

COMMENTARI
DE REBV
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XX PARS IV.

LIPSIAE MDCCLXXV.
APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH

Venduntur etiam

Amstelodami apud I. Schreuder, Londini apud Io. Nourse, Parisiis apud
Briasson, Venetiis apud I. B. Pascali, Parauii apud Io. Manfré,
Holmiae apud E. Saluium.

Nou
C
I
ma
Ne
ele
de
pr
fci
ra
Q
ca

hi

I.

Noui commentarii societatis regiae scientiarum
Göttingensis Tom. III. ad an. MDCCLXXII.
Götting. et Gothae. apud Christ. Dieterich.
MDCCLXXIII. pagg. 316. tabb. aen. IX. Tom.
IV. ad an. MDCCLXXIII. ib. MDCCLXXIV.

Equidem nos et hic eandem, quam supra *) diximus, sumus sequuntur rationem in indicandis virorum clarissimorum commentariis, et omisiuri mathematicos historicos et philologicos tractatus. Neque ea hic amplius repetamus, quae Cl. HEYNE eleganter et concinne, ut solet, in praefatione vel de mutationibus sociorum, vel de quaestzionibus propositis, vel de legibus, a societate sociis praescriptis singulis, exposuit, cum, quae nostra referant, suo loco singula relata acceperint Lectores. Quam ob rem ex tomis tertii prima parte indicandi sunt

I. ALBERTI DE HALLER *de partibus corporis p. I.
humani sentientibus et irritabilibus sermo tertius **).*

Pp 2 Confir-

*) vid. comm. nostr. Vol. XIX. p. 255.

**) Praelect. d. 12. dec. 1772. Sermones priores
tome

p. 2. Confirmat hic Ill. Auctor, quae experimentis fas-
pissime et suis, et aliorum repetitis inconcussa man-
serunt, et quaedam suis circumscribit limitibus.
De *partibus* primum *sentientibus*, ibique de sensu
partis corporis humani sanae agit. Consentit ta-
men inflammatione tactas partes acriori sensu,
quam sanas, praeditas esse. In ea, quae sana nihil
sentiat, non putat ex vlo morbo sensum excitari.

Tendinibus nullum esse sensum, etiam id pro-
bat, quod macerati in telam cellulosam resolu-
tur, cum id in nervis non eueniat: quod etiam du-
riores sint reliquis corporis partibus, et in aliis
osseae fere naturae, qui a pastu rubiae rubescant.
Experimentis nuperorum et tendinum insensibili-
tem demonstrantibus, et aduersariorum, inter se
comparatis, efficitur, omnem sensum, quem qui-
dam Cll. viri tendinibus tribuerunt, non ab ipso
tendine, sed a nervis, qui tendines circumiacen-
tiori: quam nervi laesione claudicatio, si sequitur
fuerit, luculentius probat, atque ignis et acidorum
mineralium vim agentem in partes tendini vicinas
diffundi. Sic de omnibus partibus insensibilibus
experimenta iterata proponit, ostenditque eum,
qui aduersariis visus sit his partibus inesse sensum,
effectum esse vel a nervis vicinis laesis, vel a vi-
corporis irritantis se late diffundente. In duris
meningis insensibilitate demonstranda ad Cl. ror-
S T E I N I I experimenta*) etiam refert. Corneum
plane non, et iridem parum sentire docet. In pa-
thologicis tamen de hac sensitatis a membranis
absentia neminem posse tutum esse, cum nervi
vicini

tomo II veterum comment. Gotting. sunt euulgati
vid. comm. nostror. Vol. II. p. 695.

*) vid. comm. nostr. Vol. XIX. p. 624.

vicini laedantur, nec locus morbi adeo accurate definiri possit.

Cellulosam telam, non sentientem, nuper Ill. p. 25. MECKELIUS *) sensu praeditam dicere videri posset. Sed doluisse ait Ill. Auctor in hoc casu cellulosam telam ideo, quod exigui nerui, qui per annulos abdominis tendunt, cuti inguinis scrotique passum impensi, aliqui cutanei nerui secti dolerent. Aliamque caussam subesse potuisse. Filamentum enim in aegro nerueum doluisse, quo resecto, perpetuis tormentis liber evaderet, atque tale filamentum quidem Auctor Ill. in aegro, cum iuuenis esset, per sua signa agnouit. Id filamentum potuisse a succusione irritari, quam scalpellus in cellulosa tela necessario excitaret, dum nisus esset eam diuidere. Ossium sensum negat, proprio nunc nisus experimen- p. 30. to, quod quoque de medulla eorum, s. adipe, videtur, utpote cum Ei non probabile sit, nervos ad eam accedere. Denique Ill. Auctor partes sensiles, quae nervis praeditae sint, nominat, atque in medulla cerebri sensus sedem esse confirmat, refutatque experimentis eorum opinionem, qui medullae cerebri, cum reliquas omnes partes faciant sensiles, sensum denegent.

2. RUDOLPHI AVGUSTINI VOGEL expe- p. 37.
rimenta circa partium salis ammoniaci constituentium proportionem **). Quum variam hanc esse Cl. yri ***) experti sint: ipse pericula cum ad analysin,

Pp 3 tum

*) vid. comm. nostr. Vol. hui. p. 421.

**) Praelecta d. 4. jan. 1772.

***) TOVRNEFORTIVS partium vrinosarum duas tertias, (mém. de Paris. 1700.) GEOFROI supra tres quartas (ibid. a. 1723. p. 316.), HOFFMANNVS tres circiter quartas (obss. chym. p. 233. quod confirmat

p. 41. tum ad syncrisin huius salis spectantia instituit. Igitur primo sal ammoniacum depuratum cum sale alcalino fixo igni tradebat in vase aperto, vidiisque, repetitis vicibus, non solum exhalare vapores pri-
mum albantes, verum etiam, finita exhalatione et refrigerato crucibulo, salis relinqu eandem copiam, quae fuerat salis tartari: quod quidem salis tartari immutatum manserit, neque quidquam de ammoniacali receperit; cum hoc omne in aere dispersum fuerit. Idem experimentum repetit; praeter, quod loco salis tartari, cretam adhiberet, eamque a sale ammoniaco mutari expertus est: nam et si ne granum quidem pondere increuerat, tamen posthaec, miro profecto phaenomeno, ita ultra aere humectabatur atque in oleum calcis deliquescebat, quam mutationem ab acido marino salis ammoniaci natam fuisse patet. Sal tartari vero in vase occluso omnino, sale alcalino addito, in sal medium fixum perfectum mutabatur.

p. 43. Quibus quidem experimentis cum proportio partium, quae sal ammoniacum constituant, non definiri queat: alia via incessit Auctor. Hinc sal ammoniacum cum sale tartari, diuersa quidem proportione illi adiecto, in cucurbita sublimauit ex balneo arenae, atque usus est leni admodum igne, ut sal vinosus purior extorqueretur, in qua ignis moderatione neglecta alii peccarunt. Atque tunc pro diuersa proportione salis tartari vel plus, vel minus vinosi salis obtinuit. Quo maior salis tartari

firmat SPIELMANN instit. chem. p. 184); DU HAMEL plus, quam ipsum pondus sit, salis ammoniaci (mem. cit. 1735. p. 419), DU FAY dimidiam ponderis, GROSSIVS paullo minus (ib. p. 420.) et TEICHMEYERVS unam tantum partem ibidem contineri afferuerunt.

tari copia, eo maior et ea salis vrinosi erat, et contra:
vnde et cur diuersa Auctorum sint experimenta, et
hac ratione nihil certi declarari posse, apparet.

Quapropter Noster tentauit per syn hesin con- p. 46.
sequi propositum finem. Igitur primum spiritus
salis fortis vnciae vni in vitro sensim adiecit. salis
vrinosi tantum, quantum ad ipsius saturationem re-
quirebatur. Tumque, repetita vice, deprehendit
spiritum huic salis fumanter pondere quatuor
scrupulorum increuisse. Deinde spiritus salis com-
munis eandem copiam, vrinoso sale sensim adiecto,
satratam, duobus scrupulis augeri vidit. Ex his
igitur colligit, indicatis simul, quae sub efferuescen-
tia salium conspicerentur, phaenomenis, pro di-
versa acidi marini virtute modo tertiam, modo
sextam partem ad ipsius saturationem requiri.
Hinc TEICHMEYERVM a vero non prorsus ab-
fuisse ait Auctor; et si rationem perperam subdu-
xerit.

Monet quoque Cl. Auctor eos, qui experimenta p. 48.
haec repetere velint, se praeter ignis gradum, su-
pra indicatum, omne sal volatile ad numerum ad-
scripsisse, quod tam alembicum intus obduxisset,
quam in vas recipiens transstillauisset, ac fuisse an-
tea vasa exacte ponderata. Deinde, se finem sub-
limationis tunc fecisse, cum sal volatile in alembico
eo videret exsiccatum, ut moleculae eius quaedam
deciderent. Denique cum sublimationem salis
ammoniaci cum calcis vivae tripla parte institueret,
se confirmatum vidisse, quod ne micula quidem
salis vrinosi forma solida in altum eueheretur, ne-
que ad violentum ignem: sed pauxillum liquoris
spirituosi, penetrantissimi, post aliquot horas de-
mum transstillaret. Cum etiam sal ammoniacum
artificiale cum Aegyptiaco veteri compararet, illud
omnino non differre vidit.

p. 50. 3. EIVSDEM de puluere caementariis hominibus usitato, Tras vulgo dicto, commentatio chemica^{*)}. Postquam breuius retulit, e lapide duro vel solido, vel celluloso, hunc puluerem recipi^{**)}, experimenta chemica describit. Octodecim experimentis, quae cum oleo vitrioli aliisque et acidis et mediis salibus, borace, igne, et alio modo instituit, patet esse lapidem Bockenheimensem ex diuersa materie consitatum, siquidem et vitrescibilis terra, et alia diuersa, cum acidis conflictans et in iisdem solubilis eundem constitutat: quae quidem iterum et aluminosa, martiali, et calcarea constet: sintque hac inter se proportione, ut terrae vitrescibilis tres partes, et vna pars terrae mixtae lapidem efficiant; in mixta vero hac terra quinque partes aluminosae, duae martialis, et vna calcareas continentur. Hinc ad nullam simplicis lapidis classem, ad arenarios tamen rectius, quam ad alias eum referri posse colligit.

p. 60. 4. IO. ANDREAE MURRAY obseruationes super stirpibus quibusdam recens inuentis et rarioribus in horo academico institutae^{***)}. Videtur Cl. Auctori assentiri iis, qui vegetabilia noua nasci posse existiment, reprehenditque Cl. ADANSONIVM, qui numerum plantarum possibilium definire tentavit. Postea, dictis viris, quorum obseruatione plures nouae plantae detectae sunt, ipsas plantas, quarum quaedam eodem tempore ab Ill. LINNAEO in mantissa II. receptae sunt, curate describit, additique obseruationes, quae certiorem plantae determinationem respiciunt. Omnes hae plantae hypocastorum

^{*)} Praelecta d. 14. nov. 1772.

^{**) cf. quae dicta sint comm. nostr. Vol. XIX. p. 392.}

^{***)} oblatae societati d. 4. iul. 1772.

orum beneficio in horto Gottingensi floruerunt,
adiungitque Cl. Auctor earum icones a se ipso, se-
cundum ambitum plantae, fide et naturali magni-
tudine delineatas.

- Sunt igitur plantae sequentes. 1. *Heuchera* di- p. 64.
holoma, caule ramoso, pedunculis bifloris axillari-
bus; foliis linearie lanceolatis oppositis, integris
caulinis. Annua. Differt flos ab *Heuchera ameri-
cana* LINN. calyce inflato, lineis decem prominu-
lis notato, obsolete sinuato; petalis sublinearibus,
finibus insertis; staminibus, pistillisque, calyce
duplo longioribus, stigmatibus vix manifestis.
2. *Vinca pusilla*, caule erecto, herbaceo, quadran- p. 66.
gulari, floribus geminis solitariisque pedunculatis,
foliis lanceolatis. Annua. 3. *Köbreteria mollugi* p. 67.
noides est *Gisekia pharnacioides* LINN. *) 4. *Ca-* p. 69.
lendula gibbosa, seminibus cymbiformibus, omnibus
incuruatis, marginis echinatis, disci crenatis, ramis
basi gibbosis. 5. *Oryum polyfachium* LINN. p. 71.
medium inter *Melissam* et *Ocymum*, moschi odore
fragrans. 6. *Chondrilla nudicaulis* LINN. ad *La-* p. 73.
lucam pertinere Nostro videbatur, cum calyx ca-
lyculatus et deciduus sit. 7. *Sida urens* LINN. ite- p. 75.
rum, descriptione LINNAEI non sufficiente, de-
scripta. 8. *Spermacoce hispida* LINN. Dubia p. 77.
planta antea visa; BVRMANNI icon et descriptio
(Thef. Zeyl. p. 109. tab. 20. fig. 3.) non ad hanc, sed
ad *S. hirtam* LINN. pertinent; contra BROWNII
planta (nat. hist. of Iam. p. 141.) est haec eadem.
9. *Cacalia sonchifolia* LINN. calyce non calyculato. p. 79.
10. *Sisymbrium islandicum* OEDERI flor. Dan. p. 81.
tab. 409. Denique quosdam fungos, interque
eos nouans *Pezizam minimam* describit.

Pp 5

5. AVG.

*) vid. comm. nostr. Vol. XIX. p. 421.

p. 85.

5. AVG. GOTTL. RICHTER *observationes de morbis sinuum frontalium*^{*)}). Historiam aegri Cl. Auctor enarrat rarissimam, in quo superior pri-
mum palpebra subito adeo intumescebat, ut tota
liuida ad medium fere genam dependeret. Elapsis
aliquot diebus, aeger stupidus et somnolentus fa-
ctus, simul vero parua apertura in palpebra man-
est, ex qua ingens puris copia profuebat: incisione
autem facta tamen puris sedes non detegi potuit,
sed aeger paulo post apoplecticus periiit. Sectione
cadaueris abscessum in sinu frontali Cl. Auctor de-
texit, qui non modo exterius per ossis frontis ex-
ternam laminam, sed etiam interius viam sibi pa-
rasset, quae ad cerebri cavitatem penetraret. Ex
amicorum aegri relationibus Noster cognouit, ac-
grum nullam externam violentiam passum esse; non
raro tamen de dolore obtuso in fronte conquesum
esse, subinde etiam illi aliquot puris guttulas e
mibus destillasse.

His praemissis Cl. Auctor de caussis, quae in-
flammationi et puris genesi in hisce sinubus origi-
nem praebere possunt, et medela differit, quae si
apertura ductus iam obstructa sit, in eo consistere
videtur, ut orificio illud reseratur, quod, immisso
forte per nares specillo, fieri posse Cl. Auctor suspi-
catur. Hoc vero auxilio non succedente, trepano
sinus frontalis aperiendus est, si aeger se hoc re-
medio submittere non recuset. Addit Cl. Auctor
cautiones varias in hac operatione obseruandas.

p. 95.

6. IOANNIS BECKMANNI *commentationes de reduktione rerum fossilium ad genera naturalia pro- typorum pars secunda*^{**)}). Pergit hic Cl. Auctor in
reducendis

^{*)} Lecta d. 4. april. 1772.

^{**) Praelecta d. 2. maii 1772.}

reducendis fossilibus, eo, quo supra *) inceperat, modo, atque *Entomolithos Helmintolithos* que hic ad protypa reductos, synonymis, descriptionibus animaduersioribusque utilibus illustratos sistit: *Entomolithos* omnes, praeter cancerorum et oniscorum, factos iudicat. Ex *Entomolithis Cancri* nomine p. 98. mus eum, quem *Manti* affinem putat Auctor, qui sit a Cl. G V E T T A R D O ardeiae impressus inuenitus **). Neque enim esse hunc *Entomolithum paradoxum*, uti temere ab aliis dictum sit. Esse vero p. 102. huius Entomolithi paradoxi prototypum *Oniscum*; neque vel Chitonem vel Monoculum, vel aliud quodcum testaceum bivalve. Hic simul *Onisci Entomi*, qui si protypo similis, descriptionem dat. *Helmintholithos medusae* negat Auctor. *Echinorum* genus minus adhuc p. 106. esse definitum, atque difficile *Echinitas* ad protypa sua reduci putat Auctor: cum tamen Cl. KLEINII dispositionem reliquis perfectiorem iudiceat, eam hic sequitur. De *lapidibus iudaicis* vulgo dictis non p. 118. amplius dubium esse affirmat, quin fuerint *Echinorum mammillatorum* aculei; qui tamen non omnino solidi, sed porosi fuerint: ita cum aculei ex parte interiori putridi facti fuerint, et explicari posse, qua ratione spati genesi locus fiat.

7. ABRAH. GOTTHELF KAESTNER de p. 122.
parallelo stellae ob refractionem apparente, ad verum
reducendo, et situ mutuo duarum stellarum, ob refra-
ctionem apparente ad verum reducendo ***).

8. ALB. LVD. FRID. MEISTER de emenda- p. 144.
tiori scalae thermometri, inter puncta ex obserua-
tionibus definita, interpolatione †).

9. HENR.

*) vid. comm. nostr. Vol. XIX. p. 264.

**) vid. mém. de Par. a. 1757. tab. V. f. 2.

***) d. 6. iun. 1772.

†) d. 1. febr. eod.

p. 172. 9. HENR. AVG. WRISBERG *de vita fetum humanorum diiudicanda P. 1*^o). De initio vitae humanae Cl. Auctor varias obseruationes communicari apud animum constituit. Exhibit hinc primo tabulam partuum immaturorum, in qua conceptionis et partus tempus, pondus et magnitudo fetus, partus species et embryonis conditio annotantur. Quibus obseruationibus ostendit: ex embryonis ipsius natura et conditionibus probabilius longitude inchoante fetus vita iudicium, quam ex aliis signis ferri posse. Ad vitam enim animalem perfectam requiritur organorum quoque et instrumentorum, quibus actiones corporis perficiuntur, quaedam perfectio. In embryone 130 dierum, vnam velamentis excluso, perruptis velamentis Cl. Auctor debilem quidem, sed distinctum tamen membrorum et cordis motum obseruavit. Nullum autem pulsus percipere, nec respirationem excitare potuit. In fetibus vero sexto grauidatis mense exclusis, licet immaturitatis signa in externa corporis superficie ostenderent, pulsus tamen et respiratio aderant.

p. 181. Expositis reliquis, quae in iis ratione suctionis, caloris corporis cet. Cl. Auctor obseruavit, concludit: 1) Omnes in utero embryones ab ipso conceptionis momento viuere, sed vitam viuere paucissimis muneribus ornatam. Hinc quaestio de fetum vitalitate ita formanda est: quo tempore fetus capax sit, omnes exercendi functiones, ad vitam animalem perfectam viuendam, necessarias, non quo tempore vita in genere incipiat? 2) Fetus ante initium quinti gestationis mensis vix ullum vitae animalis perfectae signum, cordis motu excepto, ostendere. Quarto tamen mense musculos iam agere incipere. 3) Cum sexto mense musculi respirationis iam validi sint, fetus eo tempore vitales esse, omnino concedi debere.

4. Vitae

*) d. 7. mart. 1772

Vitae animalis determinationem nec a dierum numero, nec ab uno alteroue vitae symptomate; sed a complexu omnium ad vitam animalem necessariarum functionum deriuandam esse.

Tomi quarti pars prima nobis hos offert T. IV.
tractatus.

I) ALBERTI DE HALLER *de partibus corporis humani irritabilibus sermo IV* *). De viribus contractilibus corporis humani vniuersis dicit, quas multi coniungant, Ill. Auctor separat **). Vim contractilem eam, ex qua firmitas nascitur, omnibus corporibus, e terra et glutine factis, inesse constat: musculis membrisque datam vim contractilem in eo differre, quod humiditate deleta, vel tota pereat, vel minuatur multum. Quod si vis contractilis telae cellulosa nimis imminuatur, humor, qui in ea continuo fecernitur, eandem distendit atque ita oriuntur oedemata.

In hac tela cellulosa prima irritabilitatis statim incipere, quae in fibra musculari perfecta conspicuntur. Iam comparando dotes vis mortuae et insitaeu seu irritabilitatis, ostendit earundem diuersitatem. Vis mortua in omnibus corporis humani partibus adest, continuo et absque alternis vicibus agit, in cellulosis partibus potentior est, quam in musculis, post mortem per plures dies, immo per mensem manet, non suscitatur ab irritatione mechanica, atque motus ex frigore ad eam spectat. Contra vis insita frigore et siccitate destruitur, a stimulo excitatur, breui a morte tempore

*). Praelectus d. x. iul. MDCCCLXXIII.

**) vid. Elementa physiologiae Ill. Auctoris tom. IV. p. 443. seq.

pore agit, multo violentior eius est motus, alter
nis vicibus, sed perpetim operatur, sola in fibra
musculosa sedem habet, neque ex uno in aliud
transit musculum. Arterias igitur, si eae constringan-
tur, quod Ill. Auctor nunquam vidit, propter mus-
culosas fibras constringi putat. Quod si cor, quod
omnium partium maxime est irritabile, aliquando
prius palpitare desinat, quam aliae partes, id a fi-
gore, quo id ipsum perculsum fuerit, pendet.

p. 12.

Maxime irritabiles fibras sanissimi habent; a
morbo qui sentiunt, sensiles dicendi. Denique
de neruea musculosae fibrae vi agit: haec, effi-
quaedam cum vi insita communia habeat, tamen
longe pluribus dotibus differt, ut omnino sit dis-
cernenda. Nam vis insita s. irritabilitas ad ipsas
plantas se extendit, et ad animalia neruis destituta;
atque, neruea cum morte desinente, superstes est,
absque neruorum auxilio agit, cordis exemplo, in
quo motus celerrimus, sensus obtusus, atque vir-
vlla a neruis ligatis vel resectis mutatio: deinde
cerebrum et nerui, sensus sedes, non irritari pos-
sunt, neque oscillatorium aut attractorium motum
ostendunt: neque cum validissimis hysteriarum
convulsionibus dolores coniunguntur, contra in ar-
thritide saeuissimi sunt, in neruis residentes dolo-
res, vel in membris etiam paralyticis; vti Auctor
ipsa sui experientia confirmat, postremo vis ner-
vosa, voluntate iussa tantum agit, vis insita absque
eadem. Coniecturam tantum dicit Ill. Auctor, quod
sedem vis insitae in gluten posuerit, cuius caussas
sunt irritabilitas animalium gelatinosorum, maior
eadem in iunioribus, deleta ab exsiccatione.

p. 21.

Denique vim muscularam neruosam per irri-
tationem cerebri, et nerui excitari dicit, qui muscu-
lum adit atque fluidum nerueum stimuli loco esse in
musculari fibra, quae in muscularis, voluntati sub-

p. 23.

iedis

iectis solis potestatem exercet, cum vis insita in
omni musculo valeat. *Omnibus igitur perpensis*, p. 24.
probabile videtur vnam esse vim musculi contra-
dilem, parum efficacem in fibra musculari mortua;
efficaciorem in viua, humida, calente; acutiores
in ea, quae liquore neruoso stimulatur: atque or-
gana magis irritabilia, absque neruo stimulo, solo
stimulo intus ad fibram applicato egere, ut contra-
hantur, eiusmodi esse vitalia organa; voluntarios
vero musculos non a vi insita sola efficaciter con-
trahi, nisi per neruum a voluntate vis noua acce-
dat, vel illa vehementiore stimulo excitetur.

2. *EIVSDEM de lue bouilla agri Bernensis com-* p. 25.
mentatio *). Ideo saepissime tantas hoc morbo ex-
citari strages existimat Ill. Auctor, quod idem in
initio, vel malo iam adolescente difficillime cognoscatur.
Signum vnum certum de morbi praesentia
est tussicula, non valde molesta: alia Auctorum
signa nihil definiunt. Symptomata praecipua fere p. 27.
haec sunt: post aliquot dies, vel serius, febris, cum
tussi suspiria et anhelitus, virium defectus, febris
maior saeuitia, eiusdemque symptomata. His per
quosdam dies auctis, spuma viscida ex ore naribus
que animalis erumpit, ardet lingua, ronchus cum
spiritu auditur, estque animae intolerabilis foetor.
Oculi nunc intra orbitam se recipiunt, riget cer-
vix, cornua, prius calida, frigent, diarrhoea inter-
dum et virium summa prostratio morsque se-
quitur.

In cadaueribus perpetua vedit Ill. Auctor pul- p. 28.
monis vitia, cum eo, nempe, adhaesionem pleurae,
pusque inter eam et pulmonem, huius inflammationem.
Saepe pulmonis gangraena, abscessus,
hydatidum.

*) Praelecta d. 13. nov. 1773. quae et separatim pre-
stat, eodem in bibliopoli.

hydratides, gypsea in eo concrementa, atque hydrops, ab hydratibus ortus animaduertuntur. Abdominis mala quidem sunt frequentia, non tamen ad morbi naturam pertinent: vt ventricorum varia vitia, inflammatio intestinorum, emphysemata subcutanea lateris eius, in quo incubuit bos, saepe in eodem adeps putridus. In vesiculis magnitudine, quae ex inedia oriri videtur, nihil firmum, cum ea saepe sana, esse iudicat.

- p. 32. Hinc apparet, morbum esse a peripneumonia ortum, progredi vel in gangraenam, vel tabem pulmonum: reliqua sunt morbi effecta. Morbus autem omnino est contagiosus, ita tamen, vt aer non late sit infectus, sed is tantum vnius stabuli, vel contagio sparso vnius vici; nunquam autem moritur, nisi a contagio vero. Quapropter cura morbi, quae a variis varia adhibetur, Auctori illi, multis remediis frustra tentatis, non videtur in medicamentis esse quaerenda, cum ita, vel uno seruato boue, malum vltorius serpere, pluresque boues perire possint, neque vis medicamentorum in hoc ruminante animali a nobis sit cognita. Sed potius in eo consistit, vt caueatur, ne spargatur contagium, idque impennis in morbi initii. Quare in Heluetia sanctitas sunt leges seuerae, vt id omni modo perficiatur, trucidanturque hinc statim, et boues, vel minima ex parte de morbo suspecti, et ii, cum his uno in stabulo commorantes. Quas quidem leges, ab illi. Auctore vberius et eleganter expositas, vbiique stabiliri optamus. Denique ulceris in lingua radice, (*Zungenkrebs*), aeris contagio nati, rapidum progressum, radendo linguam, vel eluendo, auerti posse docet illi. Auctor, simulque ait equorum morbum *mucosum* iisdem cautelis, quibus lues bouilla coeretur, supprimi.

3. Cl. IOAN. ANDR. MURRAY *commenta* p. 44.
tio de polypis bronchiorum^{*)}). - Seri partem tum in sanguine adhuc calente, conquassato, tum in variis morbis in membranam quandam satis densam mutari et concretiones varias inire notum est. Summa quoque earum concretionum, quoad colorem et compaginem cum polypis est similitudo. Horum sedes maxime vulgaris in vasis est, in primis arteriosis. Quae in utero et narium cavitate deprehenduntur concretiones polyposae, eae non ita in ramos et filia deducuntur, sed tunica cauo propria, vi coagulati liquoris expansa teguntur. Sanguinis tamen soliles et hos polypos esse, indicat origo ex haemorrhagiis praegressis. Rariores sunt polypi extra sanguinis claustra, v. c. post vomitum cruentum in ventriculo cet. nati, ad quos etiam ii referendi sunt, qui post haemoptoe in bronchiis subinde quasi in modulo formantur, et licet initio cum membrana interna arteriae asperae coniuncta fuerint, tamen ab ea solvantur, et vt plurimum tussi eiiciuntur. Enarrat hic Cl. Auctor morbum et medelam iuuenis haemoptoe laborantis, in quo similes concretiones excretae fuerunt, et deinde hunc casum cum aliis similibus historiis comparat. Eiusmodi concreta ramosa, non ex sanguine tantum coagulata, sed etiam ex muco, arteriam asperam illiniente, virose spissato oriri solent, ad quorum naturam ea membrana aduentitia quoque accedit, quae in angina, Croup dicta, bronchia inuestit.

4. Cl. HENR. AVG. WRISBERG *commen-* p. 57.
tatio de secundinarum humanarum varietate^{**)}). Ex insigni secundinarum humanarum numero, quas Cl. Auctor perlustrauit, nonnullas obseruationes hic

^{*)} Praelecta d. 6. mart. 1773.

^{**)} Lecta d. 8. mai. 1773.

hic communicat. Funem modo 7 pollices longum, alium vero 46 vel 48 pollicum longitudinem habentem obseruavit. In alio pueru funiculus in variis locis hydropicus erat, ita, ut crassities eius $1\frac{1}{2}$ et 2 pollices et in alio ad $2\frac{1}{2}$ aequaret.

p. 63.

In alio funis non in placenta, sed in parte placentae opposita in velamenta inferebatur. Vasa umbilicalia, vbi in velamenta abeunt, crassiusculo quodam annulo, ex cellulosa laxiori chorio cum amino communis ambiuntur. Deinde in latere interiori chorii vasa sensim ad marginem placentae accedunt, ne surculo tamen in velamentorum tunicas ablegata. Chorion vero ad placentae marginem pluribus in locis perforant. Rarissima haec est obseruatio, cui similis a nullo fere Auctore annotata est.

p. 67.

Partem placentae vaginae posteriori parieti adhaerentem Cl. Auctor obseruavit. Putat vero partem oui, quae placentam formare debebat, posteriorem canalis ceruicis regionem, dum orificium hactenus clausum esset occupasse: crescentem vero ouo, ipsam placentam sensim maius incrementum assumisse et moliminibus forte ad abortendum obortis, sed mox soptimis, partem oui ex orificio, aliquantum dilatato processisse et vaginae adhaesisse. Gradus quoque adhaesionis placentae insigniter variat. Firmissimam eiusmodi adhaesionem Cl. Auctor obseruavit, in placenta scirrhos. Bis quoque Cl. Auctor secundinas in hydatides mutantas et in embryone quatuor mensium, abortu rejecto, integrum ouuum vesiculis obsessum vidiit, quale quoque Cl. BVRDACH in dissertatione de laevis fetus nutritione abortus cauffa Lipsiae a. 1767. defensa depingi curauit. Multorum animalium placentam in lobulos diuisam esse notum est. In humana tamen quoque placenta Cl. Auctor rariorem fabricam deprehendit, viditque placentam, quae in septem lobos, mediante chorio cohaerentes diuisse esset.

s. Cl.

5. Cl. AVGUST. GOTTL. RICHTERI ob- p. 77.
*seruationes de amaurosi*¹⁾). Ea enarrat Cl. Auctor, quae in pluribus aegris hoc morbo laborantibus obseruauit. Vedit pupillae immobilitatem non semper amaurosis comitem esse, sed in oculo per se obcoecato etiam quandoque eius mobilitatem superesse. Nonnunquam immobilis est, sed plane contracta. Suspicatur Cl. Auctor diuersam hanc pupillae conditionem in amaurosi, diuersas forte species huius morbi designare. Color quoque pupillae nonnunquam in amaurosi laeditur. In nonnullis eiusmodi aegris pallida macula in oculo conspicitur, cuius sedem in retina esse et eam translucere Cl. Auctoris est coniectura. Putat in hoc casu humorem vitreum resolutum esse, eumque nisi semper, tamen subinde guttae serenae participem et varias itaque huius morbi species esse. Summa quoque in diuersis aegris, ratione symptomatum in initio obseruatorum, et celeritate incrementi, obseruatur varietas. Non ex neruosa tantum affectione, sed et ex plethora, in primis capitis partiali, hic morbus oritur. Si ab externa aliqua causa unus oculus amaurosi laborat, morbus quoqne ut plurimum in aliud oculum transit. Nimus lucis splendor oculis applicatus amaurosa producit, quod Cl. Auctor exemplo probat iuvenis, ex fulgure prope eum decidente hoc morbo laborantis. Saepe huius morbi cauſa in praecordiis haeret. Hinc vomitoria in eo utilissima sunt, quod aliquoties Cl. Auctor expertus est. Utilissimus quoque tartarus emeticus est in dosi refracta adhibitus. Siccitas narium et peculiaris doloris sensus in sinu frontali, quem eiusmodi aegri percipiunt, ostendere videntur, saepe morbi huius cauſam in sinibus frontalibus esse. Mercurialia profuisse Cl. Auctor nunquam obseruauit.

p. 89. 6. IOANNIS BECKMANNI *experimenta le-*
nas inficiendi floribus carthami tintiorii *). Nos
 quidem hic nihil referre ex instituti ratione possumus, cum oeconomici maxime sint argumenti. id
 tantum moneamus Cl. Auctorem, praemissa plan-
 tae ipsius et *Dermeftidis pulicarii* LINN. qui in ea
 pascatur, descriptione experimentis curiosis, lec-
 que dignis, demonstrare, esse carthamo nostram
 eundem cum orientali colorem rubrum, neque
 differre eos copia coloris rubri, sed potius abun-
 dantia coloris lutei.

p. 120. 7. ABRAH. GOTTHELF KAESTNER *de*
planetae, declinationem et parallaxin continuo mutar-
tis, diurno, ad parallelum aquatori referendo **).

p. 169. 8. ALE. LVD. FRID. MEISTER *de* Heronis
fonte educendis ex puteo aquis adhibito, s. de
hydraulico Schemnitensi commentatio ***). De
 machina agit, pneumatica Schemnizii dicta et a Cl.
 PODA et Perill. de BORN descripta †), quae or-
 gani simplicitate eximia est, cum nullis rotarum
 conuersionibus, nulla vectuum reciprocatione, nulla
 tignorum perticis iunctorum oscillatione, quo nō
 embolo quidem egeat ad aquas ex puteo exprimendis.
 Cum tamen in ea quaedam sint vitia, van-
 que nondum satis definita, Cl. Auctor hac com-
 mentatione ex regulis hydraulicis multa certius de-
 finit, vitia tollit, et machinae virtutes augen-
 studet.

*) Praelecta d. 4. iun. 1773.

**) Praelecta d. 3. april. eod.

***) Prael. d. 9. ian. eod.

†) Libri unius titulum vide comm. nostr. Vol. XV
 p. 724. alter sic inscribitur: *Berechnung der Lust-*
schine, welche zu Schemnitz von Ios. KARL HÖRLL
ersfunden und 1753 erbauet worden von NIKOLAE-
PODA. Wien. 1771.

II.

Plantarum verticillatarum vnilabiatarum genera
et species. Auctore IO. CHRISTIANO
DANIELE SCHREBERO Cons. Aul. Botan.
et Oecon. Prof. in Acad. Erlang. etc. Lipsiae
apud Crusium. 1774. 4. mai. pl. 11. Tab.
aen. I.

Etsi pauca, immo duo tantum, genera sunt, quae
flore vrticillatum vnlabiatum gerunt; eo-
rum tamen accurasier disquisitio grata erit botani-
cis, praecipue cum et genera a variis diuersimode
assumpta atque constituta, et species non satis vbi-
que determinatae fuerunt. Quam confusionem,
difficultatemque omnem Cl. Auctor optime supe-
rauit, ac non solum genera, et in primis species fa-
cili ratione determinauit, sed et omnia, a veteribus
aeque, ac recentioribus tradita, et huc pertinentia,
sollcite adduxit, caute diuidicauit, sua vbiique im-
miscauit, et sic horum generum, speciorumque, qua-
rum etiam aliquas nouas constituit, aliasque ne-
glectas restituit, omnes vero concinne descripsit,
synonymis selectis, locisque natalibus illustrauit;
absolutam historiam tradidit. Quo autem praestan-
tia huius libelli eo clarius adpareat, a capite ad cal-
cem eundem percurramus, et quaedam speciatim
annotemus.

Quaenam veteribus notae fuerint vnlabiatae p. 1.
plantae notauit, et quatenus *Polium*, *Chamaedrys*,
Teucrium, *Scordium* et *Chamaepitys*, nomina in ve-
terum scriptis, occurrentia, plantis, in officinis
vistatis, vel a recentioribus ita appellatis, conue-
niant, studiose disquisiuit.

p. 8.

Quae a recentioribus, **B R V N F E L L S I O** ad **L I N N A E U M** usque detectae fuerunt species, commorauit, ac cuique suam tribuit. Adparet inde plurimos unam modo, **T O V R N E F O R T I V M** vero et **B A R R E L I E R V M** plures nouas inuenisse species. Utique decem, et ita ambo viginti primum nominarunt.

p. 10.

De generibus, a botanicis varie institutis egi, eorumque vicissitudines a **B A V H I N I** ad nostrum tempora enarravit.

p. 13.

Plantarum verticillatarum notionem generalem dedit, et unilabiatarum a reliquis discrimen exposuit, illudque cum aliis, praecipue in labio superiori corollae deficiente assumxit, et scriptis: *In his, si labium superius resectum finges, ut vel omnino abfit, denticulo minimo, plerumque bifido, eius locum occupante, vel illius reliquiae quaedam restent, quae ad labium superius referendas esse, obscurius tantum appareat; ideam floris unilabiati habebis.* Monit etiam, in aliis stirpium ordinibus flores unilabitos, vel vere adesse, vel ita apparere, ut sunt *Acanthus*, *Melianthus*, *Scaevola*, *Lobelia*; ast non sufficit haec nota, requiritur quoque altera, ut nempe flores sint verticillati; hinc et semper utroque vocabulo insigniendae plantae, et verticillatae unilabiatus dicendae.

p. 16.

Genera tamen plantarum, quorum unum *Augam*, alterum *Teucrium* cum *L I N N A E O* appellavit, characteribus propriis distinxit, eosque non tantum ex corolla, sed etiam reliquis floris partibus defumisit. Omissis communibus, quorum etiam spectat glandula, germini antice adposita, notamus sequentes:

*In Aiuga.**In Teucrid.*

Calix leuiter angulatus, *Calix* decies striatus; den-
lacinis inaequalibus, su-
prema minima.

Corolla externe pilosa, tu-
bus basi globosus, pilis
interne coronatus, super-
rius conicus; labii supe-
rioris loco denticulus
emarginatus, rarius in-
teger, labii inferioris la-
cina media obcordata
planiuscula.

Sigmata duo, superius *Stigmata* duo acuta.
erectum, subulatum, in-
serius deflexum planum.

Semina ouata rugosa.

Corollae tubus cylindra-
ceus, basi curuus, labii
superioris loco duae au-
riculae suberectae, sinu
profundo diuisae, labii
inferioris lacinia media
rotundata, concava.

Semina angulata, vertice
rotundato laeui.

Species variis calicis et corollae proprietatibus,
se inuicem recedunt, et hinc plura constituerunt
genera alii botanici; quae omnia seorsim notauit,
corumque differentias exposuit Auctor; licet vero
non tanti sint momenti, ut distincta genera consti-
tuant, eadem tamen ad subdivisionem specierum
commode adhibuit, et *Teucrid* genus, in *Teucrium*,
Chamaedrym, *Polium*, et *Scorodoniam*; *Aiugam* vero
in *Bugulam* et *Chamaepitydem* distinxit, ac cuilibet
cohorti suas generales notas tribuit.

Secessit itaque a Linnaeana distinctione, dum
Chamaepitydem, cum *HALLERO*, non *Teucrid*,
sed *Aiugae* inseruit. Huius stigma simplex et capi-
tatum se nunquam vidisse, contra *scopolivm*
monuit.

p. 22. Species recensuit. *Aiugae* oculo constituit, & praeter *Orientalem*, *reptantem*, et *Salicifoliam* a LINNAEO memoratam, et ex *Teucrī* speciebus, *Chamaepityde* et *Iua* huc relatis, assumit a TORNÉFORTIO *Aiugam chiam*, fol. trifidis, floribus axillaribus, solitariis, folio longioribus, caule diffuso praeditam, et a MILLERO *moschatam*. *Pyramidalem* vero, geneuensem et alpinam, a LINNAEO seorsim traditam, coniunxit, nomine *Aiugae pyramidalis*; caulis simplicibus erectis, fol. oblongis dentatis; mirifice enim has plantas statura et foliis variare vidit Cl. Auctor: hinc praecipuam notam, qua a *replante* differt, in stolonum defectu posuit. Aliquando vix digitum aequat, aliquando bipedata fuit; folia inferiora nunc ouata, nunc lanceolata, nunc linearia, magis minusque dentata, villoque fariori vel densiori testa, et florentia nunc triloba, nunc integra: easque differentias non solum in diversis individuis, ex vario loco natali petitis, sed nonnunquam in uno eodemque obseruauit Cl. Auctor.

p. 26. *Teucrī* species recensuit quadraginta nouem, illarum enim, quae in Linnaeanis scriptis occurunt, numerum plurimis aliis auxit, quarum nonnullae prorsus nouae sunt, aliae vero diu quidem obseruatae, ast nondum inter species receptae fuerunt; quasdam etiam ex Linnaeanis, vt varietates, aliis addidit, multas denique aliis specificis characteribus exornauit et accuratius distinxit. Haec omnia, quae emendationes aequae, ac locupletationes spectant, recensere non possumus, quaedam specimenis loco tantum adducamus. *Teucrī fruticum* et *latifolium LINNÆI* coniunxit, et dixit: *Teucrī fruticans*, fol. lanceolatis integerrimis subtus niveis, floribus solitariis, vt et *Teucrī supinum ac montanum* nomine *Teucrī montani*, corymbis terminalibus

minibus glabris, fol. petiolatis ellipticis, margine rotundatis, subtus tomentosis, caule procumbente: ostendit enim nunc folia integerrima, vel linearia angustissima, vel lanceolata angustiora, et latiora, vel etiam apice dentata. Ex *Teucrio cretico* autem duas fecit species, altera dicta: *Teucrium hyssopifolium*, fol. linearibus integerrimis acuminatis, subtus tenui, racemo floribus ternatis solitarisque, calicibus spinosis, huc spectat *Rosmarinum stoechadis* fol. ALPINI exot: altera: *Teucrium brevifolium*, fol. lanceolatis revolutis integerrimis, obtusis, incanis, floribus solitariis, calicibus mutatis; huc pertinet *Polium angustifol. creticum* C. B. P. Inter nouas notari debet *Teucrium parviflorum*, fol. multifidis linearibus, racemo decomposito, pedicellis elongatis diuaricatis, a solo TOWERNEFORTIO in Corollariis memoratum, ab Auctore hic delineatum: porro *Teucrium nitidum*, fol. ovatis crenatis, floralibus integerrimis, verticillis dividatis racemosis, caule bifarium barbato, quod HENSTREITIVS in Mauritania legit et in suo Herbario, nunc ad Auctorem translato, exsiccatum afferuavit. *Polii* species plures, a BARRELLERIO iunatas memoratas, a LINNAE O autem omissas, propriis characteribus separauit, et vnde此 nouas constituit. Etsi autem plurimas specierum catalogo inseruit Cl. Auctor, multae tamen restant, a Scriptoribus vel modo nominatae, vel imperfecte delineatae, quas omnes recensuit.

p. 51.

Sic itaque speciebus, botanice consideratis, eadem etiam medice disquisiuit et omnium p. 55. qualitates, sensibus cognoscendas, descripsit; spes p. 57. tis officinales folias adduxit, et quaenam ea p. 59. rum partes, et sub qua forma a medicis adhiberi soleant, annotauit, deinde harum disquisitio p. 64. nem chemicam, ex optimis Auctoribus repetit; vires medicatas adduxit, et morbos collegit, in

Qq 5

quibus

p. 64. quibus illae a variis laudatae fuerunt; tandem de
 p. 67. illarum vsu oeconomico breuiter differuit. Vii.
 tantur ab apibus flores, oves, capraeque tenes
 hebis vescuntur, ab equis vero illae respuntur,
 aduersus varios pecorum affectus utiliter adhiben-
 tur, varioque modo ad rem tinctoriam vti-
 dentur. Multa Cl. Auctor instituit experimenta
 ut cognosceret, quali fila lana, gossypina, linte
 et serica colore inficerentur. Obtinuit flauescen-
 tem, flauum, giluum, aut badium, saepe in fuscum
 vel virescentem declinantem, eumque saturatiorem,
 vbi fila antea cum alumine macerata vel cocta fu-
 sent, lana etiam et sericum melius, quam gos-
 pyium et linum eosdem colores admiscebant.

Absoluto libello, Hilliani operis, *The Vegetable Systeme inscripti*, Volumen decimum septimum obtinuit, et cum in eodem *Asiugae* et *Teycurii* pluri-
 mae species descriptae et delineatae sint, earum
 catalogum exhibuit, et ad nonnullas animadver-
 nes addidit.

III.

CAROLI LINNÉ *Systema vegetabilium*,
 secundum classes, ordines, genera, species,
 cum characteribus et differentiis. Edicio
 decima tertia, accessionibus et emendatio-
 nibus nouissimis, manu perillustris Auctoris
 scriptis, adornata a JOANNE ANDREA
 MURRAY, Med. Doct. etc. Gottingae &
 Gotha. Typis et Impensis Io. Christ. Die-
 terich. 1774. Alph. 2. plagg. 2.. 8.

Amoena consuetudini, quae Cl. MURRAY cum
 III. LINNAEO contigerat, hanc nouam syste-
 matis vegetabilium editionem in acceptis habeant
 botanicis.

botanici. In qua, quae, postquam libri, *Genera et species plantarum dicti*, editi essent, nouae stirpes a LINNAEO visae, assumtae et vel in *Appendice specierum*, in *Mantissis*, et additamento ad tertiam systematis naturae partem edit. XII. descriptae sparsum sunt; vel, his etiam iam publicatis, nouissime detectae, et illi visae, et ab Eo ratae habitae fuerunt, omnes suis locis insertae deprehenduntur. Accesserunt quoque multae, eaeque utilissimae ad naturam distinctionemque plantarum certiorem spectantes obseruationes et emendationes illi. Archatri, qui, quod laeti legimus, animi vigore viriumque integritate senex fruitur placidissime. Insignis praeterea addita est syndonymorum nouorum, certiusque definitorum copia, dubia synonyma exclusa, optimae icones, praesertim RIVINI, ODERI, IACQVINII, SCHREBERI et MILLERI, commemoratae.

Quae omnia, quanta sollicitudine, diligentia et accurazione a Cl. MURRAY adornata sint, tum ex aliis Editoris Cl. operibus facile colligere licet, tum ipse liber satis luculenter ostendit. Oeconomia regni vegetabilis immutata, vti alias, sic et hic Classem generibus est praefixa. Nos de accessoribus mutationibusque ita hic locuturi sumus, vt, quae mantissas attineant, cum a nobis suo loco *) indicata sint, prorsus omittentes, de recentioribus, quantum fieri potest, breuiter agamus.

Noua genera haec accesserunt: I. *Disandra*, p. 290.
(*Heptandria, monogynia.*) perianthio subseptem partito; corolla rotata, subseptempartita; capsula bilooculari, polysperma. Fuit in *Syst. nat. ed.*

XII.

*) vid. comm. nostr. Vol. XVI. p. 104. Vol. XIX.
p. 516.

p. 330. XII. p. 421. *Sibthorpia peregrina*. 2. *Codon*, (*Dicandria, monogynia*.) perianthio decempartito, foliolis alternis brevioribus; corolla campanulata, decempartita, aequali; nectario decemloculari, squamis 10. connuentibus, receptaculum tegentibus; stigmatibus 2; pericarpio bitoculari poly-

p. 411. *spermo*. Auctore Cl. D A V. ROYEN. 3. *Loosa*, (*Polyandria, monogynia*) perianthio pentaphyllo, persistente; corolla pentapetala; nectario pentaphyllo aristato; capsula seminifera, uniloculari, semitrialui, polysperma. Auctore Cl. IACOVI NIO. 4. *Fothergilla*, (*Polyandria, digynia*) calix truncato, integerrimo; corolla nulla; capsula biloculari; seminibus solitariis osleis. Auctore Cl.

p. 581. GARDEN. 5. *Durio*, (*Polyadelphus, polyandria*) perianthio quinquefido, vrceolato, infero; corolla pentapetala; staminum phalangis quinque, qualibet in septem stamina divisa; pomo quinque loculan Character e R V M P H I O (Amb. I. p. 99. t. 24) mutuatus est. 6. *Fusanus*. (*Polygamia, monanthos*) Hermaphroditii calix quinquefidus, corolla nulla, stamina quatuor, germen inferum, stigmata quatuor; drupa. Maris et Hermaphr. partes eadem praeter fructum abortientem.

p. 420. Quorundam generum characteres correlative deprehendimus, ad quae pertinent 1. *Cimicifuga*, quae ex *Dioecia, pentandria*, in *Polyandriam, trinogyniam* translata est, his signis: cal. foliolis 5, subrotundis, caducis; cor. nectaria 4, petaliforme, vrceolata, cartilaginea; filamenta 20, filiforme, antherae didymae; germina 4 — 2, styli recurvati, stigmata stylo longitudinalia; capsulae oblongae, sutura laterali dehiscentes; semina plurima, obsoleta, squamis patentibus. Monetque illi. Auctor variare eam omnium maxime numero calicis, collus

rollae, pistillorum, ut neque sexus constans sit, nec proportio. 2. *Spilanthes*, cuius corolla dicitur limbo saepius quadrifido, et receptaculum *paleatum* (quod posterius tamen error typographicus videtur; cum *Spilanthe* differentia a *Bidente* in defectu palearum consistat.) 3. *Restio* cuius germen *inferum* dicitur.

Deleta sunt *Leucadendri Hartogiae* et *Elegiac* genera; prioris species ad *Proteam*, posterioris ad *Diosma*, postrema ad *Restionem* relatae.

In specierum recensione, earum primo mentionem faciamus, quae ad alia genera relata sunt.

Sic

fuit et nunc est

<i>Andropogon Rauennae</i>	— <i>Saccharum Rauennae</i>	p. 88.
<i>Panicum alopecuroides</i>	— <i>Alopecurus Indicus</i>	p. 92.
<i>Diapensia Helvetica</i>	— <i>Aretia Helvetica</i>	p. 162.
<i>Primula Vitaliana</i> *)	— <i>Aretia Vitaliana</i>	
<i>Lonicera Marilandica</i>	— <i>Spigelia Marilandica</i>	p. 166.
<i>Polemonium rubrum</i>	— <i>Ipomoea rubra</i>	p. 171.
<i>Phyllica radiata</i>	— <i>Brunia radiata</i>	p. 200.
<i>Carum Bunius</i>	— <i>Aethusa Bunius</i>	p. 236.
<i>Athamanta Meum</i>	— <i>Aethusa Meum</i> **)	p. 237.
<i>Silene quadrifida</i>	— <i>Lychnis quadridentata</i>	p. 362.
<i>Ocymum frutescens</i>	— <i>Mentha perilloides</i>	p. 445.
<i>Verbascum Arcturus</i>	— <i>Celsia Arcturus</i>	p. 469.

Hedysa.

*) cf. comm. nostr. Vol. XIX. p. 433.

**) Genus unum hoc satis monstrat, quam incongrue et contra naturam ex inuolucro genera umbellarum definiantur.

fuit et nunc est

- p. 533. *Hedysarum Ecaſtaphyl-* — *Pterocarpus Ecaſtaphyl-*
lum *lum*
- p. 554. *Spartium Capense* — *Liparia opposita*
- p. 555. *Borbonia tomentosa* — *Liparia villosa* *)
- p. 562. *Astragalus grandiflorus* — *Hedysarum argenteum*
- p. 610. *Verbesina Acmella* — *Spilanthes acmella*
- p. 665. *Artemisia ambigua* — *Seriphium ambiguum*
- p. 738. *Elegia iuncea* — *Restio Elegia.*

Quaedam iterum species varietates factae
 fuit, vt

- p. 165. *Lysimachia ciliata* est var. *Lysimachiae quadrifoliae*

- p. 438. *Teucrium campanulatum*

Spec.

- *T. orientalis*
 — *Glycines tomentosus*
 — *A. Onobryrhidis*
 — *Th. aphylla*
 — *F. ceranoidis*
 — *F. canaliculati*
 — *F. vittati*

p. 312.

- p. 205. Quam in *Mantissa II.* p. 344. **) *Celosiam lanatam*, ad *Illecebrum* retulit, nunc manet *Celosia* eodem nomine: estque *Illecebrum* ibi definitum no-

- p. 644. vum, nunc *Iauanicum* dictum. *Matricaria Capensis* ***) non *Cotula radiata*, vt *Mant. II.* p. 516. no-

minatur, sed *Cotula Capensis* appellanda. Praeter-

- p. 194. ea etiam, quod animaduertimus, *Rhamnus Siculus*, dicitur nunc *pentaphyllus*, vt alias quasdam nomi-

num triuialium mittamus mutationes.

E. nouis

**) vid. comm. nostr. Vol. XIX. p. 436.

***) vid. comm. nostr. ib. p. 430.

****) vid. ib. p. 431.

E nouis speciebus exempli loco has commen-
moremus: *Calceolariae* alteram speciem integri p. 61.
foliom. *Antholyzam Merianellam corollis infundi-* p. 77.
buliformibus, foliis linearibus: quae est *Watsonia*
MILL. i. t. 297. f. 2. *Festucam spadiceam panicula* p. 101.
secunda, calicibus quinquefloris: flosculo ultimo sterili,
foliis laevis. *SCHÉVCHZ.* gram. 278. Stami-
nibus violaceis. *Bromum*, quem *ramosum* dicit, (quod p. 102.
cum iam *ramosum* alium eiusdem generis assumse-
rit LINNAEVS iterum nouam mutationem po-
statul.) ex *H V D S O N E.* angl. 40. n. 7. *Cynoglossum laevigatum*,
foliis lanceolato ovatis glabriuscuis,
calicibus tomentosis. Seminibus laevis: est *Rindera* Cl.
PALLAS it. I. p. 486. *Daturam arboream, pe-* p. 184.
ricarpis glabris, inermibus nutantibus. *Plumeriam* p. 210.
judicam, floribus lunbo clausis, vt Hibisci Maluquisci.
Selinum Seguierii, quod prius ad *Caruifoliam* syno-
nymis relatum erat. *IACQVIN.* hort. t 61. *Pauli-* p. 314.
niae plures species e *IACQVINI* obseruationibus
allumuntur. *Arenariae* duae species, altera *fasciata* p. 354.
lutea, foliis subulatis, caule erecto stricto, floribus
fasciculatis, petalis brevissimis. Auctore Cl. GOVA-
NO; altera *liniflora*, *foliis subulatis, caulis suffru-*
tuosa, floribus geminis, nouae sunt. *Rosa hincana*, p. 394.
germinibus subglobosis glabris, pedunculis aculeatis
hispidis, caule petiolisque aculeatis, calycinis foliolis
lanceolatis subpetiolatis. *Dracocephalum Altaiense*
ex Act. Petropol. 1770. *Digitalis ambigua*, Cl.
MURRAY nunc etiam a LINNAEO assumitur.
Arabis hispida, foliis hispidis, radicalibus sublyratis, p. 501.
caulinis lanceolatis, Arabidi lyratae simillima, in
Austria habitans, auctoritate Cl. M Y G I N D consti-
tuitur. *Cytisum patentem floribus pedunculatis, sub-* p. 555.
binatis, lateralibus nutantibus; TOVRNEF. insit.
648. a V A N D E L L I O assumit. *Indigofera penta-* p. 564.
phylla, foliis pinnatis ovalibus quinis, caulis pro-
stratis,

- p. 567. *stratis*, *pedunculis bifloris* distinguitur. *Astragalus Stella a sesameo*, cui persimilis, differt capitulo pedunculatis, leguminibus mucronatis, non reflexis.
- p. 595. plurimis. *Chondrilla crepoides*, foliis sagittatis amplexicaulisibus, caule simplici, floribus subsessilibus lateribus. Iam in *Mantissa* II. p. 483 monuerunt **LINNAEVS**, ipecacuanham officinarum speciem
- p. 669. esse *Violae*; nunc eam definit foliis ovalibus, margine subtusque pilosis: quaeritque an satis sit diversa a *Viola diandra*, caule serpente herbae, foliis oblongis, pedunculis unifloris dicta, cuius descripsit
- p. 807. additur. *Lichen Burgeffii*, foliaceus subimorum *crispus*, peltis eleuatis muricato *crispis*, fundo depresso piano.

In observationibus sat copiosis additi sunt characteres habituales, vel descriptiones breves priuium, vel multa dubia indicata; ut ex his solum, quae summi botanici iudicium dubium minus certa habet, pateat, quanta posteris et studiois botanicis determinanda certius remaneant. Anm aduertimus *Willuchiae* p. 138 esse substituenda *Mannettiam reclinatum*, et *Campanulam canariensem* p. 175 esse delendam, cum factum sit genus *Canarina campanula*: atque simul monemus legendum esse comment. nosfir. Vol. XIX. p. 421. loco *Canaria*, *Canarina*.

IV.

Instruction pour les sages femmes, ou méthode assurée pour aider les femmes dans les accouchements naturels et laborieux; par Mr. DIDELOT, Maître en Chirurgie, Lieutenant de Mr. le premier Chirurgien de feu S. M. le Roi de Pologne. Nancy, f. a. 8. pagg. 122. f. praefat. c. fig. aen. I.

i. e.

Institutio in usum obstetricum; sive methodus certa auxilium ferendi feminis in partu naturali et laborioso. Aut. Cl. DIDELOT.

Praemissa explicatione terminorum anatomico-rum et artis obstetriciae, in libro obvenientium, in usum obstetricum, quae in prouinciis Galliae artem exercent, in praefatione ordinem tractationis proponit Cl. DIDELOT. Diuiso toto libro in sex tractationes, in prima agit de consiliis, gravidae exhibendis, si attigerit nonum grauiditatis mensem; in secunda signa tradit partus proximi, quidque faciendum ab obstetricice, cum dolores ad partum accedunt: in tertia de ratione operis ferendi parturienti in partu vnius, duo et trium fetuum deque solutione placentae exponit; in quarta methodum proponit, extrahendi fetum, si unum aut utrumque pedem offert, quem partum ut naturalem ob facilem perficiendi rationem considerat: Agit porro de signis fetus mortui in utero, de medis, quibus in vitam reuocari potest fetus statim post partum difficulter, qui ob imbecillitatem insignem videtur mortuus esse. Quid obseruandum sit durante partu ipso, docet capite quinto, indi-

Tom. XX. Pars IV.

Rr

catque

eatque media, quibus ea, quae interdum matri et fetui periculosa accidunt, possunt remoueri. Sexto denique capite de regimine puerperae, remedius post partum difficultem applicandis, et internis et externis, agit ac obseruationes priora illustrantes, adnectit. Videamus nunc singula.

Diuidit partum in naturalem, cum fetus capite primum et viuus, facile, sine adminiculis artis nascitur: in difficultem, si retardatur ob magnitudinem capitinis vel ob angustiam viarum, quas per meare debet: in partum denique contra naturam, in quo fetus omnem aliam partem, quam caput offert, et ubi manus medici obstetricis sola percere potest partum. Dissuadet grauidis et mones feminas obstetrices, ut iis dissuadeant versus finem grauiditatis nimium motum corporis, ad evitandum partum difficultem, et fluxum sanguinis nimium durante grauiditate, cum multae feminae in Gallia adhuc putent, se magno ac multo motu corporis partum faciliorem reddere posse. In primis membris grauiditatis motum moderatum, in fine vero quietem commendat.

p. 5.

Vena sectionem, quam plures suauis matronrum post septimum mensem, sine causa sufficienti instituunt, plane reiicit, nisi morbus pestis, faecium, aut tussis violens et haemoptysis eam exigunt. Idem valet de purgantibus, quae tunc temporis colicam, aliaque incommoda proferunt. Frictiones partium genitalium cum butyro recenti, quas obstetrices suadent, in primiparis et semibus non plane quosdam dies ante partum negligendas sunt.

p. 8.

Ad signa definienda, quae partum proximum esse ostendunt, commendat Cl. Author iure accom-

tan

tam disquisitionem dolorum ad partum et distinctionem verorum a spuriis, qua in re errores plenumque committunt obstetrices. Ad signa certa refert fluxum humoris serosi albescens, interdum sanguine tincti ex genitalibus, duos aut tres dies ante partum, insignem dolorem in regione lumbari, vinae excretionem consueto maiorem, ruborem faciei, motus tremulos ad femora, vohnitum interdum, tumorem partium externalium et orificium vteri apertum. Si caput fetus difficile transit ob angustiam partium, omnibus, quae obstetrices suadent reiectis, vel spirituosis vel calidis, solam veneficationem in brachio et clysimata, nec non fermentationes ex aqua calida, vel semine lini cum late cocto abdomini applicandas suadet.

Quod partum ipsum spectat naturalem eaque, p. 24. que tune sunt facienda, Cl. Auctor ea, que iam in omnibus fere libris obstetriciae artis leguntur, proponit. Extractionem placenta statim post partum meliorem, quam si id naturae viribus committimus, caute tamen et, respectu ad maiorem vel minorem adhaesionem et ad diuersam constitutionem corporis habito, instituendam esse monet, varisque observationibus ab Eo collectis illustrat. Annexa est huic capiti tractatio de extractione placenta post abortum, nec non de abortu ipso, obstetricibus maxime scitu necessaria.

Vi soluere placentam abortus, si in fundo matris haeret, dissuadet, id quod naturae viribus potius committit; iam vero solutam, varia tamen incommoda ut haemorrhagiam aliaque proferentem, praesertim si putredine destructa sit, caute extrahere, commendat. Ad caussas abortus refert nimiam sensibilitatem debilitatemque vteri, morbum inflammatorium, vomitus, nimiam exercitationem

tionem corporis, haemorrhagias, coitum immoderatum, vestimenta nimis angusta, et mortem embryonis. Caussae, in utero positae, periculosisimae sunt, reliquae venaesectione in brachio, quiete, regimine bono tolli possunt interdum. Monet obstetrics, ut abortus, primo aut secundo mense imminentes, bene attendant, nam haemorrhagiae, dolores omniaque symptomata sunt lemora; interim nec tam periculosi sunt, quam ii, qui sine quinti, sexti et septimi mensis accidunt; in his egressus embryonis accelerandus, quanquam haec operatio minores excitat dolores, quam partus naturales.

p. 53.

Si quacunque alia parte, quam capite prodit fetus, id quod ex figura vesicae, quam representant tunicae fetus, aliisque patet, varia obstetrici scitu necessaria cum lectoribus communicat. Vnus pes medico obstetrici sat exercitato sufficit, ad perficiendum partum, nisi alter transuersus positus est, quo in casu omnis cautus esse debet, ne trahendo vnum, alterum frangat: item si duos pedes iam invenit, non prius trahendi sunt, quam si sciat, sic certo pedes inuenisse, cum alias varia dimna in primis in partu gemellorum oriri possint. Ad extrahendum caput abruptum et in utero relictum, vncio vti iubet chirurgos: ita tamen, nraedant puerperam, qua ex causa manus non ex utero prius, quam caput fetus educi debet. Difficiliores sunt partus cum manu, humero, pectori etc. nec minus difficilior disquisitio, vtrum fetus sit mortuus an non? Inter magnum numerum remediorum, quibus fetus tam debiles, vt mortui videantur, in vitam reuocantur, praestant sucho mammarum fetus, ob irritationem nerorum, combustionem secundinarum, quarum fumo expungendus est fetus, clyisma ex fumo nicotianae, aliquis,

que, maxime vero venaesectio, quae fit dissectione
funiculi vmbilicalis.

Progreditur ad explicationem porro eorum, p. 69.
quae in partu ab obstetricie sunt attendenda. Flu-
xus sanguinis in partu, qui lente procedit semper
periculosus ; funiculus vmbilicalis ante fetum
prodiens, mali ominis est; nisi enim fetus et fu-
niculus vsque ad fundum vteri reprimi fetusque
pedes arripi possunt, mors certe sequitur: cum vero
paucissimae obstetrics id sciant, suadet, vt funi-
culum supra caput reducere tentent, orificium
uteri digitis vnius manus claudant et sic caput in
recham viam ducant. Si placenta, a fundo soluta,
obtegit orificium vteri internum, aut in vaginam
descendit, oritur haemorrhagia saepe lethalis, nisi
obstetrix caussam detegat: in priori casu, placenta
reduci et fetus pedibus extrahi debet: in altero
placenta primum extrahenda est. Si haemorrhagia
durante partu magna oritur, statim tunicas aperire
et fetus pedibus educere debet obstetrix. Motus
conuulsui matricis nulla alia ratione, quam venae-
sectione brachii et fomentationibus relaxantibus
compescuntur : omnia medicamenta reliqua re-
nunt ut noxia.

Addit denique multa vtilia, quae ratione regi- p. 18.
minis puerperarum ab obstetricibus sunt atten-
denda, vbi calida, spirituosa, aliaque dissuadet et
iure simplicia et potus ac cibi, et medicamentorum
genera his praefert. Ultimo denique loco adiecit
obseruationes partuum difficultum, quibus obste-
tricum iuniorum caussa ea, quae sparsim in libello,
obstetricibus valde vtili, proposuit, illustrare an-
nitur.

V.

Garçon & Fille hermaphrodites, vus & dessinés d'apres nature, par un des plus célèbres Artistes & gravés avec tout le soin possible pour l'utilité des Studieux. A Paris, L. a. 8. pagg. 13. tables 2.

i. e.

Hermaphroditæ et hermaphroditæ descriptio
et delineatio, ad naturam facta.

Arte multa factas has icones et ipsam descriptio
nem litteris aeri insculptis exaratam indicare
licebit. Puer hermaphroditus dicitur *Ludovicus Hennault* annos natus viginti vnum: qui puer semper
habitus, cum anno 1773 moriretur a medicis et chirurgis nosocomii, in quod venerat, est repertus her-
maphroditus. Fuisse eum sanum, alacrem, parum
barbatum, manimisque instructum dicitur. Partes ve-
ro genitales vtriusque sexus habuisse, et quidem iuxta
se positas, vt femineae partes in dextro latere paulum
virili superius iacerent. Omnes partes ex-
ternas et femineas et masculas adfuisse. In-
terim tamen, cum omni res careat testimonio fide
digno, neque nominati sint medici et chirurgi, omnis-
que sectio cadaueris et interiorum partium scruta-
tio neglectae sint: non possumus, quin de veritate
huius narrationis vehementer dubitemus, magis
que ex morbo, vel scirrho glandularum vel hernia
hunc tumorem natum, atque ex ingenio artificis
ad hypothesis magis esse factum censeamus,

Quae attinent puellam hermaphroditam, iti-
dem satis formose depictam, eam non, nisi semi-
nam clitoride nimis elongata praeditam iudicamus,
quod

quod et Auctor innuere videtur. Deerant enim clitoris, scrotum, testes et aliae partes, atque qui penis videbatur non erat perforatus. Ceterum relatio satis dubia de ea est. Dicta est *Maria Augt.*, nata Lutetiis, anno 1755, quae postquam ibidem a multis visa fuerit, clam tandem Londinum profecta sit.

VI.

ANTONII DE HAEN Tomus decimus quintus rationis medendi in nosocomio pratico quod in gratiam et emolumentum medicinae studiosorum condidit **MARIA THERESSA** Augustissima Romanorum Imperatrix Hung. Bohem. etc. Regina etc. etc. vna cum indice locupletissimo XV. tomorum Viennae Austriae sumtibus Hermanni Iosephi Krüchten. 1773. 8. mai. pagg. 170. et 280.

Communicamus nunc hic cum Lectoribus tomum decimum quintum cum indice vniuersali praecedentium tomorum, vti supra *) polliciti sumus. Antequam indicem tradit Noster quatuor praemittit capita cum appendice casum iuuensis mersi complectente, et de submersis suffocatis eorumque auxiliis agit; in secundo, an signa certissima sint, vivusne quis, an mortuus in vndas sit praecipitatus, disquirit.

Hoc secundum quatuor sectionibus constat, in quarum prima historia, huius disquisitionis origo argumentorumque ex eadem formatorum examen proponuntur, inque altera sextuplex anatome corporum strangulatorum cum variis phaenomenis

R r . 4 diuerso-

*) v. comm. nostr. Vol. XIX. p. 641.

diuersoque experimentorum effectu; inque tertia sextuplex hominum anatome acutis chronicisque defunctorum, quorum pulmones, aqua spumosa scatuerunt: sexies in nosocomio, semel in vrbe; in sectione denique quarta spuma pulmonum frequentissima ab aliorum anatomicorum experientia in iis, qui mersi non fuerint, demonstratur.

Caput tertium de hydrope pulmonis. Caput quartum de daemoniacis. In appendice casus de iuene; qui spectat ad secundum caput huius tomii narratur.

p. 2.

Tertio iam Cl. Auctor de mersis *) agit et latet Gallos, Amstelodamenses aliasque exteris, qui plures eiusmodi infelices vitae restituunt. Exemplis nonnullis submersorum narratis, ad ea, quae vitam recens natorum suffocatorum reuocant, remedium transit. Sunt balneum tepidum vinosum, frictio ventralis, respirationem artificalem efficiens, et caute inspiratus eet. Atque ita vnum seruauit.

p. 26.

Spumae crassae, flavae subinde tenacisque copia maior minorue in pulmonibus reperta animalium, qua viua aut ipsa fese, aut alii praecepsit in vndas dederunt, regula creditur. Reuicitur autem haec a Nostro ob experimenta contraria ex eorum anatome primum petita, qui viui fuerant mersi, dein qui post mortem in vndam sunt praecepsiti, et tertio, qui quolibet communi mortalibus morbo vitam cum morte computarunt. Atque secundum hunc ordinem Noster tres primas sectiones huius secundi capituli **) pertractauit.

Defribit

*) vid. EIVSDEM Tom. XIII. et Tom. I. rat. med. continuat. comm. nostr. Vol. XVIII. p. 280. et Vol. XIX. p. 641.

**) v. supra p. 633.

Desribit hic Cl. Auctor hydropem pulmonis p. 107. cumque de hydrope pectoris distinguit aliorumque in tentias huius morbi ergo inquirit. Signa deinceps colligit, quae potissimum conueniunt cum phaenomenis hydatici pulmonis et hydropis pectoris. In curatione hydropis pulmonis denique laudat CAROLVM PISONEM *), quem fatetur se non frustra consuluisse in omnibus serosis capitum, pectoris, ventris articulorumque morbis.

Narrat hic Cl. Auctor rursus **) nonnulla ex p. 128. empla fictionum daemoniacorum et hac occasione hos morbos persequitur fere semper fictos theologicis et medice, nec non signa eorum enumerat.

In appendice mentionem facit Noster mersi, p. 161. qui pariter nec in trachea, nec in bronchiis, nec in loborum, in numerosas partes diuisorum, minima portione aquam spumosam habebat, neque percussione, quin imo forti pressione nihil, nisi sanguis prodibat. Et hoc exemplo illustrat Noster pariter caput secundum, in quo hac de re egit.

Index, qui additus est, locupletissimus, accurate et plene res, in his quindecim tomis rationis medendi contentas, indicat.

*) de morb. ex colluv. serof. nat. Sect. III. Cap. VI.

**) v. Rat. med. Vol. V. p. 137.

VII.

Von den Wirkungen der Eicheln Verstopfungen der Drüsen im menschlichen Körper aufzulösen. In einem Schreiben an den Herrn Professor BALDINGER zu Göttingen von FRIED. JOSEPH WILHELM SCHROEDER der Arzneywissenschaft ordentlichen Professor zu Marburg. Göttingen und Gotha bey Johann Christian Dieterl 1774. 8. Seit. 36.

i. e.

Cl. FRIDERICI IOSEPHI GVILIELMI SCHROEDER
epistola de virtute glandum obstruktiones glandularum in corpore humano referandi ad Cl. BALDINGERVM.

p. 1.

Respiciebat Cl. Auctor in hoc remedio quaerendo, ad eam virtutem, quae in resoluendo, roborando et penetrando cernebatur. Varia itaque remedia tentabat in primis martialia caustica, quae coniungebat mercuriali et gummoso sulphure, eaque efficacia obseruabat in primis in podagr. Denique Cl. Auctor ad glandes veniebat inque eiusmodi resoluens gummi, quod ab omnibus gummatis notis distinctum usque ad glandulas penetrabat, nec prius agebat, quam ibidem inuenit.

p. 17.

Hoc gummi singulare est gummi resinofum et semisulphureum sine omni acredine. Suntur nimirum electae, matura, nec vermis eis glandes et exorticentur. Nuclei tum, qui facile se diuidant et fabae similitudinem imitantur, siccantur leniter et torreantur, caueaturque nimis siccitas seu adustio. Ita transudat primum grauter olens et nociva humiditas, quae vti gummi in earum

p. 24.

earum superficie apparet, tum, si ita sunt siccatae, torrentur cum perpetua agitatione in vase clauso vsque ad eum duritiae gradum, quo possint teri et in puluerem redigi. Huius pulueris vncia dimidia extrahatur fertida aqua et filtretur. Hanc colatum iterum coquit Noster vsque ad ebullitionem et dein calide et frigide cum saccharo edulcoratam propinat aegris. Ob nauseam, quae hoc remedio continuato oritur, suadet hanc dosin cum drachmis duabus Coffeae Martinicane mixtam extrahere et exhibere. Extractum aliasque harum glandum pñreparationes Noster non admittit.

Vluis est cum optimo effectu Cl. SCHROEDER p. 28.
ipse hoc remedio primum in glandularum obstruc-
tionibus, dein in atrophia infantum, scabie et
tibe cum nodis podagricis, in variis exanthematicis
morbis e. gr. in variolis, quorum suppuratione
nolebat succedere, in furunculis, in arthritide,
vbi vero simul martem mercuriale iunctam ad-
hibuit; in lue venerea et malo hypochondriaco
vero cum cachexia maxima. In his morbis omni-
bus optimos ediderunt effectus glandes, ac in pri-
mis largum sudorem valde odoriferum, interdum
somnum. Exinde patet glandes esse efficacissimum p. 33.
et promptissimum, quid quod vnicum remedium
in glandularum et viscerum obstructionibus.

Præterea nominat Noster nonnullos alios mor- p. 34.
bos, quibus mederi posse glandes iudicat, e. gr. ob-
structiones vniuersales et plenas, tussim phthisicam
et asthma in primis tophosum, scrophulos, ancylosin,
carcinoma, febrem quartanam, lentam, forte et epi-
lepsiam, si effectus est similium cauſarum, rhachi-
tidem, cæcochymias, icterum, chlorosin, cachexiam
morbos.

morbosque cutaneos, ut vlcera phagedaenica, tumores tunicatos; licet de his dubitat, quoniam materia est inclusa.

Legimus quoque de effectu harum glandum bono in atrophia et similibus morbis obseruationes in promptuario Hannoverano *) quas inseruit ibidem M. I. MARX M. D. Laudat et hic C. SCHAUDE RVM, cui debet huius remedii cognitionem, dicit vero contra eundem, se nec sudorem, nec pectoralem ejus odorem, neque soporem, si in magnis dosi diu adhibetur, obseruasse in suis aegris, qui licet diu et multum fruiti sunt his glandibus. Dedit enim vinciam vimam et quatuor propemodum per menses. Videntur glandes Cl. MARX potius agere in vias vrinarias.

VIII.

Succincta medicorum Hungariae et Transiluaniae biographia, centuria prima excerpta ex aduersariis Auctoris. Lipsiae ex officina Sommeria. 1774. 8. pagg. 208. praeter dedicationem et praefationem.

STEPHANVM VESZPREMI celebrem in Hungaria medicum esse huius libri auctorem per benignitatem Ill. CAROLI ANDREAE BEL, qui in elegantissima praefatione huius instituti rationem reddit, intelleximus. In vitis itaque medicorum Hungariae et Transiluaniae recensendis tenet hanc rationem Cl. VESZPREMIVS, ut vitam cuiusque primum et, quae eo pertinerent, omnia

*) Hannöverisches Magazin 103tes Stück. Montag den 26ten December 1774.

mox scripta, quibus inclaruisset, disserte atque ingenue proponeret, vitaretque ea omnia summo studio, quae possent aut odio tributa, aut gratiae videri, iisque et adderet opera inedita, si quaedam exstabant. Crisiin praeterea operibus editis ad normam veritatis, sine acerbitate tamen Noster adidit.

Centuria prima continet centum medicorum vitas, quorum nomina hic repete saltem, cum terum multitudo dignarum, quae legantur ab omnibus omnino eruditis viris, accuratiorem huius libri summam non permittit tradere hic Lectoribus, plane nulli dubitamus. Legit profecto quilibet eruditus hunc librum non frustra, si historiae litterariae amicus est. Multas enim admirandas Hungariae et Transiluaniae res, quae pertinent ad historiam naturalem, ad numorum cognitionem, astronomiam, theologiam, iuris prudentiam, medicinam, breuiter ad omnem omnino eruditionem hic prouonuntur. Nomina itaque recensemus:

- 1) ADRIANVS.
- 2) IVLIVS AEMILIUS.
- 3) MICHAEL GOTTL. AGNETHLER.
- 4) IO. TSERE APATZAI.
- 5) CHRIST. AVGUSTINI AB HORTIS.
- 6) IO. BALSARATI VITVS.
- 7) IOANNES BANSI HVNNIADES.
- 8) STEPH. BEIDE.
- 9) MATTHIAS BENTZIG.
- 10) CATHARINA BETHLEN.
- 11) GEORGIVS BLANDRATA.
- 12) PROCOPIVS BONANVS.
- 13) IO. BREVER.
- 14) GEORGIVS BVZINKAI.
- 15) MARTINVS CARCEVS.
- 16) IO.

- 16) IO. CSEH CSVZI.
 17) NICOLAVS DE DACIA Hungarus ord.
 praedicat. theologus, astronomiae et artis medicae
 peritus.
 18) STEPHANVS DIOSZEGI.
 19) DRACO.
 20) ANDREAS DVDRITH AB MOREHOVITZA.
 21) ELISABETHA, WLADISLAI II. regis
 Poloniarum filia incidit in desperatissimam paraly-
 sin cum pertinacibus podagrac coniunctam infulti-
 bus. Qui morbus, teste LE FEBVRK regis Gal-
 liae chemico, in sua chemia nullis cessit remedis,
 quoad aquam ex floribus rorismarini cum spiritu
 vini alcoholisato digestis ac ter vel quater, ipsa ex
 lege artis Badae in meditullio regni destillaret e-
 que languentes corporis articulos ablui iubet;
 fecit hoc regina frequenter et tota quasi viribus re-
 nouata produxit vitam ultra annum actatis octa-
 gesimum. Haec est aqua illa Reginae Hungariae
 per vniuersum orbem decantatissima.
 22) NICASIVS ELLEBODIVS.
 23) GEORGIVS FABVSCHI.
 24) DANIEL FISCHER.
 25) DAVID FROELICH vir omni disciplina-
 rum genere instructissimus.
 26) GALEOTVS MARTIVS.
 27) IO. AD. GENSEL.
 28) PAVLLVS GÖRGEL.
 29) IACOBVS GRAEGORY.
 30) PAVLVS GYÜNGYÖSSL.
 31) IO. GODOFREDVS HELLENBACH.
 32) GEORGIVS HENISCH.
 33) ANDREAS HERMAN.
 34) IO. ADAM. HOFSTETER.
 35) IO. HORTEL.
 36) INSTITORIS aliter MOSSOCZI (MATTHIAS).
 37) THEO-

- 37) THOMAS IORDAN.
 38) BENEDICTVS AB ITALIA.
 39) ABRAHAMVS IVNG Tyrnauiensis pharmacopeus medicinae practicus et in chemia exercitissimus.
 40) KASSAI aliter CASCHAV (IOANNES ANTON.)
 41) PAVLLVS KERESZTESSI.
 42) STEPHANVS KIRALY.
 43) TOBIAS KOBER.
 44) GEORGIVS KOVATS TATAI.
 45) IO. SIGISMUND KREISEL.
 46) STEPHANVS KÖKÖSI.
 47) KÖLESE'RI DE KERES-EER (SAMVEL) poeta, historicus et medicus multisque scriptis carus.
 48) IACOBVS AMBROSIVS LANG DE LANGENTHAL.
 49) LAVRENTIVS.
 50) ALBERT LEONHART LASKY.
 51) ANDREAS LOEW.
 52) CAROLVS FRIDERICVS LOEW.
 53) DANIEL MADAI.
 54) DAVID SAMVEL MADAI.
 55) IO. IACOBVS MANARDVS.
 56) MELIVS IVHASZ (PETRVS).
 57) MILLETER aliter MALETER (IOANNES).
 58) FRANCISCVS MISKOLTZI celebris chirurgus laurinensis.
 59) CAROLVS OTTO MOLLER.
 60) MVTINIVS.
 61) IO. IACOBVS NEVHOLD.
 62) CHRISTIANVS PAEKEN.
 63) FRANCISCVS PARIZ PAPAI.
 64) IO. PATERSON MAIN.

- 65) IO. DANIEL PERLITZI.
- 66) PETRVS.
- 67) EZECHIEL PIPERELL.
- 68) CHRISTOPHORVS PREYSIVS.
- 69) WILHELMVS RAYGER.
- 70) CAROLVS RAYGER.
- 71) CAROLVS RAYGER.
- 72) IO. ADAM RAYMANN.
- 73) IO. DAVIDES RVLAND.
- 74) PAVLVS SCALICH.
- 75) IEREMIAS SCHOLTZ.
- 76) N. N. SCVLTE TVS.
- 77) IO. ANDREAS SEGNER *magnum opus*
theoseos lumen.
- 78) GEORGIVS SILVANVS.
- 79) SIMON SIMONIDES.
- 80) MICH. ALOYSIVS SINAPI *aliter SENENS*
Practicus magnus, *vt THEOPHRASTI PARACELSI* admirator, ita *HIPPOCRATIS* et *GALENI* obtrectator summus. Peripateticus per
vniuersam Germaniam, Poloniā, Hungariā
aliasque Europae prouincias.
- 81) N. N. SPAENKOLTZ.
- 82) SAMUEL SPILENBERGER.
- 83) DAVID SPILENBERGER.
- 84) PAVLLVS SPINDLER.
- 85) MARCELLVS CAMILLVS SQVARCIO
LVPVS.
- 86) IO. STOCK archiater SIGISMUNDI
ALBERTI Regum Hungariae.
- 87) LAURENT. STOCKER.
- 88) SZENT - KERESZTI *aliter SANCTA*
FRVCIVS (DANIEL).
- 89) SZENT - PETERI (IONAS HODOR).
- 90) IVSTVS IOANNES TORKOS. Inter
multa eius scripta occurrit quoque: Sal minerales
alcali-

alcalicum natuum Pannonicum et ex eodem parata remedia: liquor polychrestus alcalicus et sal polychrestum alcalicum. Poson. 1763.

- 91) MARTINVS TSEH, Hippiater.
 92) TSOKAS aliter MONEDVLATVS (PE-
 TRVS).

93) MATTHAEVS TZANAKI. Medicinam
 eum fecisse eamque in aula quoque principis GE-
 ORGII RAKOTZII I. exercuisse nullum super-
 est dubium.

- 94) DAVID VALERIVS.
 95) IO. VANGIO FRANCVS.
 96) VARADI (MICHAEL).
 97) IO. WALLASZKAI alchemiae potissimum
 fuit amantissimus.
 98) IO. WEBER.
 99) GEORGIVS WERNHER.

100) STEPHANVS WESZPREMI. Ultimus
 est Noster Auctor. Traiecti ad Rhenum. 1756
 accepit gradum doctoratus et inauguralis disserta-
 tio sua sistebat obseruationes medicas. Dein post
 absolutam peregrinationem litterariam, Debreci-
 nensis medicinae practicus et physicus factus est.
 Varia opera edidit, e. gr. breuem institutionem edu-
 cationis infantum cet. *), totidem vero inedita. In-
 ter quae et inuenimus succinctam medicorum Hung-
 ariae et Transyluaniae memoriam: alteram nempe
 centuriam et plures, quae sequentur; singulas cum
 suis supplementis.

Quae et hic promittitur, si placuerit prima p. 207.
 centuria. Nulli vero dubitamus, placitaram esse
 non solum, sed etiam aude expectatum iri alteram
 hanc

* v. comm. nostr. Vol. X. p. 753.

hanc centuriam cum sequentibus. Nomina me dicorum, quorum vitae in altera centuria enarrabuntur, hic communicata sunt, nos vero ea repetamus tum, cum summam Lectorum iudicio submittemus.

IX.

Journal de Médecine, Chirurgie, Pharmacie &c. Par Mr. A. ROUX. Année 1772. Tom. XXXVII. à Paris chez Vincent. 8. 1 Alph. 13 pl. et Tom. XXXVIII. 1 Alph. 13 pl. ib. eod.

i. e.

Diarium ad artem salutarem, chirurgiam et pharmaciam pertinens. Auctore Cl. ROUX Vol. XXXVII. et XXXVIII.

Pro more nostro praecipuas obseruationes et commentationes iam indicamus, quae in volume trigesimo septimo et trigesimo octavo diarii huius continentur.

Vol.	Cl. STRACK veritatem obseruationum de pulsu
	xxxvii. semioticarum a SOLANO olim propositarum, qua-
p. 23.	p. 23. Cl. BORDEV confirmavit, suis quoque obserua-
	nibus stabilire contendit. Afferit pulsum semper in
p. 28.	inflammatoriis morbis in eo latere maiorem esse,
	in quo sedes inflammationis est. Cl. LA CHAV-
p. 36.	SSE febrem vrticatam vidit pessimis symptomati-
p. 42.	bus stipatam, in qua vesicae virulentam habebant
	naturam, et pus, quo repletae erant, contagio non
	expers erat. Vim cicutae in cancro Cl. ROCHARD
	confirmat. IDEM quoque in variis aegris colica
	hysterica affectis, egregium clysmatum et somen-
	torum frigidissimorum usum expertus est.

Cl.

CL. LEVRET de lactationis infantis impedi. p. 46.

mentis variis exponens, primum ea enarrat, quae a parte matris sunt. Papillae magnitudo inter ea minime referri debet, cum infantes recens nati ybera vaccae vel caprae sugere queant. Pluribus Noster modum describit, quo papillae, nimis depresse eliciendae et formandae sunt. Hoc vero non nimis citio fiat, ne lactis durante iam grauiditate, efflusu excitato, fetus inde detrimentum capiat. Si papillae durae sint et corneam quasi duritatem habeant, eas vnguento ex cera, oleo et spermate eti Cl. Auctor illiniri iubet. Varias deinde machinas et modos describit, quibus papillae nimis absconditae suctione eet. eleuandae et eliciendae sunt, nec non de thecis seu capsulis exponit, quibus papillae extra suctionis vel lactationis tempus si morbose affectae sint, obtegi debent. Deinde de diaeta lactantium et modo exponit, quo suuctio p. 143. peragatur. Nonnunquam, si papillae laesae sint, sanguinem, ex iis promanantem, infantes deglutiunt et deinde vomitu reiiciunt. Addit Cl. Auctor cautions, quae tunc obseruandae sunt, quando lacte canum recens natorum ex mamma exsugitur, et porro de abscessibus mammarum exponit, quae in lactantibus oriuntur, et vel in contextu tantum mammae cellulofo, vel in glandulis, vel in vtrisque fedem suam habent. Si plures minores abscessus in ipso glanduloso mammae corpore formentur, eas non scalpello Cl. Auctor aperit, sed totum hoc negotium naturae committit, cum cicatrices, quae a pure ipso, cutem erodente, oriuntur, longe minores sint scalpelli vulneribus. Si durities remaneat, epithemata ex sale tartari multa aqua diluto Cl. Auctor commendat. Iam quod ad ea impedimenta lactationis attinet, quae a parte lactantis pueri proueniunt, notandum est, pueros, qui in partu facie primum pro-

deunt, plura contusionis signa in ea ostendere, nec fugere posse, quod tameu vitium fomentis inhibita satis celeriter remouetur. Si nares compres-
sint in partu, vt plurimum solo aëris transiit aperi-
tura earum restituitur; si vero muco clausae sint,
plumula oleo immissa mucus extrahendus et
sternutatio excitanda est. Nonnunquam lingua pa-
lato ita appressa est, vt pueri fugere nequeant que-
spatula seu digito immissa iterum deprimenda
est. Pluribus deinde Auctor Cl. de frenulo lingua
soluendo exponit, et modum, quo haec operatio
instituenda sit, describit. Saepius plura frenula
praeternaturalia adsunt, quorum vnum post ali-
rum discindendum est. Nonnunquam caro fu-
gosa sub lingua posita deglutitionem impedit.
Hunc morbum Galli *sobre-langue* dicunt. Illam
vero nullam plane curationem admittere Cl. Au-
toris est sententia. In labio leporino non palatum
modo osseum, sed etiam velum palatinum ipsum
saeppe fissum est. Labio leporino per suturam min-
etiam fissura palati euanescit, in primis si post ope-
rationem per aliquod adhuc tempus visus facili-
vniensis continuatur.

p. 347. In ligatura funiculi administranda Cl. Au-
tor sanguinem ex funiculi portione relicta exprimit,
creditque eo versus hepar represso et in vena u-
mbilicali stagnante icterum produci, quo neonati se-
pius afficiuntur. Deinde de variis umbilici vita-
carne fungosa ex eo propullulante, exomphalo ex-
ponit. Duos fetus Cl. Auctor septem et octo
mensium in museo seruat, intestinis nudis extra
abdomen propendentibus natos. Cutis abdominis
in iis plane deerat, et peritonaeum cum chorion
confundebatur. Deerant praeterea in utroque
partes genitales, anus imperforatus erat et
spina bifida aderat. Mucus, quo cutis neonatorum
obduc-

obducitur, sedulo abstergendus est cum alias facile
 impura vlera exinde oriuntur. -Raro pueros in
 lucem prodire, in quibus testiculi iam descenderint,
 Cl. Auctor asserit, testiumque descensum a respira-
 tione deriuat. Putamus tamen in nostris experi-
 mentis, nos eos in fetibus nono mense editis, fere
 semper in scroto iam reperiisse, et magis cum HVN-
 TERO actione retinaculi testis, aut si maius forte et
 iam musculi cremasteris hunc descensum tribuimus.
 Si in annulo testis haereat, leni annuli compressio-
 ne omniq[ue] laesione testis sedulo vitata Cl. Auctor
 transitum eius iuuat. Tumores Scroti in recens
 natis vel ab inflammatione vel ab oedemate vel ab
 hydrocele proueniunt. Piores discutientibus, et leni-
 ter adstringentibus cedunt. Hydrocelis vero curatio
 longe difficilior est. Tumores in capite recens nato- p. 410.
 rum a compressione sub partu oriundi, discutientibus
 epithematibus tractandi, siue ea parum auxiliu affe-
 rant, sectione aperiendi sunt, quo sanguis effusus ex-
 est. Iam de varis et valgis exponit, fasciasque descri-
 bit, quibus hoc vitium corrigi possit. Primis sex fe-
 ptimanis elapsis, pueri assuefaciendi sunt sensim, ut
 lac intra' viginti quatuor horas quinquies vel sexies
 tantum capiant. Per sex menses lacte tantum nu-
 triantur. In vleribus capitib[us] pueris lactantibus adeo
 molestis infusum radicis cannae et rubiae tintorum
 Cl. Auctor laudat. Euacuatione hac subito repressa,
 unicum remedium in applicatione vesicatoriorum
 retro aures consistit. Aphthae cum hac euacuatione
 analogiam quandam habent, neque periculo carent.
 Ablactationis terminum Cl. Auctor definit ita, vt p. 512.
 hunc non concedat, antequam pueriam viginti den-
 tes habeant, nisi aliae adsint caussae, quae eam ne-
 cessariam reddant. Lac enim optimum remedium
 est ad dentitionem facilitandam. Nonnulli infan-
 tes sine vlla caussa euidente lac ita respunnt, vt ab-

lactatio necessaria fiat. Cum vero Cl. Auctor afferat, pueros, quibus serius dentes prodeant, debilitas esse, eos vero, quibus citius erumpant, optime valere; experientia edoceti affirmare possumus non in omnibus veritate hoc consentaneum esse. Haud raro enim in infantibus variis morbis iam debilitatis dentium nimis acceleratus progressus imbecillitatis subsequentis signum plurimumque morborum exinde oriundorum caussa est. In rhachitide, cuius causam in emollitione ossium ponit, usum rubiae tinctoriae, quam in decocto exhibet, plurimum extollit. Puerum trium vel quatuor annorum hydrocephalo cum rhachitide laborantem, huius decussu Cl. Auctor optime restituit.

p. 62. Anonymus fetus gemellos describit, quorum unus leptimestris, alter vero quinque tantum mensum erat. Cl. PIETSCH usum ligature in umeris arteriae brachialis defendit, exemplum rupturae veteri in partu difficiili ortum describit, et commendat, ut in operatione caesarea incisio in latera et secundum rectam lineam inter costas spuras et spinam anteriorem ilei ductam fiat.

p. 121. Cl. DONAVD atretam dissecta membrana vaginali occidente in sanitatem restituit. Idem quoque fungum ex vulnere abdominis propullulante resecauit. Reliquae eius obseruationes impotentiiam virilem, cuius caussa in pene imperforata posita erat, et monstrum acephalum spectant. Cl.

p. 129. LEMOINE cicutam in tumore mammae et scrophulis externe atque interne felici euentu exhibuit.

p. 134. Nuclei cerasorum in ventriculo per nouem menses latentes vehementissimos vomitus excitabant, dato tamen emeticō et nucleis his excretis aeger reli-

p. 137. tuebatur. Cl. LANDAIS cerasorum nucleos ab aegro alio paucos ante mortem dies excretos vidit;

qui

qui quindecim menses in eius ventriculo fuerant,
et in quibus vegetationis initia se ostendebant. Cl.
NIETSCHE varias circa reductionem brachii luxati p. 167.
annotationes communicat. Scapulam retrahit manu
et laqueis, si que manus non sufficiant, machinarum
vium concedit. Cl. **MARESCHAL DE ROY** p. 217.

GERES fusius de morbo nigro **HIPPONCRATIS**
exponit eumque morbum ab eo, quem recentiores
hoc nomine insigniunt, pluribus symptomatibus
differre ostendit. Nigrae enim deiectiones, quas
plurimi ut pathognomonicum siguum considerant,
a pluribus aliis caussis pendere plurimumque morbo-
rum symptoma esse possunt.

Cl. **DU HAMEL DU MONCEAUX** remedium p. 227.
contra hydrophobiam ex morsu canis rabidi pro-
ponit, quod ex infuso vinoso, ex ruta, absinthii,
salviae ~~aa~~ pugillo uno et florum bellidis pugillis
duobus parato constat, quibus sal et allium additur,
cuiusque infusi cyathum quoquis die ieiuno ventri-
culo sumit. Praecipua tamen huius remedii vis
in suppuratione vulneris protracta consistere vide-
tur, quae cum ea coniungenda est. Cl. **AVRAN**
varias obseruationes de iis laesionibus proponit, vbi p. 250.
ictu in uno loco accepto vlcus vel caries in oppo-
sito latere orta sunt, et quas à *contre-coup* vocat.
Pertinent vero ad cariem et luxationes in articulo
femoris, ad suppurationem in synarthrosis sacro-iliaca,
ad suppurationem et cariem in cartilaginibus inter-
vertebralibus, luxationem ossium ilium et paralyses
est. ex commotione medullae spinalis ortas. Ex
vulnere instrumento acuto in orbitam inficto,
quod tamen non in craniu cavitatem penetrauerat,
seger hemiplegia afficiebatur. Cl. **DUFRENNAY**
varios aegros restituit hernia laborantes, quae spha-
celo correpta fuerat. Pleuritidem saepius sympto- p. 308.
maticam esse et ex ventriculi actione laesa ori Cl.

TABARY obseruatione eiusmodi casus confirmat, in quo kermes minerale et purgantia egregie

p. 312. praestabant effectus. Cl. LAPORTE vicius filios vidit in ventriculum penetrare, ex quo post aqua effuebat. Sectione cadaveris facta cystidem detexit carcinomaticam ad umbilicum positam, quae non in ventriculum solum, sed et in colon appendicem habebat.

p. 321. Cl. RAZOVX febrem lacteum malignam breui tempore lethalem describit, eaque occasione de metastasi lactis in vniuersum quaedam monet.

p. 399. Cl. DE LA SALLE cariem dentium nostrorum aetate longe frequentiorem esse, quam antiquis temporibus ex consideratione plurimorum sceletorum coemeterio quodam effosiorum probat. Credimus caussam huius rei in abusu potus calidi et sacharum potissimum positam esse. Cl. BUTORD ET CREVSE scirrum vteri describit. In gemellis placentam semper septo aliquo diuisam esse Cl. GUIL

p. 440. HERMOND confirmat. Cl. ROI polypum utrum cum inuersione vaginae coniunctum feliciter extirpauit. Correctionem applicationis forcipis a Cl. PIET ad euitandam dilacerationem perinæi propositam, Cl. GUILHERMOND ut inutilem reit. In grauida vulnus abdominis, ex quo intestina et omentum propendebant, feliciter a Cl. ROVIN curabatur. In carie ossium parietalium, in qua methodus BELLOSTII parum auxiliis afferebat, applicatio remediorum pinguium tandem curationem

p. 457. absolvit. Elegantius Commentario Cl. JOVRDAIE

p. 534. de ulceribus et carie palati exponit. Non solum butyro antimonii, sed et ferro candente ad exo-

p. 498. lationem accelerandam utitur. Cl. PLAZANSTY fetum monstruosum describit, in quo superior crani pars deerat. Cl. vero MARECHAL DE ROVERUS putum

partum, utero fere plenarie prolapso, tamen feliciter effectum describit.

In volumine trigesimo octavo prima obseruatio Vol.
tione Cl. H O I N morbum oculi nouum descibit, xxxviii.
anis tamen mentionem Cl. I A N I N ex obseruatio- p. 29.
nibus a Cl. Auctore communicatis in suo de morbis
oculorum libro iam fecit *). Est hoc separatio
vueae a choroidea, qua Cl. Auctor probari putat,
meam non choroideam continuam, sed ei tantum
contiguam esse. Cum vuea in loco obscuro pu-
pilla dilatata angustior fiat, Cl. Auctor aegros in eius-
modi loco morari iussit, eoque artificio concretio-
num vueae cum choroidea iterum praestitit. Cl.
B A V I E L vueam in cataractae extractione saepius
dissecasse Cl. Auctor confirmat. Cl. B O U R D I E R p. 44.
morbos hepatis in australi insula DE FRANCIA
communes describit. Abscessus frequentius in he-
pate oriundos aperiri iubet canula triquetra im-
missa, eiusque operationis effectus ut plurimum
felicissimos esse asserit. Fluxus hepaticus vulgo
dictus nihil aliud est, quam abscessus in hepatre or-
tus, qui intestina perforauit. Vedit quoque eius-
modi abscessus, ex quibus adhaesione ad septum
transuersum et inde ad pulmones facta, pus per
pulmones excernebatur. In alio pus ad cavitatem
thoracis penetrans aegrum necabat.

Cl. MONGIN DE MONTROL de praestantia p. 62.
methodi Cl. POMME in affectionibus hystericis
cum Cl. TAILLERE disputat. Cl. AMOREUX
contra nouam pulsuum doctrinam Cl. DE LA BROU-
SE varias obseruationes proponit et sexum fetus,
quo mater grauida est, ex grauidae pulsu in dextro vel

Ss 5 sinistro

*) Mém. & Obs. sur l'oeil & ses maladies p. 420—422.
vid. Commun. Vol. XIX. p. 253.

- sinistro brachio fortiore non distingui posse afferit.
- p. 77. Cl. BOVRIENNE vesicam vrinariam septo membranaceo in duas cavitates distinctam vidi. Ex
- p. 124. tympanitide ortam gangraenam et vlus intefini Cl. DE LA GARDE in primis corticis Peruviani vsu sanauit. Ex abusu purgantis drafstici hypertharsis orta est, ex qua gangraena in variis corporis partibus producebatur, quae vero partes sensim p. 139 a reliquo corpore secedebant. Cl. PRÉVAL in cicutae morbum cutaneum post variolas ortum, scabie similem, sanauit. Hydropem scitent et contusione ortum Cl. CLEMENT paracentesi instituta sanauit, eaque occasione monet, dieta accurata et tenui post operationem seruata, quiete animi et corporis et vsu ptisanae leniter adstringentis consolidationem vasorum disruptorum in simili morbo ex simili causa oberto, optime obtineat. Adolescens ex febre acuta conualescens se frigori imprudenter exposuit, ex qua re vehementi prispismo et retentione vrinas affectus est, quem tam symptomata cataplasmatum in primis emollientium vsu, musculis erectoribus applicatorum, sublata sunt.
- p. 153. Cl. MARTIN varias obseruationes profert, in quibus, ossibus denudatis, nulla exfoliatio fuit et vulnus ipsum perfecte consolidatum est.
- p. 158. Cl. BVRON de difficultate exponit, qua facta cele ab hydrocele distinguitur. Saepius id, quod sarcocelen esse putamus, nil aliud, quam hydrocel vaginalis est. In curatione hydroceles incisionem longitudinalem reliquis methodis omnibus praefert. Cl. GVVTON morbum epidemicum describit in Campania a 1771. grassantem. Peripneumonia spuria erat, cum febre putrida verminosa et non nunquam miliari complicata. Caussam potissimum Cl. Auctor in difficultate annonae et tempore pluviolo

violo praegresso ponit. Vesicatoria lateri dolenti applicata egregium praestabant usum. Usus quoque Noster est venaesctionibus, quas tamen Cl. **S I M P E R E V R** in simili morbo, qui sequenti com. p. 236. mentario describitur, noxias esse deprehendit. Cl. **V I N O T** obseruationes circa usum thermarum proponit, quae in Burgundia, in loco *Bourbon-Lancy* dicto, reperiuntur. Plures paralytici sub eorum usu mortui sunt, quod vero Noster in primis calori illarum tribuit, qui, si causa mali in cerebro lateat, nocet. Cl. **P L A N C H O N** febrem miliarem in Bur. p. 291. bonia grassantem describit singulari libello, cuius epitome hic traditur. Emetica parum proficiebant, earumque usu sanguis magis ad caput pellebatur. Pluribus aliis obseruationibus confirmatum effectum deleterium drafstici remedii *puluis d' A I L - U A V D d i t i*, nouae hic insertae obseruationes probant. In nonnullis aegris ipsa tunica villosa inferiorum destructa erat. Cl. **H E R V I L L E Z** in p. 334. lobo hepatis sinistro cystidem aqua pellucida repletam et materiam lapideam reperit.

Cl. **M A R E S C H A L D E R O V G E R E S** varia p. 341. remedia contra hydrophobiam communicat, quae tamen omnia parum certa esse videntur. Cl. **P A R I S** p. 345: varias obseruationes medicas Smirnae et Constantinopoli factas, communicat. Diaeta animalis in omnibus febribus ab incolis harum regionum ut summe noxia reiicitur. Morbi inflammatorii pectoris rarissimi sunt ibidem vel nunquam occurunt. Omnes morbi acuti a putredine oriuntur. Morbi neuorum quoque frequentiores sunt, quod Cl. **A u c t o r** vitae sedentariae orientalium populorum tribuit. Venaesctiones in his terris magis noxiae sunt, magisque debilitant, quam in Gallia. Cl. **B E A V S S I E R D E L A B O V C H A R D I E R E** li. p. 350. thotomiam in aegro lateral i usus methodo instituit; sed

sed calculo ad vesicam adhaerente reperta extre-
ctione eius neglecta, aegrum sorti suse reliquit
vulnusque cicatrice feliciter obductum est. Paullo
post celebris ille lithotomus Frater S. cosme
dictus, apparatu alto duos calculos extraxit quidem,
sed aeger post operationem perit. In angina in-

p. 358. **f**lammatoria Cl. VIDAL bronchotomia aegri vitam
saluauit. Omnibus instrumentis destitutis canulis
loco frustulum pennae tracheae immisit. Ligature
arteriarum in laesione earum praestantiam Cl.

p. 371. **M**ARTIN vterius defendit. Cl. DE VILLAINES
cicutae vim in scirro mammarum expertus est.
Noxam puluerum D'AILHAUD Cl. AYRAUT
confirmat. Morbum hystericum singularem, in
quo aegra mox vehementi fame afficiebatur, mor-

p. 432. cibos respuebat, Cl. GAMARE describit.

p. 441. Cl. PLANCHON febrem miliarem crystalli-
nam lacteam in puerpa enarrat, aphthis compli-
catam, quae tamen aegra orto purulento per vagi-
nam effluxu seruata est. Mira est historia a Cl.

p. 450. GUYTON communicata de hernia quadam inguinali,
in qua maritus aegrae rusticus operationem hernio-

p. 458. thomiae instituit, aegramque seruavit. Cl. BOV-
RIENNE hydro-sarcocelen ex caussa venerea or-
tam, incisione aperuit et iniectione facta suppuratio-
nem excitauit, qua tumor disparuit. Dente molli

p. 466. extracto sinus maxillaris apertus et vehemens in-

p. 503. flammatio excitata est. Ossa temporum cum fron-
tali connexa Cl. CHIZEAV obseruavit.

p. 505. Cl. LIVRE calculum ex vesica vrinaria femina
protractum describit, cuius nucleus frustulum ligni
erat. Vomitoriorum in variis morbis usum Cl.

p. 513. PIETSCH defendit. Remedium Cl. PIRON contra

p. 520. hydrophobiam ex quatuordecim plantis composi-
tum hic describitur. Reliquae obseruationes chi-
rurgicae sunt, et nihil fere noui continent.

X.

L'art du Coutellier expert en instruments de Chirurgie. Seconde partie de l'art du Coutellier. Par M. JEAN JACQUES PERRET, Maître Coutellier de Paris, rue de la tissanderie. à Paris, 1772. de Imprimerie Royale. fol. mai. Sect. I. a pag. 241. ad pag. 374. tab. aen. a tab. 73. ad 121. Sect. II. a pag. 375. ad pag. 527. tab. aen. 123. ad 172.

i. e.

Ars fabri cultellarii instrumenta chirurgica parantis, quae alteram partem descriptionis artis fabri cultellarii sistit. Auctore I. I. PERRET, fabro cultellario Parisino. Sect. I. et II.

Ad descriptiones artium mechanicarum et opificiorum *), quae Regia academia Scientiarum Parisina publicare constituit, etiam hoc opus pertinet, in quo ars fabri cultellarii, quatenus eius ope instrumenta chirurgica parantur, delineatur, et cuius mentionem ideo hic iniicimus, quoniam Auctor huius libri praecipua, imo fere omnia nunc visitata instrumenta chirurgica et modum ea fabricandi describere et iconibus explicare constituit. Delineata sunt omnia in magnitudine naturali et pretium, quo Lutetiis Parisiorum venduntur, singulis additum est. Posset hinc opus hoc splendidum armamentarium chirurgici loco inseruire, si delectus et maior cura in colligendis iis Cl. Auctor adhibuisset, nec plura vel maxima attentione digna Anglica et Germanica deficerent.

In

*) Description des arts & des meiers.

In initio vero huius operis Cl. PERRET enarrat, quae in praeparatione instrumentorum chirurgicorum in vniuersum obseruanda sunt. Deinde describit instrumenta, quibus in venaesectione, sectione cadauerum et vulnerum deligatione opus est; instrumenta porro in dentium chirurgia adhibenda, cauteria varia, instrumenta ad aneurysmatis curam, ad globulorum e vulneribus extractionem, ad cataractam, fistulam lacrymalem, polypos, fistulam ani, hernias, acus varias tricuspides, specula: instrumenta ad cancri extirpationem; torcular ad arteriarum compressionem: instrumenta ad haemorrhagiam arteriae intercostalis sistendam; ad luxationem, sectionemque venae iugularis adhibendam. Haec excipiunt apparatus ad amputationem, trepanationem, lithotomiam et artem obstetriciam.

Iam vt de iis dicamus, quae nobis in hac amplissima instrumentorum collectione noua visasunt, notandum est inter instrumenta ad dentium extractionem parata, plura eiusmodi occurtere a Cl.

- p. 288. CHARPENTIER, TRATRE COSME cet. exigitata. Adest quoque noua machina, quam Cl.
- p. 304. FOVCON ad suppressionem haemorrhagias vio-
- p. 305. lente, quae dentis molaris extractionem nonnumquam sequitur, proposuit, aliaque ad extractionem corporum peregrinorum in oesophago haerentium.
- p. 332. Porro delineatur *Bronchotomus* Cl. BOVCHOT, qui nouus esse videtur, quod et de nonnullis instru-
- p. 365. mentis cataractae extractioni dicatis valet, v. c. de eo, quod Cl. FAVIER auctorem habet. Inter
- p. 387. torcularia nouum est, ex Anglia allatum, quod ro-
- p. 413. tae ope regitur; quale etiam trepanum similis ferre fabricae occurrit. Inter instrumenta, quae ad lithotomiam pertinent, ea praecipue attentionem nostram

nostram ut noua excitarunt, quibus Cl. MOREAU, p. 418.
 tot felicibus eiusmodi operationibus celebris, Cl.
 VACHER, cuius instrumentum lithotomum ocul- p. 445.
 tum FRATRIS COSMI correctum sistit, Cl. FA-
 VIEN ad apparatus lateralem et FRATER COSMVS p. 421.
 ad apparatus altum vtuntur. Delineantur quoque p. 452.
 ductor canaliculatus lithotomus Cl. ANDOVILLE:
 catheter Cl. DE LA CHAVX ad seminarum vesicam: p. 456.
 Cl. PEY catheter, quo in urina seminarum in partu p. 457.
 extrahenda vtitur, varii vnci Cl. POLLERE'S et p. 461.
 PEY, rectis ROONHUVSII correctus, qui vti p. 475.
 forceps LEVRETI perforatus est, instrumentum
 Cl. PETIT tire-tête à trois branches dictum, in p. 486.
 strumentum Cl. PEAU ad laqueum in utero sub-
 versione introducendum excogitatum cet.

In fine modus, quo instrumenta chirurgica a
 rubigine libera seruanda et depuranda sunt, descri-
 bitur. Variae nonnunquam additae sunt de usu
 instrumentorum obseruationes, quae a chirurgo
 nonnunquam profectae esse videntur, vt p. 363.
 Nomina nonnulla valde corrupta sunt, v. c. ubi ce-
 leberrimus ille medicus ocularius WENZEL, se-
 condum pronunciationem gallicam VINSEL scri-
 bitur, vt alia taceamus.

XI.

Dissertatio de aethere varie moto causa diuer-
 sitatis luminum, Praefide M. CHRISTIA-
 NO LUDWIG. Resp. Christiano Ernesto
 Wünsch. Lipsiae, 1773. 4. pl. 5. tab.
 aen. I.

Satis iam constat, naturae indagatores inter se
 dissentire, utrum lumen e corporibus lucidis
 effluat, an per medium propagetur aethereum.
 Posteriorem sententiam amplectitur Cl. Auctor.

Ipsam

- p. 2. Ipsam hanc luminis tractationem in duas partes diuidere licebit. Prima pars agit de existentia aetheris, primariisque diuersitatis luminum principiis, quorum duo a Cl. Auctore traduntur: 1) varia aetheris densitas. 2) causae, quae illum mouent. Secunda pars est applicatio theoriae superius stabilitate, in qua phaenomena, nimirum lucentia ad examen reuocantur. In sectione de aetheris existentia Noster exponit hypotheses NEWTONIS ac III. NVERI, argumentaque pro vtraque hypothesi sedulo perpendens colligit ex iis sententiam EVLERO naturae magis conuenire, quam NEWTONI. Hinc inde, dicit Cl. Auctor, existentiam fluidi subtilissimi, ac elasticis, in spatio coelesti stagnantis, elucet, eoque mediante lumen a corporibus lucidis propagari. Illudque fluidum cum EVLERO nominat aetherem.
- p. 3. p. 7. In contemplandis varie lucentibus phaenomenis quaestio oritur, num diuersitas luminum posita sit in ipsa lucis materia, an proficiscatur a materia, quae aetherem mouent, motuque hoc omne lumen efficiunt? Primum itaque Cl. Auctor ostendens enititur, lumen pro ratione densitatis aetheris quodammodo differre. Eo consilio varium considerat splendorem, qui circa quodus lucidum corpus, et maior quidem ad corporis superficiem, quam in vicinia eius obseruatur. Per hoc phaenomenon contendit Noster, suum comprobari assertum. Concludit enim ex mutua attractione corporum, aetherem ut fluidum subtile ac elasticum corporibus adhaerere, et fieri densiorem illo, qui totum coeleste spatium replete, ita ut corpus quocunque circumdetur atmosphaera quadam aetherea, cuius densitas cum crescente a corpore distantia decrecat: adeoque in phaenomeno supra memorato lumen varie apparere pro varia densitate aetheris, qui atmosphaeram formet.
- p. 8.

Prògreditur Noster præcipuas ad causas siue p. 9.
 materias, quae, cum aetherem fortius tenuisue agi-
 tent, procreant lumina, variis in phænomenis con-
 spicua. Potissimum vero tres eiusmodi materiae
 reperiuntur, *ignis* nempe, *materia electrica* et *mate-
 ria evaporatione soluta*, quae in sequentibus diligen-
 tius pertractantur. Primum differit de *aethere*
 vi *ignis* moto. Ignis est materia subtilis in partibus
 corporum constitutivis haerens, quae agendo cor-
 pora expandit, et sensum caloris in iisdem efficit.
 Corpus autem incipit candere, quando particulas
 aetheris partim poris inclusae, partim superficie
 adhaerentes, motu ignis vehementiari agitantur;
 et flamma exoritur, cum partes corporum consti-
 tuuæ actione ignis plane destruantur, magna que
 igniculorum copia cum aere erumpat. His tradi-
 tis reddit Cl. Auctor ad aetheream atmosphaeram,
 quatenus lumini excitando et conseruando inser-
 viat. Nullum vero lumen vi ignis existere censem.
 si densitas huius atmosphaerae imminuatur. Quae
 imminutio utroque modo fieri possit, siue exeant
 ipsius aetheris particulae, siue humidi immiscean-
 tur vapores, qui, cum debilitent fluidorum elasticiti-
 tem, etiam densitatem mutent. Ad illustrandam
 hanc sententiam varia commemorantur tentamina:
 si in spatio, quod euacuatur aere, flamma, inquit
 Noster, extinguitur, quia 1) vapores subsidentes
 incident in illam et 2) exeant aetheris aeris adhae-
 fentes particulae. Tentamina reliqua omittamus,
 ne longiores simus. His adiungitur explicatio cau- p. 12.
 fæ, cur inflammabilia quaedam in spatio vacuo
 incendantur. Si v. c. spiritus nitri sumans in vacuo
 admiscetur oleo caryophyllorum, flammam oriri
 censem Cl. Auctor, quoniam aer igne motus adhae-
 fente cum aethere ex ipsis fluidis erumpat. Colli-
 git porro ex his tentaminibus, flammam multis

- constare particulis aethereis, quae igne vehementius moueantur; aerem vero eatenus esse pabulum flammae, quatenus scateat talibus particulis. Saepe numero accidit, ut ignis facultate luminis efficiendi destitutus sit, et quidem ob causas, quae partim in structura corporum, partim in lento igniculorum motu sunt quaerendae. Hinc ferrum, malleo contusum, calet quidem, neque tamen igniculi e carceribus compressis tanta erumpere valent vi, quanta opus est ad lumen procreandum. Exinde intelligitur, lumen non esse characterem ignis essentialiem. Qui igitur a lumine ad ignem concludendum esse putant, nonnunquam a veritate aberrare videntur. Nihilominus chemici quidam a lumine ad phlogiston argumentari solent. Si hoc fieri posset, phlogiston foret aether, neque vero ignis subtilissimus, ut illi credunt. Etenim lucis materia nullos continet igniculos, alias liquores in thermometris a quo quis lumine expandantur, necesse est; quod vero experientiae repugnat.
- p. 14.** Sequitur iam consideratio *aetheris* vi *electrici* *moti*, vbi Cl. LUDWIG describit phaenomena electricitatis generalia, i. e. attractionem, repulsionem et lumen. Quorum ultimum declarare videtur, materiam electricam esse ignem, ut PHILEMON, GRAVES ANDE, NOLLETVS aliique crediderunt. Hanc sententiam MVSSEN BROEKIV dubiam reddidit, qui per experientiam cognoscet, vim electricam liquores in thermometris nullo modo expandere, nec ullum efficere calorem, ideoque proprietatibus ignis essentialibus carere. Interim tamen defensores huius sententiae aliud argumentum proferunt. Dicunt enim, scintillam electricam incendere spiritum vini rectificatissimum. Cl. Auctor vero obiicit, vim electricam posse motu cire ignem in corporibus latentem, qui deinde spiritum
- p. 15.**

spiritum accendat, id quod etiam M V S S C H E N -
B R O K K I V S et W I N K L E R V S monuerunt. Ex
quibus omnibus elucet, materiam electricam ab igne
differre. His praemissis ipsum lumen electricum
contemplari incipit Cl. Auctor. Primo igitur dis-
quirere enititur; an illud ab igne, per electricita-
tem moto, producatur? hoc vero non fieri osten-
dit, quia ignis lumen electricum imminuit. Nam
scintillae debilitantur, si ferrum candelactum ap-
plicatur corpori electrico, ex quo elicuntur, et
flamma dissipat materiam electricam. Quorum ex-
perimentorum accurata descriptio in dissertatione
exhibitetur. Cl. Auctor praeterea comparat lumen
ignis cum lumine electrico, et docet, utrumque
esse diuersum. Deinde vero progreditur ad veram
huius luminis causam. Ex phaenomenis nimirum
demonstrat, lumen electricum inter duo corpora
otiri, quando materia electrica in motum concitata
ex uno in alterum transit, agitatque aethereas par-
ticulas, in atmosphaeris illorum corporum conten-
tas. Hoc prae caeteris illustratur experimento, a b. p. 18.
WINKLERO in alium quidem usum inuenio. An-
nulus aeneus affigitur virgae metallica, campanam
vitream transeunti, ita, ut annulus in media cam-
pana haereat; diameter autem annuli ad diametrum
campanae vti 1 ad 3 circiter esse debet. Aer sub
campana ope antliae pneumaticae educitur; tum
obscuratur locus, ubi experimentum instituitur, et
virgae extra campanam electricitas per interualla
communicatur: quo facto radii lucentes ex annulo
versus parietes campanae exsiliunt, totamque cam-
panam intrinsecus illuminat, excepto spatio intra
annulum, quod plane obscurum manet. Experi-
mento hoc bene demonstratur modus, quo lumen
electricum gignatur. Materia scilicet electrica mo-
vetur ex peripheria versus centrum, ex annulo in

campanae parietes stagnat; et sic efficitur lumen extra annulum. Intra annulum vero nullus est motus materiae electricae, ideoque nullum observatur lumen. Si autem in centro annuli ponitur corpus non electricum et reliqua fiunt, ut in experimento ante instituto: materia electrica ex annulo mouetur in acum, in eiusque apice, qui centrum annuli occupat, conspicitur punctum lucidum, quod radios emittit, qui spatium intra annulum repellent et collustrant. Ad experimentum facili negotio instituendum Cl. L. V. D. W. I. G. nouum excogitauit apparatus, talem quidem, ut tempestate electricati fauente, effectus semper bene succedit, simulque obseruatoris oculum egregie delectet. Loc⁹ scilicet annuli, quo antea in experimento vobatur, aliud eiusdem magnitudinis annulum applicat, quocum ope cylindri vitrei coniuncta est acus aliquot pollices longa, in situ ad planum annuli perpendiculari. Aper⁹ huius acus exacte versetur in centro annuli; in altera vero extremitate catena haereat, quae orbem antliae pneumaticae contingit. Mediante hac catena acus electricitate, ex annulo in apicem transeunfe, priuatur.

p. 21.

Praeter ignem ac electricitatem etiam speclar potest evaporatio ex corporibus putridis ut *cavaria*, *quae aetherem mouet*. Quod ut demonstretur, varia indicantur corpora, v. c. lignum putridum et alii, quae noctu lumen continuum pallidumque spar- gunt, quod interdiu plane euanescit. Ex duratione huius luminis ac pallido splendore colligit Cl. Au- tor, causam eius nec ignem, nec electricitatem esse, sed materiam aliam ex particulis salinis oleofisque subtilissime solutis conflatam, quae in evaporatione motu intestino cieatur, atque aetherem in poris ei superficie corporum istorum, e. g. ligni putridi, con- tentum, leniter agit. Vnde lumen illud pallidum

et durans originem ducat. Neque vero omnis evaporationis lumen efficere valet, quoniam plurima corpora aquosas continent particulas, quae, cum in vapores resoluantur, ortum luminis impediunt. Quia autem materia, quae in evaporatione aetherem mouet, maximam partem actione ignis resoluitur: ignis erit causa huius luminis remota, non proxima; ideoque distinguitur, necesse est.

Pertractatis igitur omnibus, quae hanc theoriam diversitatis luminum constituant: Cl. Auctor in reliqua dissertationis parte ad applicationem transit. Primum vero considerat apparentias luminum istorum, de quibus in antecedentibus egit, ut detegat characteres, secundum quos lumen quodcumque obuum diuidicet: 1) *lumen clarissimum, durans* et p. 23. *in superficie fluctuans ab igne ori* dicit; 2) *lumen electricum esse maxime concentratum et per interalla temporis conspicuum*; 3) *lumen albicans, durans, blandius, undulans, et in tenebris modo conspicuum evaporationi tribendum esse*. Caeterum procedit Noster ex ordine, ut 1) de corporibus coelestibus agat; 2) de meteoris; et 3) de luminibus aliis, quae ad priora referri nequeunt.

Solem et stellas fixas vi ignis lucere censet. Co- p. 24. *metarum* vero lumen vel a sole mutuatum esse, vel ab evaporatione proficiisci coniicit. *Lumen tandem zodiacale similem* cum cometis habere causam putat. Meteora, quae Cl. Auctor examinavit, sequentia sunt: aurora borealis, ignes lambentes et fulgor sine tonitru; reliqua autem, e. g. fulmen et alia omisit, quoniam eorum lumina iam definita in scriptis reperiuntur physicias. *Lumen aurorae borealis* p. 29. *electricum esse*, colligit ex similitudine phaenomenorum, quae in spatio vacuo obseruantur. Lumen, quae Physici *ignes lambentes* nominare solent, pro diuerso statu corporum, in quibus deprehenduntur,

- p. 32. duntur, vel ab electricitate, vel euaporatione orum ducere, demonstrat. *Bolidem*, opinatur, habere corpus igneum; caudam vero ex natura euaporationis melius explicari posse credit, quam ex igne, vt nonnullis physicis visum est. Characteres denique *fulguris sine tonitru* cum lumine electrico conuenire ostendit. Iam restat, vt breuiter enarreremus, quid Cl. Auctor de reliquis luminibus, scilicet herbarum quarundam, animalium certorum, phosphori et pyrophori censet. De *plantis lumentibus* sententiam GESNERI recenset; deinde commemorat obseruationem a filia Ill. LINNAEI institutam, quae flores *Tropaeoli maioris* lucere videt. Quid autem de hoc lumine iudicandum sit, veteriori obseruationi relinquit. Ex regno animali, in primis e classibus vermium atque insectorum varia nominat animalcula, quae singulare lumen habent.
- p. 37. Sed potissimum lumen *Lampyridis noctilucae* LINN. indagauit, quod euaporationi tribuit. Per experimenta, cum *phosphoro* in spatio vacuo facta, demonstrat, euaporationem causam luminis esse proximam, ignem vero remotam. *Pyrophorum* lucere particularum ignearum, quae in eo quam maxime concentrae sint, facile intelligitur.
- p. 40. Sub finem dissertationis indicantur momenta praecipua theoriae luminis, quam Cl. Auctor sectus est, quae in primis eo redit, vt, corpora, circumdari, atmosphaera aetherea diuersae densitatis, defendatur, qua in re diuersitas luminis posita est.

XII.

Versuch eines Farbensystems, entworfen von IGNAZ SCHIFFERMÜLLER aus der G. I. im K. K. theatheranischen Collegio. Wien, verlegts Augustin Bernardi, 1772. II Bogen, in groß 4. 2 Kupfertaf.

i. e.

Tentamen systematis colorum, Auctore IGNATIO SCHIFFERMÜLLER.

*O*peram dat Cl. Auctor in hoc libro, vt colorum diuersos gradus melius certiusque definiat, quam hactenus factum sit, vt eo melius, in definiendis et describendis corporibūs naturalibus, praesertim insectis versari possint physici, atque vt etiam in arte tinctoria regulae inde stabiliri queant.

In ordine et diuisione colorum sequitur c a s-
t e l l u m *) atque tres primarios colores assumit, p. 8.
luteum, coeruleum et rubrum, quibus medios interponit nouem, vt unus in alterum quasi transire videatur indeque efficiatur circulus. Sic colorem coeruleum sequitur marino viridis, qui compositus est ex tribus coerulei et una lutei parte, hunc excipit viridis, post oliuaceus, e tribus lutei, et una coerulei parte constans: hic in luteum transit, inter quem et rubrum sunt aurantius et igneus color. Post rubrum purpureus sequitur, qui iam paullulum habet coerulei admixtum, tum violaceo ruber, postea ipse violaceus succedit et denique igneo coeruleus transit in primum coeruleum colorem. Hic colorum nexus in tabula est egregie delineatus. Album

T t 4 et

*) *Optique des couleurs.* A Cl. SCOPOLIO datam rationem colorum mixtionēm definiendi, multis incommodis laborare putat Auctor.

et nigrum colorem, non quidem primarios, attamen veros in physicis esse habendos iudicat Auctor.

p. 14.

His praemissis, regulas tradit, ad quas compoti possent colores: quae tamen artem pictoram maxime spectant, cum in naturae exemplis saepe ocurrant compositiones, quae huic rationi maxime repugnant.

p. 19.

Iam obscuriores colores considerantur, qui oriuntur, si tres primarii colores secum impari proportione miscentur. Si enim aequalibus partibus eorum mixtio fiat, color oritur, ad nigrum proxime accedens. Hos obscuros dicit Cl. Auctor luteo brunum, rubro brunum, et coeruleo brunum. Quodsi albus et niger color secum sint mixti, oritur cinereus, cuius etiam plures sunt gradus.

p. 22.

Etsi difficillimum est horum colorum diversos gradus, rectis nominibus breuibusque indicare; Auctor tamen ea, quae inuenit in vernacula et Latina et Gallica collegit, atque hoc modo in primis coloris coerulei varietates, ab albo in nigrum usque tradit denominatas, atque etiam exemplo ipsorum colorum illustratas. Submittit quoque quorundam nominum descriptiones, atque indicat, qua mutatione quisque color paratus sit. Cum nunc contemplamur colorum horum schemata: in nonnullis verus color quodam modo temporis iniuria deletus videtur. Forsitan colores constantes fuissent, si Auctor loco pigmenti, aqua gummosa soluti, adhibuisse ceram a Cl. CALAV compositam. Diversa nomina, quae ab Auctore diligenter collecta esse mandandum est, omittere cogimur breuitatis studio, ac Lectores ad ipsum librum remittere.

Postea exponit, quae res coloratae ad artem muros recentes et porcellanam, aut siccis, aut oleo mixtis coloribus pingendi sint adhibendae, et quae ratione sint parandae. Omnino omnibus, qui artem pictoram

pictoriā exercere student, atque ideo etiam medicis et historiae naturalis cultoribus, quorum est, ut ipsi artem cognoscant eamque iudicent, utilissima proponit Auctor Cl. atque sic egregiam demonstrat suam in historia naturali, et veterum Auctorum lectione, et arte pictoria peritiam. Estque vehementer optandum, ut qua ratione coerulei coloris diversitates hic contemplatus est, eadem etiam reliquorum diversos gradus definiat et illustret. Tum etiam, ut insectorum Viennensium icones et descriptiones, quae et hic promittuntur, aliquando edantur.

XIII.

Beschreibung einer mit dem Calauschen Wachse ausgemahlten Farbenpyramide, wo die Mischung jeder Farben aus Weiß und drey Grundfarben angeordnet, dargelegt und derselben Berechnung und vielfacher Gebrauch gewiesen wird, durch I. H. L A M B E R T. Mit 1. ausgenühten Kupfert. Berlin, bey Haude und Spener. 16 Bog. 4.

i. e.

Descriptio pyramidis cera a Cl. C A L A V composita pictae, in qua mixtio colorum explicatur, ab I. H. L A M B E R T.

Coniungere licebit propter argumenti similitudinem cum priori libro hunc magis mathematice scriptum librum. In quo Cl. Auctor, discrimine, quod in vnoquoque obueniat colore, exposto, primum ostendit, quanta luminis sit vis in colores: quae in eo consistit, ut clariores ac magis nitentes eo reddantur. Deinde etiam primarios colores assumit coeruleum, luteum et intense sanguineum

Tt 5

neum (*Carminroth*) atque ex his mixtis omnes reliquos effici colores statuit. Ex albo, quem tanquam lucem considerare possumus, in nigrum usque distinguit Auctor triginta gradus, pauciores in reliquis. Iudicat breuiter de libris, qui de coloribus scripti sint; atque Mayerianum triangulum vberius perlustratur.

- P. 55. praemissis ostendit, se ideo coeruleum Berolinense, luteum Gummi Guttae atque sanguineum Carmini colorem elegisse, quod reliquis nitore et faciliore miscela antecellant. Solitos hos colores cum cera a Cl. CALAV, pictore inuenta, ac Punicae illi Veterum *) omnino simili primum nitorem retinere affirmat. Vberius de dotibus huius cerae agit, modum vero, quo pareatur, reticet.
- P. 45.

- P. 67. Mixtione diuersorum colorum mathematica diligita, ipsa pyramis describitur. Quae ita facta est, vt in triangulis colores tres primarii secum sint mixti: in primo quidem triangulo quisque primarius color ab altero octo gradibus distat, in secundo sex, in tertio quatuor, in quarto tribus, in quinto duobus: sicque sint positi intermedii colores, vt ex omni parte in vicinos quasi transeant. Nomina horum intermediorum colorum ex ratione mixti coloris danda sunt, omninoque huius pyramidis magnus est usus in tota arte pictoria: quin imo in definiendis corporum naturalium coloribus usque imitandis. Optandum certe est, vt hic liber diligenter legatur, atque colores ad hanc rationem datam imposterum definiantur.

*) PLINIVS hist. natur. lib. XXI. c. XIV.

XIV.

IACOBI CHRISTIANI SCHAEFFER, S. S.

Theologiae et Philosophiae Doctoris, etc.
 elementa ornithologica, iconibus viuis colo-
 ribus expressis illustrata. Ratisbonae, Typis
 Weissianis. MDCCCLXXIV. plagg. 11. in 4. mai.
 tab. aen. 70.

Praemittit Cl. Auctor indici et descriptioni orni-
 thophylacii haec elementa, atque in iis sequi-
 tur maxime BRISSONII sistema, eius genera
 reinet, omissis *Muscicapae* et *Coraciae* generibus.
 Dubitat an linguarum in avibus obvia differentia
 generum constitutat characterem, cum *Laniorum* et
Aleudorum linguae inter se differant. Omnino igi-
 tur Cl. Auctor id agit, vt eodem fere modo, quo
 KLEINIVS *) fecerat ex iconibus adiectis, viuis
 que coloribus pictis, primo partium omnium det
 illustrationem deinde ordinum generumque chara-
 cteres, ex pedibus rostro aliisque partibus desum-
 tot, definit: vt ita tirones sine magistro et sistema,
 et ipsas aues noscant.

Sectio prima igitur tabulis atque iconibus
 partes avium generatim, speciatimque rostri, pen-
 narum in alijs caudaque, et pedum partes differen-
 tiaeque explicantur.

Sectio secunda avium classis iterum in classes
 et ordines diuiditur. Classis prima continet aues
 femoribus seminudis. His sunt digiti vel nudi et
 fissi, et quidem duo, (ordo I.) tres (ordo II.), qua-
 tuor (ord. III.) vel membranis aucti, aut fissi, (ord.
 IV.) aut connexi tres (ord. V.) quatuorue, vel soluto
 posito (ord. VI.), vel nullo (ord. VII.) Classe se-
 cunda

*) in libro suo, *Stemmata avium* inscripto.

cunda aues, quibus plumosa sunt femora, complectur Auctor. Quarum ordines ex numero strigilium & gitorum et rostri determinantur. Sunt enim annis digitis fissis quatuor duobus anticis, totidem pollici (*scansorius pedibus*) ord. I. vel digitis iisdem tribunicis uno postico (*ambulatorius*) rostro adunco, ord. II. — conico incurvo, ord. III. — attenuato, ord. IV. — elongato, ord. V. — conuexo ord. VI. — subobtuso, ord. VII. — cuneiformi, ord. VIII. — filiformi, ord. IX. sarcuato ord. X. Vel etiam sunt digitis connatis, quas pedibus *gressorius* dicit Ill. LINNAEVS. Huic ordine XI. Noster comprehendit.

Tum Sectione tertia *tabulas generum chondrifloras* dat. Nomina sunt, uti diximus, Brissonii. Characteres ex rostri, mandibularum, alarum, narium, capititis, palearium, pedum, vnguium, metopis, caudae, gutturis aliarumque partium in singulis differentiis variis varia ratione desumunt, atque descripsit. Adiunxit simul patriam.

Sectione quarta offeruntur Lectoribus grammaticum in Germania, praecipue Bauaria et Palatinatia circa Ratisbonam habitantium, nidiificantium et emigrantium. Horum generum igitur ad leges suae characteres, et quae species indigenae ad idem genus pertineant, interdum subiungit. Sunt vero aues depietae quas, ut ab omnibus cognoscantur, minimis Linnaeanis hic repetamus. Falco gentilis. Alauda arvensis. Anas boschas. Anser. Ardea alba. Strix Otus. Caprimulgus Europaeus. Fringilla Caerulea. Certhia familiaris. Ardea Ciconia. (cur huc ab Ardea maiori adeo disiunctam sistat Cl. Auct. vix intelligimus.) Loxia Coccothraustes. Columba domestica. Colymbus (quis sit, an cristatus, an aurum, nequimus indicare; neutra enim descriptio conatur: similis est cristato; at deest collare, deest colulus cristae capitisque, quem in viuo videmus.) Corac.

Corax. Cuculus canorus. Emberiza citrinella. Motacilla flava. Fulica aterrima. Coracias garrula. Fulica chloropus. (Hanc etiam rectius cum priore coniungit LINNAEVS, quae solis pedibus simplicibus differt.) Meleagris Gallopano. Phasianus Gallus. Corvus glandarius. Hirundo rustica. Alcedo Ispida. Tetrao Vrogallus. Lanius Collurio. Larus, an Atriallis? at pedes non rubri, sed nigri. Loxia curvirostra. Numida Meleagris. Mergus (an Merganfer? nullam autem crista depingit). Mergus Galler. Corvus Caryocatactes. Scolopax Arquata. Ois Tarda. Parus major. Fringilla domestica. Tetrao Perdix. Phasiani colchici varietas. Corvus Nica. Picus viridis. Charadrius pluvialis. Loxia pyrrhula. Rallus Crex. Scolopax Rusticola. (at rostrum basi hic non rufum, sed coerulescens.) Sitta Europaea. Sterna (minuta, an naevia? descriptio priori fere conuenit: verum pedes rostrumque non rubra.) Strix stridula. Sturnus vulgaris. Yunix torquilla. Tringa Ocrophus. Turdus musicus. Tringa Vanellus. Upupa Epopos.

Ex his apparet, nullum ordinem systematicum sic obliteratum esse. Ceterum figurae satis bonae, studio arteque multa pictae sunt; interdum tamen situs corporis rudis, vel nimis elongata, vel nimis contracta figura, tum denique colores nonnunquam dilutiores, aliaque indicant, imagines sistere facilius arte aues.

XV.

CORNELII PEREBOOM M. D. de paralyfi in
primis neruea dissertatio. Hornae, apud La-
cubum Keyzer. 1773. 8. pagg. 43. praeter
dedicationem.

p. I.

Neruorum fabrica anatomice hic considerata,
neruos in extremitatibus et praecipue in brachiiis,
qui fere soli et toti in cute tanquam tache
organo terminantur, nullum vel paruum saltem
commercium cum musculis habere; e contrario
alios esse neros, qui integri in musculo impenda-
tur, sic ut ab his obstructis vel quocunque modo
in officio impeditis immobilitatis, ab illis vero in-
sensibilitatis caussae commode deduci posse videntur,
Nostrum cum Cl. HEISTERO arbitratur.

p. 7.

Paralyfis est status cuiuscunque partis machinae
humanae morbosus, in quo organica sensilitas vel
mobilitas deficit. Laxitatem partium semper esse
signum diagnosticum paralyfeos Nostrum dubitat,
quandoque est eius cauſa proxima scirrus muscu-
lorum seu sarcoma. Diuidit hinc paralyfis in ner-
veam, muscularē et nerueo muscularē, item
in perfectam et imperfectam. Sedes morbi est in
vasis sanguiferis, neruulos tactui destinatos ambi-
tibus; dein in ipsa tela cellulosa eosdem inuestient,
quando humores acres hic effusi coaceruantur.
Metastasis itaque paralyfeos est productrix.

p. 17.

Quemadmodum paralyfis oritur ex oppletione
varia; sic eadem interdum ex inanitione deriuari pot-
est. Ac tum quidem influxus crux arteriosi in
musculum impeditur. Hoc patet ex stupore et
paralyfis musculari ligatura arteriarum inducta.

Atque

Atque idem de venis verum esse affirmatur. Aliam caussarum classem constituit neruorum consensus. Huc pertinet paralyssis a terrore, vermbus, a passione hysterica. Flaccida muscularum inertia refertur quoque a BOERHAAVIO inter paralyseos caussas et deriuatur ex scorbuto, humiditate cet.

Indicatur itaque in hoc morbo, ut materies stagnans, quo possibili modo eliminetur. Noster hic laudat sequentem modum: decoctum nempe ligni guaiaci interne, et externe hoc linimentum: salis tartari drachmae sex, saponis Veneti vncia una, dissoluuntur in aquae tepidae vnciis decem, dein admiscetur olei therebinthinae vncia una et addatur spiritus iuniperi vncia una, olei cajeput drachmae duas.

Dein aliorum medicorum methodos medendi p. 31, recenset e. gr. euacuantia per alum, sanguinea, balnea, febres artificiales, irritantia, frictiones et concussions electricas cet.

Quod attinet ad electricitatis curam duo modi: ac primum quidem, vbi materia obstruta nervos comprimens haeret in ipsorum vasibus sanguineis, tum concussions administrentur leniores, ne, vasibus ruptis et humoribus extravasatis, ecchymosis oriatur, quae plus nocet, quam prodest; dein vero vbi materies neruorum inuolucro celluloso inest, tum fortiores concussions praesto sunt, ut non solum humor peccans absorbeatur, sed et excitatis maculis vesiculisque per cutim eliminetur. Eandem cautionem etiam in frictionibus Noster commendat.

XVI.

**Aduersaria medico-practica Volum. III. Pars
I—IV. Lipsiae, apud haeredes Weidmanni
et Reich. 1772—1774. 8. mai. 2 Alph.
fig. aen. IV.**

p. I.

Prima pars huius operis continuati *), cuius du-
priora volumina supra indicauimus sequentia
continet.

p. 3.

1) *Tractatio de vigore et debilitate corpo-
ris animalis in uniuersum.* Primum exposuit hic
b. L V D W I G, qui iam varios libellos academi-
cos debilitatis caussas complectentes scripsit, vi-
goris animalis rationem, quantum quidem ex
phaenomenis fabricae solidorum et elaborations
fluidorum cognoscitur, ut debilitatis origo et
causae postea in ordinem redigi et ad medendi
methodum accommodari possint. Respicit hic
b. L V D W I G potissimum ad suctionem et motum
particularum mixti et ideo comparat corpus ani-
male et vegetabile. Perspiratio et suuctio elabora-
tiones fluidorum in vegetabilibus dirigunt, vi cor-
dis et arteriarum fluida promouentur et elaboratio
succorum animalium iuuatur. Vtrinque vero humor
procedit, qui recte et per vias suas elaboratur, in
minimis lente absorbetur, in ea suctione flamina
prima organicae dispositionis figit, ea subinde ex-
tendit et sic in vegetabilibus per medullam, in ani-
malibus per lympham continuatam generationem
et conseruationem efficit. Hanc vim succi lym-
phatici dicit Noster viuam. Vigor et debilitas cor-
ponis

*) vid. comm. nostr. Vol. XVII. p. 488. Vol. XIII.
p. 103.

poris animalis autem non solum ab hac vi pendet, p. 28.
sed alia quoque vis noua et accessoria requiritur,
quae in fabrica encephali et neruorum, per totum
corpus varie et mire distributorum, cernitur. In
vita animali itaque recte diuidicanda ad lymphati-
cas vires, quas cum vita vegetabili comparauit No-
ster, et neruosas, quae excellentiam animalis prae-
vegetabili demonstrant, simul est inquirendum.

2) *Tractatio de diaphyfibus ossium cylindricorum p. 45.*
laefis, exfoliatione separatis, et callo subnato restitutis.
Proponuntur hic duo exempla neglectae et inde
prolongatae curationis in tibiae et femoris contu-
tionibus ab amicis cum b. L V D W I G communica-
ta et figuris ossium separatorum et mutatorum
illustrantur; Postea vero monita nonnulla et iu-
dicia de incremento in laefis et separatis os-
sium partibus restituendo et iuuando subiunguntur.
Ac primum quidem diaphysin tibiae, quae post
clandestinam fracturam tandem soluta et educta
erat, Noster commemorat. Ampliato nempe sinu
et educta hac diaphysi, fibulae insistens et baculo
adiuta obambulare poterat rustica virgo et penitus
sanata nunc recte valet. Inter multa exempla *)
a Nostro hic collecta ne vnicum quidem inuenitur,
in quo os restitutum et sanatum anatomice disqui-
tum proponitur, quale hic exhibetur.

Dein puella nouem annorum post contusionem p. 56.
femori sinistro illatam, tumorem magnum ibi con-
trarerat, qui non solum immobilitatem huius ex-
tremitatis,

*) v. comm. nostr. Vol. XII. p. 460. it. Vol. XVI.
p. 346. it. IO. BENIAM. BOEHMER in prolu-
tione academica de callo ossium. Lips. 1748. 4
plura eiusmodi exempla collegit.

tremitatis, sed vehementem quoque dolorem infrebat. Facta incisione, emanabant tres librae et quod excurrit puris boni cocti et vulnus fonticuli instar diu se gerebat. Postea vero ampliore incisione instituta, os corruptum et siccum in multis fragmentis eximebatur et curabatur haec puella ita, ut sine omni claudicatione possit incedere aegra. Mortua vero est ea alio morbo et femur hoc laetum in cadavere sequenti modo erat comparatum.

p. 60.

Haec diaphysis femoris per sex annos sine ulteriori incremento a parte viua separata et in vlcere haerens attenuatum fragilem; colore pallido migrante praeditum et adeo paruum cylindrum in ad-dita figura refert, vt exfucca contractaque et ferme minor diaphysi sanae puellae nouem annorum videatur.

p. 62.

His exemplis praemissis ad incrementum novi ossis sese conuertit Noster, cuius formatio non ex periostio, quod destructum est, sed ex ossis ipsius substantia deriuanda est. Fit autem hoc non ita, vti in prima genesi ossium, sed irregulari et inaequali fibrarum directione. Fibrae nimirum densee albæ, quæ, callo tandem firmiore redditio, apparent, irregulariter tenduntur ideoque irregulariter periostium formant.

p. 65.

Quapropter quaestio illa: num nouae partes prioribus ablatis formari possint? facile dijudicari potest. Nullibi profecto regularis et organica pars restituui potest, sed eius loco irregularis et callolo massa formatur. Quam ob cauam nunc quoque Noster breuiter recenset, quaenam res eiusmodi partium iterum restituendarum incrementum invent vel turbent, atque hic differit de utilitate siccæ deligationis, affluxus lymphæ cet. contra vero de abusu balsamicorum cet.

3) *Melancholico-maniacorum et epilepticorum* p. 75.
quorundam in ptochotropoeo Waldheimensi demortuorum sectiones tradit Lic. IOANNES ERNESTVS GREDING. Continuatio *) IV. et ultima. In hac sectione de iis agitur, quae in imo ventre eiusque visceribus obseruata sunt. Figura, numero, magnitudine, proportione, situ et nexus a statu naturali recedebant hic partes; e. gr. omenti pinguissimi situs et nexus inconsuetus, ventriculus contractus, ventriculus vere duplex, pancreas consueto durius, intestinorum crassorum situs praeternalis et contractions expansionesue; inuagationes intestinorum et in tenuibus lumbrici. Circa finem iejuni pollicem transuersum ab annexo intestino ossiculum peregrinum, semen cannabis magnitudine, maxime irregulare, fere ubique angulosum acutum hic concauum, illic conuexum extus mesenterio annexum erat. Glandulae induratae, scirri, corpuscula alba, rotunda seminis milii s. cannabis magnitudine intestino extus insidentes. Ren vtrinque duplex. Vesica vrinaria corpusculis albis obsita, callosa et crassissima. Lienis nexus et magnitudo praeternalis, color et superficies aspera, figura, quae duplum facile mentiebatur. Hepar cum diaphragmate, cum liene, vetriculo cet. concretum, vesicula fellea indurata et in ea lumbrici contenti, nec non calculi mirae figurae cet.

4) *Oratio de officio erga moribundos, mensē iulio p. 169.*
1759 in solemni doctoris inauguratione recitata. Ma-
xima incumbunt medico officia in aegri et amico-
rum solatium exsequenda tum, cum aeger morte
certat. In arduis rebus, vbi omnes ingemiscunt,

Vu z constan:

^{*)} v. aduers. hor. med. pract. Vol. II. p. 674. comm.
nostr. Vol. XIX. p. 120. 127. 130.

constantia medici cernatur, erigat ille animos de-
pressos adhortationibus et, artis ipsius auxiliis ad
aegrum conseruandum deficientibus, alia tamen ha-
beat, quibus anxietates mortis temperet et compe-
scat ultimaque vitae momenta a dolore et horrore
libera reddat. Porro de ultima aegri voluntate
ad legum normam confirmanda, medici forensis
officium desideratur, qui interualla lucida bene ob-
seruet et iurisperitum dubium certiorem reddat.
Denique non raro dubitant amici mortui aegri de
morte et hac in re medici iudicium exigunt.

p. 189. 5) *De specificis medicamentis observationes nonnullae.* Curcumā in ictero suadetur, non multum
valēt raroque bona habetur. Cortex Péruianus
non est specificum febrifugum, nec gangraenae, in
qua euidentes antiputridos effectus edit, certo op-
poni potest, nisi dispositio ad correctionem parti-
cularum, roburque solidorum adsint et chirurgus
attentus impedimenta sanationis, remediis exter-
nis et scarificationibus recte applicatis, remoueat.
Camphora potentissimum resoluens et nerum in
febribus malignis conducit, si robur solidorum
tantum inueniatur, quantum ad virium incita-
tionem requiritur. Opium interdum est noxium re-
medium ob languorem, quem relinquit. Sudor-
fera in febribus acutis nocent.

P. II.

In altera parte hae sunt tractationes

p. 196. 1) *Tractatio de caussis debilitatis ex vitae genet
ad aetatum ordinem consideratae.* Postquam non
multum ante *) b. I V D W I G de vigore et debili-
tate corporum in vniuersum exposuit, hic in caulis

debil-

*) vide supra, p. 674.

debilitatis accuratius inquirit. Matrimonium senis, licet plerumque exitiosum senibus recte indicatur, tamen sine noxa ita bene progredi vidi, ut sex liberi vegeti et ultima filia, quamvis tenera, tamen fama, in septuagesimo anno ab hoc patre generarentur. Nihilominus autem arbitratur debilitatem pariter transferri posse in ipso generationis actu a genitoribus ad prolem, ac morbos patrum ad genitos propagari, vti supra ostendit Noster*).

Imbecillitate iuuenili ex ossium muscularum et p. 199. pulmonum fabrica indicata, ad vniuersam humorum elaborationem, tandem ad nutritionem ultimam tendentem, quae corruptitur, accedit Noster et imbecillitatem variam eiusque caussas inde deriuat. In vernalibus et autumnalibus morbis epidemicis, si in iuuenes cadunt celeriter increscentes, tussis molesta obseruatur, quae caute tractari debet. Hac occasione de abusu bechicorum differit.

Narratur historia morbi singularis. Iuuenis p. 209. continuo tussiens et inde marcescens ab hac tussi liberatus est per canis pinguedinem alias valde nomine. Caussa enim irritans, nec non diu imis fauibus inhaerens, quae erat iuniperi bermudiani ramulus exiguis, remouebatur per vomitum vehementem et iteratum a pinguedine canis sumta, tussis cessabat et aeger breui conualescet.

Ad alias caussas debilitatis Noster progreditur p. 214. et inter eas reperimus contentionem studiorum, quam ob rem non raro malum hypochondriacum cum et sine materie oritur. Dein nimium veneris exercitium in utroque sexu, item in feminis gravitatem et abortus, laetisque nimiam excretionem, in viris seminis dissipationem, breuiter secretiones et

Vu 3 excre-

*) V. aduers. med. pract. Vol. II. p. 3. comm. nostr.
Vol. XIX. p. 103.

excretiones immoderatas, porro haemorrhagias etc.
His itaque et aliis caussis vitae generis ad debilitatem
disponentibus ex aetatum serie considerandis, variae
praeterea supersunt caussae, quae in singulari ho-
minum quorundam vita, in primis opificiis et artibus
exercendis ad debilitatem disponunt. Huc perti-
nent omnes morbi artificum et opificum; Noster
vero hic quorundam modo facit mentionem e. gr.
vapor humidus et calidus officinarum artes manua-
rias exercentium, in primis cum corpora eorum
seminuda saepe sudore perfusa languescunt: Metalli
fossores in subterraneis cryptis ad citam senectu-
tem disponuntur.

p. 257. 2) *De fissura diaphyseos ossium cylindricorum.*
Egit quidem hac de re b. GEORGIVS CHRISTIANVS
REICHEL *) maluit tamen b. LVDWIG imagini
huic, quae rarissimum morbum exponit, singularem
tractationem adiungere, in primis cum dissentiret
b. LVDWIG a b. REICHEL. Plana ossa potissimum
finduntur, cylindrica vero in primis in diaphysis
vario modo franguntur. Rariores tamen horum
ossum fissuras obseruatas esse hic testatur Cl. LUD-
WIG. FELIX WYZIUS **) fissuris diaphyseos
ossum cylindricorum nomen Germanicum *an Kleckbruch* imposuit. Harum diagnosis in recenti
statu est difficilis ideoque in signis diagnosticis,
quae nota sunt, summa remanet obscuritas. Quas
ad curam internam et externam attinent, hic mitti-
mus, nec non quae habet Noster de amputatione,

quam

*) v. diff. inaug. de ossum cylindraceorum fissur.
Resp. Io. Christiano Hoffmann. Lips. 1764 c. f.

**) v. EIVSDEM practica der Wundarzney, quae Bas-
leae 1617 in 4to prodiit. pag. 270.

quam hic suadent. Femur autem hoc, cuius figura p. 270.
duplex addita est, fissum, est sinistri lateris, inque loco,
vbi impetus externus fissuras efficiebat, foramen in
conspicuum venit. Haec et alia egregie in iconi-
bus additis apparent.

3) *Obseruatio de amputatione mammae cancrosoae p. 276.*
in gravida a D. IOANNE DANIELE REICHEL. Ve-
teres et recentiores licet omnes arbitrati sunt, ni-
hil esse omnino moliendum tempore grauiditatis,
tamen Noster aliorum medicorum consiliis adiutus
sustinet huius mammae amputationem, quae non
solum feliciter, sed et sine vlla grauiditatis turb-
atione vloque alio periculo syptomate, tam a
parte matris, quam a parte fetus est peracta; ea-
que profecto ab hoc malo prorsus liberata fuisset ae-
gra atque eius vita seruata, nisi carcinomatrica caco-
chymia per totum corpus clanculum oberrauisset.

Mamma haec extirpata est in tertio circiter p. 289.
mense grauiditatis feliciter et bene cicatrix sese for-
mauit inter grauiditatem, in qua prorsus nihil ha-
buit amplius grauida, de quo conquereretur, nisi de
inquietudine fetus in vltimis mensibus, quae, cum
ex viu cicutae eam pendere obseruauisset, Auctor
seposito hoc remedio, extemplo relinquebat aegram.
Parturiebat itaque facile iusto tempore et sanum
perfectumque fetus absque vlo vitii materni in-
dicio edebat. Postea vero aegrotabat et in loco am-
putato aequa ac in aliis corporis locis e. gr. sca-
pulis et dorso carcinomatrica cacochymia appare-
bat et aegra lente moriebatur. Vixit ita adhuc
a die operationis per viginti menses. Infans den-
titionis difficultate periit. Rarissima haec est ob-
seruatio, cui similis a nullo Auctore memoriae
prodita est.

p. 302. Curam praeterea habuit Noster quarundam sominorum canero mammae affectarum, quarum mammae non solum felici cum successu sunt extirpatae, sed a miasmate cancroso etiam plene liberatae.

p. 305. 4) *Commentatio de resorptione venosa in universum et sigillatim aquarum in vario hydrope.* Hic de re quidem super b. LUDWIG, dum squillae effetus expendebat *), quaedam disputauit, hic autem collatis iis animaduersationibus, quae in aduersariis his, **) passim de sanguinis et humorum circulatione et elaboratione notauit, resorptionis modum in vniuersum et sigillatim aquarum in vario hydrope effusarum, stagnantium et iterum in circulum ducendarum examinat et obseruationibus illustrat.

p. 307. Ad hanc rem declarandam in morbis praecipue respicit Noster ad suctionem venarum et in iis, quae cruentem, et in aliis, quae subtiliores humores reuehant, cum doctrina de morbosorum humorum resorptione ex hac doctrina physiologica demum recte intelligatur. Sanguis vero in venam arteria non impellitur, sed ex loco connexionis fugitur. Hic Noster primum de continuata vi cordis et arteriae dicit, eamque cum valvularum venarum utilitate in hac re ceterisque reiicit, et hunc mechanismum suctiorum explicat.

p. 321. Tum inflammationis mutationibus accurate censitis, ad resorptionem aquarum ita progreditur, ut eam ex cellulis, quae prima est, diiudicet, postea vero eam, quae ex magnis cavitatibus, in qua

*) v. aduers. med. pract. Vol. II. Part. IV. p. 695
comm. nostr. Vol. XIX. p. 132.

**) v. Vol. XVII. p. 488 seqq.

aqua est effusa, iuuari debet, attendat b. LVDWIG.
Prior certe melius, quam altera medicamentis
sustineri potest.

Serosus et tenuis sanguis a venis non tam facile p. 325.
et prompte fugitur, ac pituitosus. Densum enim
oedema melius discutitur, quam molle. Ex qua-
re patet, robur aliquod venarum requiri, quod in
pituitosis non adeo infringitur, quam in iis, qui
tenuitate humorum laborant. Idem obseruatur in
oedemate post morbos diurnos vel grauiores re-
licho. Haec oedematis, quod et in anasarcam transit,
differentia medelam dirigere debet. Atque hic
Noster varias obseruationes commemorat, quae fa-
lium usum et abusum, nec non laxantium, resol-
ventium, roborantium ceterorumque remediorum
commoda et incommoda determinant.

Hic dat b. LVDWIG delineationem breuem re- p. 346.
rum elaborandarum quoad resorptionem aquarum,
cum bonus ille animum quidem erectum, in cor-
pore tamen languente iam sentiret, quod con-
tentione studiorum amplius infirmari nolebat.
Agendum itaque adhuc esset, primo de tractibus
singularibus cellularum, in quibus serum extraua-
sum seorsim et limitibus circumscripsum colligi-
tur, veluti in hydrocele, fasciculis vasorum sper-
maticorum, in tumoribus oedematosis faciei et fau-
cium, in similibus tumoribus palpebrarum, orbitae
et bulbi oculi interni. De sero inter musculos et
peritonaeo effuso, de hydrope faccato et hydatido,
in cauo abdominis ex glandulis mesentericis et
ovariis tumidis, de ascite abdominali, hydrope
pectoris et encephali.

5) *Oratio de immoderata phantasia vires corpo- p. 348.
rii et animi laedente, mense augusto 1767. in solemnni
doctoris inauguratione recitata.* In hac re peruesti-

stiganda ad prima rerum principia non regreditur; nec eam ex intima animi et corporis natura ac mutuo vtriusque nexus deriuat b LVDWIG, ob summam ignorantiam huius rei; sed in phaenomenorum observatione acquiescit. Ostendit itaque hic Cl. Anchor, quomodo illi, qui ingenii vires nimis intendant, animumque immoderata phantasia torqueant, et corpori labem inferant, et inde animi vires fatigent.

P. 369. 6) *Observatio de morte fetus ex vehementissimis grauidae conuulsionibus cum plena sensum abolitione salua matre, Auctore IOANNE DANIELE REICHER, Phil. et Med. Doct. Femina iuuenis et sana, summa tamen sensibilitate et irritabilitate praedita, abortu praegresso, non diu post iterum grauida habebat. Quae etiam ad ultimum usque grauidatis mensem non adeo multis incommodis turbabatur. In eo ipso autem membre terrore vehementer perculta haec grauida de cephalaea grauiore, quam hactenus, coepit conqueri, cuius et continuatio conuulsiones vehementissimas et abolitionem sensum efficiebat cum vomitu perpetuo. Hae convulsiones, quas ab initio Noster non idiopathicas et noxias censuit, sed ab utero deriuauit, tandem quoque fetus in utero trucidauerant. Nam nulli aderant ad partum dolores, nulla orificii ampliatio; sensus embryonis a matre eodem ipso die mane clare perceptus erat, nulla cessatio conuulsionum et abolitionis sensum post partum artificiosum sequebatur, sed per tres dies post partum stupida manebat *).* Debuit itaque causa harum conuulsionum esse idiopathica eamque Noster sero in utero morbose collecto tribuit. Id quod probaret

*) Similem casum refert Cl. WILLIAM SMELLIE
v. comm. nostr. Vol. XV. p. 341.

huius sero effluxu, qui sinapis applicatis diu continuauit cum aegrae leuamine summo. Quapropter quoque nec venaesectio, nec antispasmodica, anodynaque neque opium ipsum, quidquam hic valuerunt.

Quaedam hic breuiter addit de diuersitate con- p. 382.
vulsionum, quae ab aliis *) probantur, ab aliis **) improbantur. Videntur vero Nostro laudari posse et vituperari. Quemadmodum enim conuulsiones multos morbos e. gr. exanthematicos, infantum dentitionem cet. iuuant, sic quoque praegnantibus, parturientibus et puerperis viles interdum cum Cl. SMELLIE censet: attamen debent eae non ideo esse vehementes, nec iis sopitis, durare mentis alienationem, neque ab alia caussa, quam ab uterina pendere ***).

Tertia pars haec offert

Pars III.

1) *Tentamen medico-practicum de febrium natura p. 387.*
et ratione preelectionibus academicis accommodatum.

Est

*) v. comm. nostr. Vol. XV. p. 341.

**) Cl. PLENCK. comm. nostr. Vol. XVII. p. 289.

***) Erat haec aegra viribus vix resecta, cum incidet in motus febriles, irregulares quidem; attamen tam fortes, ut de febre acuta timeretur. Ad hos motus refraenandos et dirigendos suadebatur, praeter medicamenta, et venaesectio larga, qua haec febris in regularem et tertianam exquisitam transibat. Paroxysmus unus, et alter durabant per viginti proximum horas. Febre hac facile curata, iterum experiebatur haec femina grauiditatem: licet timor ob nuperum partus difficultem exitum magnus et moeror ob mortem matris et consanguineae cuiusdam grauis accedebant, tamen non solum iustum, sed et prosperum partum edidit: quo citissime et facilime absoluto, mater et infans optima gaudebant sanitate inque ea continuabant.

Est haec b. LUDWIG ultima elaboratio, quae specimenis loco hic traditur, ac si summum Numen vi tam ipsi largitum fuisset, omnem therapiam specialem ita persequi secum constituerat. Ad hanc doctrinam de febribus succincte pertractandam primum quidem vniuersam considerationem ex principiis pathologicis et therapeuticis accurate repetit, postea praecipuas febrium species enarrat et monitis practicis illustrat.

p. 388. In pathologico - therapeutica consideratione genesis, caussae, symptomata, signa, paroxysmi, differentiae et methodus medendi vniuersalis febrium traduntur. Circulatio sanguinis et humorum aucta dicitur febris, quae a motu progressivo et intenso per vasa maiora et minora varie intenso dirigitur. Motus nimis intestinus in mixtione fluidorum incipit et progressiuum excitat; progressiuus magis euoluit intestinum. Febres sunt vel bona et regulares, vel incompletæ et irregulares et tum saepe destructoriae. Febris ex cruditate, coctione et crisi diiudicanda. Finis eius est vel sanitas, vel metastasis, vel mors.

p. 391. Febrium indoles et vis in circulo sanguinis certantur; effectus ex elaboratione, mutatione, et secretione humorum patent; caussae ex dispositione corporum et diaetae erroribus cognoscuntur. Materia morbi siue dyscrasia est caussa morbi in fluidis haerens, aut viscida, lenta, premens: aut acris, actiua, irritans. Febris symptomata primario in horrore et calore cernuntur, quorum vicissitudines tandem paroxysmi declarabunt, alia accessoria observantur, ex utrisque vero petuntur signa.

p. 400. Successiuae, alternantes et coniunctae motus intestini et progressiui in sanguine et humoribus vicissitudines, remissiones et exacerbations paroxysmos febriiles sistunt, qui principium, progressum

sum et statum finemque motuum febrilium definiunt. Dividuntur hi in simplices seu compositos, multiplices potius, in regulares item vel irregulares et interceptos.

Addita tabula febrium, ad curationem primum p. 403. generalem, dein specialem b. I. VDWIG progreditar. Etsi enim vniuersalis medendi methodus constituit nequit, norma tamen therapiae generalis et hic sequenda et in indicationibus variis declaranda est. In omnium februm initii e. gr. ad primas vias et sanguinis circulantis copiam et vim respiciendum est: in nimia incitatione motuum febrilium, spasmos afficiente analeptica neruina, anodyna, opiate sunt adhibenda cet.

Monita practica de variis februm speciebus p. 409. tradit hic Noster. Ut nimius salium usus in vniuersum relaxat, sic etiam in quartanis nocet, licet tenacitatem humorum soluere videatur. Maull capropter tempore apyrexias infusa concentrata amararum plantarum s. gummi saponacea cet. hic ludare. Opium et arsenicum in quartanis reiicit. Exanthematicas, quarum insignis est varietas, febres, potius metastaticas posse dici Noster putat.

Morbilli referuntur inter exanthemata necessaria p. 499. nra: Roseolas (*dit Rötheln*) a morbillis parum differre et forte mitiores esse Noster arbitratur.

Variolis semel laborantes Nostro liberi videntur ab hoc morbo. Spuriae enim a veris non semper diligenter fatis distinguuntur. Variolae in lingua et faucibus, conspicuntur; num in internis corporis cauitatibus, dubium est.

Etsi in omnium hominum aetate prospero succedente effectu tentata fuit infitio, optime tamen inter annum quintum et decimum suscipi videtur. Optima in plantationis ratio est, si in brachio a latere externo deltoidei musculi levius incisio in cute fiat,

fiat, quae parum sanguinis fundat, nec ad contex-
tum cellulosum penetrat, cui fila, pure varioloso
bono, et, si fieri potest, recenti imbuta, applican-
tur et emplastro teguntur; seu cuticula vesicatorio
separatur et fila cuti nuda applicantur. Reliqui
modi minus idonei videntur.

p. 481. Continentes febres sunt eae, quae a principio
usque ad finem aequali symptomatum impetu ha-
viunt, nec remissionem ullam multo minus apre-
xiat habet. Huc pertinent ephemera, synoehus
putrida, causus cet:

p. 503. Febres neruosa cernuntur in vi neruosa, mo-
tus solidorum praecipue dirigente, suppressa. Qua-
propter harum febrium malignitas non semper ex
indole materiae morbi, sed ex virium mouentium
imbecillitate, quam neruosam Noster dicit, penderet.
Est vero haec ipsa debilitas in primis attendenda
medico, ne ipsa febris exitiosa fiat, aut, quod cre-
brius fieri solet, in lentam abeat. Ex qua re No-
ster quoque arbitratur, omnia reliqua symptomata
harum febrium, ab HVXHAMO aliisque recentia
recte explicari posse, minimeque neruosam esse ve-
ram et nouam febris speciem, sed potius, ut sym-
ptoma, in aliis accidens, considerari debere.

p. 505. Sunt vero et irregulares motus febiles, ut lo-
chialis, lactea, arthritica, venerea, scabiosa febris cet.
Has febres dicit Noster symptomaticas et primario
ad morbum ipsum dirigendam esse attentionem
censem; utrum scilicet haec febris morbum iuvet,
an illi noceat?

p. 507. 2) *Commentatio de paraplegia ex fractura verte-
brarum colli *).* Collegit hic Noster varia conser-
vata

*) Praelusio academica Lipsiae mense maio 1767 in
4to proposita a b. LUDWIG.

ria ad medicinam clinicam, chirurgicam et forensem spectantia. Vir robustus ex alto ita elapsus est, ut nil, nisi ceruicem laederet, qua in eminentiam aliquam muri partem impegerat et validam contumaciam muscularum, ex collo ad caput tendentium, effecerat, et post aliquot dies moriretur.

Cadaver maculas putridas emphysematicas in p. 514. ceruice, dorso, pectore cet. ostendebat. Fracturae invertebris quatuor medius colli, in icona delineatis melius cognosci possunt. Causa mortis sine dubio fuerat compressio medullae spinalis. Celeris putredio et emphysema eueniebat in hoc aegro idcirco, quoniam nulla apta oscillatio in vasis minimis resorptionem et idem veram discussionem permittebat: quicquid igitur vi medicamenti applicati movebatur, non motum resolutorium, sed putredinosum inducebat, in quo aer elasticus soluitur et tumores aereos siue verum emphysema producit. Quapropter hanc putredinem ut symptoma explicat et fracturam vertebrarum censet causam principem mortis hocque exemplo forenses medicos monet.

3) *Melancolico maniacorum et epilepticorum quorumdam in ptochotropheo Waldheimensi dissecorum supplementum tradit b. Lic. IOANNES ERNESTVS GRENING.* Pergit hic Cl. Auctor, uti in superioribus*) fecit, ita tamen, ut eos potissimum sectione lustrandos feligeret, qui olim narcoticarum quarundam plantarum; partim vero etiam sequente tempore cortice fibrarum radicis hellebori albi, cuius successus varios in melancholico epilepticorum curatione

*) v. Aduers. med. pract. Vol. I. p. 640. Vol. II. p. 93. et 312. comm. nostr. Vol. XVII. p. 488. it. Vol. XIX. p. 103.

ratione obseruauit b. Noster, vñ erant, quibus tandem alii pauci accesserunt. Continuatis itaque difsectorura numeris duas classes hic sifit b. exz. DING, quarum prima melancolico-maniacos fatique, altera vero epileptico maniacos spectat. Nos vero hac ex prima parte historica haec notamus.

p. 529. Tumor, ad os zygomaticum situs, illud cum aliis ossibus destruxerat, cariemque induxerat, quae planum nullum foetorem, ab ossibus cariosis alias inseparabilem, sparsit. Tumorum quatuor dolores acutissimi, insanum mentis satis compotem reddiderunt

p. 542. p. 564. ad tempus. Pulueri florum cardamine*) sat largi dosi sumto adscribit Noster aliquam vim paroxysmos epilepticos leniendi et imminuendi. Id quod et nos obseruauimus.

p. 567. 4) *Obseruatio de diarrhoea cruenta recens natarum.* Auctore D. IOANNE DANIELE REICHEL. Versus aliis locis a Nostro nominatis, e quibus sanguis in recens natis emanat**), exemplum de diarrhoea cruenta recens natae diligenter persequitur idque aliis obseruationibus a se factis confirmat; inde quo nec adeo periculose, nec semper letalem hunc morbum iudicat, vti plerumque sunt alii arbitrii, etiam si diarrhoeam cruentam a haemorrhoidalium vasorum morbos affectionibus curate distinguit, asserens sanguinem multo altius ex intestinorum vasibus crebro deuenire in diarrhoea cruenta, vii et in suo casu obseruauit. Puellula haec sana ac vegeta in lucem edebatur a matre aequa bene valente. Non diu post sanguis apparebat cum excrementis et

*) Medical transact. Vol. I. p. 442. comm. nostr. Vol. XVII. p. 210.

**) v. comm. nostr. Vol. II. p. 336. it. Vol. XIX. p. 275. v. commerc. litterar. Norimb. 1735. p. 51.

mentis grumosus per aliquot dies, sine vila moleſſia, ut ex quiete infantis patebat. Interea formabatur quoque abscessus in mamma eiusdem, quem incidere oportebat chirurgum. Mirum autem profecto est, hanc parvulam miseram et dengato ei iusto nutrimento ob lactis defectum in nutritis mammis hos morbos superasse.

In quarta parte haec inueniuntur.

Pars IV.

1) *De carie venerea ossis femoris sponte fractiōne illustrata, praemissis quatuor capitū vēnereorum vniuersitatis descriptionibus.* Curante D. IOANNE DA-
NELE REICHEL. Iconem et eius descriptionem
debemus b. IOANNI FRIDERICO KNOLLE, qui ea
adiecit suae dissertationi inaugurali *). Femur
illud, quod icon hic repraesentat, est ex collectione
ossum morbosorum b. LUDWIG, cuius descriptioni,
cum totam dissertationem his aduersariis inserere
per spatii angustiam non liceret, additae sunt hic
quatuor capitū lue vēnerea exesorum descri-
ptiones.

Hoc os femoris est ex iuuene vigesimo circiter p. 583.
atatis anno, quam aetatem definiunt epiphyses
cum ossis diaphysi nondum firmissime coalitae.
Tardare luem venereum hanc rem monuit iam
PLATNERVS **). Primaria cariei sedes fuit in su-
periore extremitate, a reliquo osse, vehementia ca-
riæ, infra trochanteres separata, secessit, et a qua
in posteriori ossis superficie, ad quatuor digitos
transuersos protensa caries haud parum faciuit:
tum

*) de carie venerea ossum. Lips. 1763. 4. c. f.

**) v. diff. de ossum epiphysibus. Resp. Io. Mich.
Schwarz. Lips. 1736. 4.

tum etiam fuit in ea superficie anterioris parte, quae duorum digitorum transuersorum spatium condylis distat. Ac cum reliqua pars quoque ossis condylis exceptis, cariei stamina ostendat, illud os ideo cariei venereae perfectae exemplum existimat. Distribuit enim cariem partim in universalē et particularem, partim in perfectam et que imperfectam.

p. 586. Ibi, ubi os haud leui carie fuit tentatum, noua lamina ex fibris ossis sat firmis constans succrescat, quae lamina in ione bene expressa consitetur.

p. 588. Fracturae tandem cariem venereum subsequente exemplum exhibit hoc os femoris, ut eradicata figura elucet, utpote cuius extremitas superior vndiquaque profundiori carie quasi perterebrata fuit, ita, ut sine violenta caussa externa, os paulo infra trochanteres, cum adhuc viueret homo, frangeretur.

p. 589. 2) *Melancholico maniacorum et epileptorum quorumdam in ptochotropheo Waldheimensi dissectorum supplementum tradit Lic. IOANNES ERNESTVS GREDING.* Continuatio *). Pars II. Anatomica. Quibusdam de habitu cadauerum externo praemissis, sectio prima agit de calua, meningibus et encephalo. Caluae volumen erat varium, dimensionibus additis. Magna erat crassitas caluarum, in iis quibusdam locis pelluciditas. Hydrops calvae obseruatus est. Vera ossicula apparuerunt in pia matre, inque ea callositas et cartilagineoscentia. In encephalo abscessus sui generis cum callo. Glandula pinealis parua brevisque erat, eiusque lapilli describuntur.

Extrem

*) v. supra, p. 689.

Externa cerebelli superficies erat prorsus gra. p. 655.
nula, inque eo ossiculum spinosum. Encephali
omnino consistentiam triplicis generis tuto statuere
posse putat Noster in suis sectionibus, firmam sci-
licet duramque; iusto molliorem, et denique mixti
generis, hinc nempe duram, illinc mollissimam.
Quam plurimi consistentiam mixti generis obti-
nuerunt.

Sectio secunda agit de cavitate pectoris, praeci. p. 665.
pue ratione pulmonum et cordis. Praeter natura-
lem pulmonis dextri mediastino appressionem ab
aero elastico, morbose huc iagresso, vnicce ortam
esse ex diaphragmatis constitutione b. GREDING ar-
bitratur. Huius enim fornix sinistrorum octo vni-
cūs, dextrorum autem vix una vel altera seri vicia
onustus inueniebatur. Sinistrorum ille erat pror-
sus naturalis, dextrorum vero super gibbam hep-
atis partem concavitatis loco in conuexitatem detru-
sus magno elastico tumore protuberabat, qui leui
incisione facta, prorsus disparebat.

Pulmonum adhaesione notata, superficies pul. p. 670.
monum interdum colore cinereo nigrescente, vtrin-
que maculis albis, rubris et nigrantibus variegata
et purulenta materie nullius odoris illita et ob-
ducta erat. Obseruauit praeterea pulmonum figu-
ram praeter naturalem, flacciditatem, indurationem,
repletionem et exulcerationem Cl. Auctor. Ven-
triculi cordis vacui reperti sunt, nec non polypo-
rum in ventriculis et auriculis repertorum sit hic
mentio.

Sectio tertia tractat ea, quae in imo ventre p. 682;
tusque visceribus sunt obseruata. Hic occurrit
hydrops abdominalis, ventriculi magnitudo dinersa
et situs peruersus, pancreas consueto durius et se-
mel praegrande, naturalis tamen consistentiae, in-
teriorum habitus varius et situs peruersus. Ma-

niaci ileum tres circiter pedes ab eius insertione in coecum, appendicem seu processum exhibuit, qui hic ob singularem suam figuram platice describitur. Praeterea intestinorum inuaginations, stridora cum granulis funiculisque steatomatibus, marginis nigros eorum et lumbricos cet. Noster inuenit Variis de renibus, vesica vrinaria et utero milia, crines longos in ouario repertos notamus, de quorum radicibus varie disputat Cl. Auctor.

P. 708. Lienem aliquoties praeternaturaliter adnatum reperit Noster; pariter et hepar, cuius consistencia valde mollis erat. Vesicula fellea cum duodeno adeo coaluerat, ut decoriare illam oporteret. Hili erat varia diuersusque inde et eius color consistencia que cet.

Et hic subsistamus atque doleamus, Cl. exp. DINGIV*, morte profecto praematura, quam valdopere lugemus, impeditum, non posse continuare in colligendis obseruationibus his vitiosissimis, vti b. Vir in fine huius tractationis est publicitus.

P. 731. 3) *Obseruatio de descensu testiculi in pueru hernia incarcerata letali coniuncto.* Auctore Dr. ANNE DANIELE REICHEL. Tanta inter descendum testiculorum, quorum situs non raro admodum varians est, et herniam intercedit similitudo, ut ipse descensus testiculi pro hernia sit habitus. Descensus enim illorum via per annulum abdominalem ad scrotum fit, qui interdum valde raro tertio nempe, quinto, quinimo decimo quarto aetatis anno est obseruatus. Exemplum quod Noster hic huius rei illustranda ergo enarrat, est puer quatuor sere annorum, robustus et sanus. Hic improuiso conuulsu impetu, cum staret, inuulsus de ingentibus doloribus in inguine dextro, ubi tumor

umor cui columbini magnitudine sentiri poterat, abdome non tenso, scroto tamen vacuo et re-tracto, querebatur. Defectus itaque testiculorum et absentia tum signorum, quae herniam probebant, ad descensum testiculorum eumque iuuandum Nostrum attentionem et curam dirigebant. Interim au-tem vomitus accedebant, qui licet nullum faecu-lentiae materiei probebant signum, tamen de hernia incarcerata suspicionem mouebant. Verum debili-tate continuo aucta, quae et venaelectionem et ope-rationem vetabat, vix quinquagesima et secunda hora a morbi initio finita aeger moriebatur.

Abdomine aperto, intestina maculis sphacelosis p. 735.
insigniter turgebant. Ieiunum et ea-ilei pars, quae
jejunum proprium est ad herniam usque, amplitudinem
naturalem superabant. Inde vero ab hernia, ea, quae
coeco necitur ilei pars, et totum colon summopere
angustata erant. Ilei vero pars, ubi a regione hy-
pogastrica supra os pubis sub margine superiore
pelvis versus renem dextrum voluitur, in annulo
abdominali eiusdem lateris una cum testiculo con-
stricta, incarcerata et sphacelosa erat; ita, ut con-
tus testiculi et herniae clare appareret. Testi-
culus sinister vero in descensu inter annulum in-
guinalem et scroti cauum pendulus et fatus cer-
nebatur.

Haec hernia a Nostro congenita appellatur, et p. 737.
est, si intestinum peritonaei procassum ad testem
descendentem, nondem perfecte clausum intraue-
nit. In hac via describenda tam in sexu potiori,
quam sequiori mentionem hic fecit Noster Cll.
vitorum HALLERI, POTTII, CAMPERI, HVN-
TERI, SCHARRII et CHESKIDEN^o), qui

^{*)} v. comm. nostr. Vol. V. p. 87. seq. ib. Vol. IX. p. 54.
it. ib. Vol. XI. p. 283 seqq. it. ib. Vol. XII. p. 267. et
Vol. XVI. p. 581. it. ib. Vol. XVII. p. 141.

hac de re curate scripserunt et laudat praeferunt
Cl. LÖBSTEINI^{*}, et Cl. OEHM^{**} differ-
tationes, in quibus hac de re accurate dictum et
ex Auctoribus collectum est.

p. 739. Cl. CAMPERI causas^{***}), cur hae herniae
fero semper dextrorum appareant, addit Noster
cum ea non semper Eadem videatur sola, testicu-
rum diuersam magnitudinem, ratione in primis ha-
bita reliquarum partium, in dextro abdominis lati-
tere sitarum.

p. 740. 4) *Observationes de humanis calculis.* Prima
attinet infantem, qui calculos sponte per urethram
emisit, et inde missum cruentum patiebatur. Secunda
agit de felleis et renalibus calculis in vitroque rene in
viro simul repertis. Tertia calculorum pulmonalium
in duobus fratribus exempla continet. Auctore eodem.
Sine multa medicina et sine suspitione mali ha-
reditarii calculi in hoc puello sponte egressi sunt,
nec mortem inde passus est, sed ob dentitionem
difficilem. Quamquam enim calculos Noster refert
inter morbos haereditarios^{****}), tamen calculos
in hoc infante ex nimia quiete, supinoque nimis
situ, quem Noster valde improbat in infantibus,
victu vel crudo accedente, ortos esse arbitratur.

p. 747. Iam sequitur casus et cadaueris sectio, unde
patet, felleos calculos, quorum, viuo aegro, nul-
lum indicium est datum et renales simul adfuisse in
hoc corpore, ac quidem in vitroque rene, cum aliis
plerumque

^{*}) diff. de hernia congenita. Resp. Ia. Nouv. Argentor. 1771. 4.

^{**}) v. diff. inaug. de morbis recens natorum chirurg. cis. Lips. 1773. 4 p. 40. §. 12.

^{***}) v. comm. nostr. Vol. XII. p. 269.

^{****}) v. comm. nostr. Vol. XX. p. 435.

plerumque sinistri reni calculorum sedes habeatur,
raroque uterque obseruetur.

In cystide fellea erant centum et quatuor cal. p. 749.
culi, qui pondere erant centum quinquaginta et
quinque granorum. Utique ren valde profecto ma-
gnus erat, pure vrinaque sanguinea et calculo octo-
ginta granorum pondere repletus erat sinistri, dex-
ter eadem materia et duobus calculis, ponderanti-
bus centum circiter grana, quorum alter arcta artic-
ulatione *) cum multis non admodum paruis cal-
culis substantiae renis firmiter adhaerebat et acuto
suo fine vreterem intime penetrabat.

Venit nunc Noster ad calculos pulmonales in p. 751.
duobus fratribus viuis sine vila haereditaria disposi-
tione per tussim cum sputo electos. Hi a tenera
etiam infantia raro quidem passi sunt morbos, fa-
cileque vel infantiles superarunt, pectoris tamen
incommoda proiectior aetate uterque sensit. Vnius
in primis asthama per graue, quod multis remedius
internis et externis cedere solebat, deriuabatur a
numio vini et herbae nicotianae per fumum abusu
coniuncto; alterius vero fratris imbecille pectoris
tribuebatur male curatae febri acutae. Hic mor-
tus est phthisi pulmonali flore aetatis, ille summe
asthmaticus et tussi laborans adhuc viuit.

Utiusque calculosae concretiones erant durae
et firmae, calcareo siliceae indolis, variae figurae
atque magnitudinis. Color illis erat albus et
splendens. Superficies inaequalis. Magnitudo
vnius superabat pisum maximum, qui et aegrum
adhuc viventem, cum obambularet, ita vexabat, ut
de suffocatione timeret. Ceteri calculi, quorum
plerumque pondus vnius grani forte erat sine

*) Similem articulationem calculorum v. comm. notis.
Vol. hoc p. 427.

villo doloris in pectore sensu tam ante, quam post, tussiendo facile extra omnem periodum cum spiritu expuebantur, nec villam utriusque morbi officabant mutationem. Utriusque porro calculi superficie, colore cet. magnopere inter se conuenient.

XVII.

Traité de l'épilepsie faisant le tome troisième du traité de nerfs & de leurs maladies. Par Mr. TISSOT M. D. à Paris chez P. F. Didot le Jeune avec privilege du Roi. 12. pagg. 419.

i. e.

Tractatus de epilepsia sistens tomum tertium tractationis de nervis eorumque morbis.
Auctore Cl. TISSOT.

Tomum tertium operis hic tradit Cl. Auctore et pot. licetur duos priores tomos in posterum cum eruditio orbe se communicaturum esse. In quo epilepsiam tam sympatheticam, quam idiopathicam, et variam et fictam non solum describit exemplisque diversimodis illustrat, sed etiam in causas abditas et cūdentes inquirit, quae potissimum cernuntur in consensu vel externo vel interno per nervos sentientes et mouentes stimuloque membris singulis instititio; utriusque symptomata et signa colligit, methodum medendi proponit et specifica sic dicta antiepileptica expendit. Noster tam utilia, quam inutilia, quibus et noxia addit. Praeterea et hoc opus in Germanicam linguam *) est translatum, cuius

Harren TISSOT's Abhandlung von der fallenden Sucht. Leipzig. 1771. 8. mai.

minus praefatio continet quaedam remedia anti-epileptica.

Ac primum quidem inter describendum morbum sacrum notat Noster vultum eorum irascens, quem saepe in iis obseruauit exemplis, quae hic commemorat. Imaginatio et terror epilepsiam creant. Reicit vero Cl. Auctor huius mali propagationem a matre ad infantem, cum placenta nervis sit destituta *). A terrore Noster subinde bene formatum infantem in rhachitidem et tandem epilepsiam incidere vidit.

Inter diuersas huius morbi caussas, quas Noster p. 44. affidit hic collegit et variis huius sui libri locis perquirit, vrgemus hic potissimum idiopathicam et sympatheticam. Potest itaque et debet huius mali sedes in capite pariter, ac in reliquis cavitatibus corporis quaeri. Nam potest cauissa in ventriculo haertere, inque vtero; potest ea deriuari a copia et inopia sanguinis, item ab acrimoniis variis humorum pendere, varia morbosa neruorum quoad motum et sensum ratione habita. Quapropter Noster affirmat, vbiais in corpore sedem huius mali esse posse, nec ipsum vterum excipit.

Acres humores, in neruos conuersos, posse epilepsiam efficere probat hic Noster nonnullis exemplis. Narrat hunc in finem exemplum de diarrhoea imprudenter suppressa, de saliuatione admisso frigido

*) Nota et nobis est femina insigni nervorum sensibilitate praedita, quae habituali epilepsia a solo terrore vexata et per singulam grauiditatem bis statim tempore tentata praeter ultimam, qua semel apparuit paroxysmus, tres filios et totidem filias perperit, nunquam ne suspicionem quidem huius mali prodentes, nedum ipsum malunt.

gido regimine, immature impedita, de virtute im-
pressione, quae omnia secuta est epilepsia.

p. 143. Conuulsionibus in variorum exanthematum
eruptione ab acrimonia, in neruos delata, a Noster
deriuatis, pergit exempla epilepticorum namque
per acres humores in neruos conuersos: scabiem
retropulsam e. gr. proponamus, cum Noster aliquoties
scabiem iterum euocauerit in epilepsia
inde orta, quam quoque redire vidit, simulacra
bries euanuerat.

p. 265 Quod attinet ad prognosin huius mali, plurimas
epilepsias incurabiles Noster iudicat ac potissimum
haereditariam. Quapropter infantes, qui
buscum nascitur hoc malum, si decimum intra annum
non curatur, rarissime ab eo liberantur.
Omnino suadet Noster, ut inueteratio huius mali,
quantum fieri potest, ocissime impediatur. Hoc
autem in sympathica epilepsia melius ac certius
potest praestari a medico, quam in idiopathica.

p. 223. Caussarum scrutinium in primis dirigit me-
thodum medendi, quam hic Cl. Auctor variam ut-
dit. Vesicatoriorum e. gr. utilitatem probat No-
ster in epilepsia exemplo quodam cum ex terrore
in epilepsiam inciderit infans, quae sanata est ad-
stitione femoris fortuita. Quod si itaque denunciari
potest caussa epilepsiae, haec remedia prodello
possunt, ut fieri solet in retropulsa scabie et her-
pete, etiamsi Noster has caussas inter pertinacissimas
refert. Caussam huius mali sanguineam tol-
lunt interdum hirudines, iis cum venis haemorrhoi-
dalibus communicatis et per quatuordecim dies
repetitis.

p. 300. Inter potentissima antiepileptica remedia re-
fert Noster radicem valerianae sylvestris. Iu-
dicatur vero ab Auctore haec radix specificum
remedium

remedium antiepilepticum eo respectu, quo cortex Peruvianus antifebrile et mercurius syphiliticum laudatur. Vsi enim sunt hac radice multi medici veteres et recentiores in epilepsia exoptato cum successu, quos plurimos quosque hic commemo-
nunt. Noster in primis laudat extractum valeria-
ne sylvestris.

Quod reliqua attinet specifica, plurima vitupe- p. 314.
rantur. Paeoniae radix, viscum, moschus, opium, folia aurantiorum, cortex Peruvianus, mars, camphora, castoreum, asla, foetida, ruta, mercurius, antimoni-
num. Magnam copiam aliarum plantarum ner-
vinarum earumque aquarum destillatarum et con-
seruarum, quae et inter antiepileptica remedia in-
veniuntur, ut aqua florum naphae, melissae cet.
rebit et suadet ad summum iis vti pro vehiculo,
quo vel efficaciora aptius et commodius possint ab
aegris sumi.

Valeriana, folia aurantiorum, moschus et cam. p. 353.
phora sunt optima remediorum antiepilepticorum
et inter haec, vti iam diximus, praefert Noster reli-
quis valerianam sylvestrem. Foliis aurantiorum tri-
but Noster vim antispasmodicam, castoreum vero
non magni facit.

Transit Cl. TISSOT ad specifica anti epile- p. 359.
ptica periculosa partim ob violentiam agendi, par-
tim ob venenatam indolem. Atque inter haec in-
venimus helleborum album, antimonialia, mercu-
rialia, ens veneris, quo et Cl. GREDINGIUS fru-
stra usus est in epilepsia *), nonnulla Stoerckiana
remedia, vt hyoscyamum **) cet.

Acida

*) v. aduersar. medic. pract. Vol. I. p. 530 seqq. comm.
nostr. Vol. XVII. p. 508.

**) v. ibid. Vol. I. p. 88. comm. nostr. ib. p. 491.

p. 369. Acida mineralia eum ill. HALLETO in summa neruorum mobilitate, ad eos obtundendos concedit Cl. TISSOT, porro et ad febrem cum epilepsia coniunctam compescendam.

p. 412. Epilepsia semper pendet a nervis sentientibus, quorum actio cessat et a mouentibus, quorum actio aucta deprehenditur. Conuellitur enim epilepsia, nec sentit. Epilepsia variat tam duratione, quam phaenomenis, quae ab irritatione maiori minorique muscularum pendent. Praesagiunt accessum seu paroxysmum diuersa symptomata e. gr. capitis quaedam turbatio *), aliarum remotarum partium irritatio et tum suadet fortem ligaturam.

p. 418. Praeter ea, de quibus iam diximus, balneum frigidum, lac, cauteria, inter utilia specifica antiepileptica hic refert remedia. Scelasti, qui saepe fingunt hunc morbum, ludunt cum eo, et miseri, qui hoc vere afficiuntur, eum quam maxime reformatum quod Nostro peculiaris videtur esse contradictionem optat, vt hic morbus non amplius adeo destabilis iudicetur, vti haec tenus est factum, quoniam hic pudor maximopere auget morbum.

*) Nos in commemorato exemplo obseruauimus irritationem valde pungentem, vti aegra referebat, in dextro brachio, quam irritationem semper sequetur serius ocyusue paroxysmus. Et hoc brachium quoque erat debilius sinistro, si sana erat aegri, quae hoc clare notabat in oneribus portandis et variis rebus muliebribus tractandis.

XVIII.

CAELII AVRELIANI Siccensis, Afri acutorum morborum libri tres, et chronicorum morborum libri quinque. Edidit, recensuit, praefatus est ALBERTVS V. HALLER. Indicem emendauit ac multum auxit P. R. Viuat M. D. Soc. Reg. Goetting. Sodal. Tomus I et II. Lausannae apud Iul. Henricum Port et Soc. 1774. 8. Alphab. 2.
pl. 6 ½.

Satis constat, opinamur, studio III. HALLERI, qui dudum aliis scriptis permultis et longe praestantissimis aeternitatem nominis sibi peperit, Principes Medicos, quos olim STEPHANVS edidit, typis repeti esse coeptos.

Cum autem horum omnium ob spatii angustiam mentio a nobis fieri nequeat, ultimum, qui nunc producit, CAELIVM AVRELIANVM indicemus, cuius quamquam genus dicendi solo celsorum barbarismorumque turba horret, et lectori paulo delicatiore, praelertim si a lectio[n]e c[on]sideri elegantiissimi ad illum auctorem cognoscendum accesserit, facile taedium mouere potest: tamen ob rerum praestantiam, quae ibi traduntur, ob morborum nonnullorum accuratam et diligentem descriptionem, ob praceptorum remediorumque utilitatem, atque loca sententiasque aliorum antiquitatis medicorum subinde laudatas, quorum libri ad nostram vique aetatem non peruererunt, CAELII nostri lectio[n]em non modo Medicis veris, qui quidem ultra certas quasdam medendi formulas et compendiorum vulgarium pompam sapere abundant, sed et Grammaticis utilissimam esse censemus, si qui veteres Medicos recte cognoscere; aut

aut loca obscuriora, et corrupta illustrare emenda-
 reque probabiliter velint. Nam, ut exemplo vta-
 mur, C A E L I V S saepe eosdem Auctores sequitur,
 ex quibus C E L S V M nonnulla hausisse admodum
 est verosimile. Verum si quis C A E L I V M cum
 fructu, aut sine damno legere cupit, duplice dote
 in primis ornatus esse debet: primum ut ingenium
 bonis litteris subactum, iusta linguae cognitione
 et sensu boni pulchrique in hoc genere imbutum
 confirmatumque afferat, ne legendis barbarismis,
 vti fit, ipse barbarus, ineptus obscurusque in cogi-
 tando, loquendo et scribendo fiat. Deinde nisi
 quis idonea linguae Graecae scientia si imbutus,
 et fatis versatus in legendis Graecorum medicorum
 scriptis; is non recte atque cum fructu legere No-
 strum propterea poterit, quod vbique fere Grae-
 cismi occurunt, vbique vocabula ipsa Graeca ei
 subinde loca Graeca ad verbum Latine sunt redditz,
 adeo ut a consuetudine Latine loquentium abhor-
 reant. Caeterum, vti iam monuimus, dignos
 C A E L I I libros omnes esse arbitramur, qui diligenter
 cognoscantur. Praeclare igitur operaeque
 pretium fecisse putamus Cel. H A R L E R V M, inpri-
 mis in tanta penuria, quae nostro tempore est, me-
 dicorum, qui ad veteres suae professionis Auctores
 illustrandos edendosque animum adiicere audent;
 quod hunc librum paulo rariorem recudendum cu-
 rauerit, cuius omnino editiones pauciores extant.
 Nam, vti ipse Cel. H A R L E R in praefatione narrat,
 Chronicorum morborum libri primum sunt editi
 per I. SICHARDV M Basil. 1529. in Fol. a I. CORNARIO
 doctissimo Medico adiutum. Postea iidem apud Al-
 dum cum aliis medicorum veterum libris prodie-
 runt 1547. in eadem foliorum forma. Acutorum
 morborum vero libri tres primum typis sunt ex-
 eusi Parisiis 1530. in 8. Vtrumque opus postea
 repeti-

repetitum est ab HENR. STEPHANO in Collect. Med. Princ. 1567. in Fol. Eodem anno et 1569. CAELII libri omnes in forma octaua, quam dicit, cura I. DALECHAMPII Lugduni prodierunt. Postea iterum illos recensuit J. CONR. AMMANIUS, et notulas adiecit THEOD. AB ALMELO-VENEN, cum Lexico Caeliano, Amstelodami 1709. Quas editio repetita est ibidem 1722. 1755. et Venetiis 1757. in 4. Illa Ammaniana igitur editio per Cel. HALLERVM hic est recusa; verum haec nouitatis specie ornata, ut lexicon, seu potius index, aliquot locis et verbis augeretur; tum Almelouenianis notulis paucae illae lectiones et conjecturae, sed bonae, quae passim in libris REINERI Medici doctissimi extant, nude ac simpliciter adderentur: denique, quod primo loco erat dicendum, Ill. HALLERI Praefatio praeponeretur; quae cum praecipua huius Editionis sit dos atque laus, paucis est explicanda. Duo in primis hic sunt tractata, de libri Auctore, et methodo medendi, quam sequendam esse praecepit CAELIVS.

Ex sententia Cel. HALLERI verus librorum AVRELIANI auctor habendus est SORANVS. (Quod ne male a rerum harum minus peritis intelligatur, explicatione aliqua opus esse videtur. Primum ne quis nomine SORANI, cum plures huius nominis fuerint olim, se decipi patiatur, tenendum est, hic non quaestione esse de SORANO Cilice, cui nonnulli homines docti perperam illam Isagogen Medicam, quae ipsa in Aldi Medicis antiquis edita extat, tribuunt: nec de SORANO Ephesino, quem vulgo Vitae Hippocraticae auctorem esse, et scripsisse dicunt de Morbis Mulierum, cuius libri fragmentum TURNEBVM edidisse constat; nec de VAL. SORANO, Poeta Latino; sed de SORANO Ephesino eo, qui seculo secundo vixit, et primum

primum Alexandriae, postea Romae medicinam fecisse fertur: quamquam Cel. HALLERO tradidit illa de loco, vbi artem medicam professus sit, minus verosimilis esse videtur; sed causam addere si non placuit, cur illa opinio sit repudianda. Deinde SORANVS librorum AVRELIANI auctor, haud dubie hoc sensu dicitur, quod AVRELIANVS sua compilauerit ex Graeco SORANO, ea que transtulerit in Latinum; id quod dudum viris harum rerum peritis est demonstratum. Caeterum non debet existimari CAELIVM omniam mere ex solo SORANO illo haussisse. Nam ut alii compilatores, apud veteres, CELSVS,*) MACRONIVS, ISIDORVS, IOANNES SARISBERIENSIS etc. ex viris Auctoriibus hauserunt, et compilata ad certa capita redegerunt: ita Nostrum aliorum quoque vestigia sequi, et sua ipsius experimenta atque sententias addere satis ex libro ipso clarum fieri videtur. SORANVS igitur ille vixit TRAIANI temporibus, vir magnae existimationis. Id quod vel ei eo intelligitur, quod GALENVS, qui alioquin acerrimus Methodicorum Medicorum aduentarius et insectator fuit, nunquam non SORANVM, quavis Methodicorum auctorem principem et clinica laude florentem, honorifice commemorat, et eius medicamenta commendat. De CAELIO autem nostro nihil quicquam reperitur apud veteres, quod ad vitam eius pertinet: ex inscriptione sola libri patet, eum fuisse Afrum, Sicca Veneria Numidae oppido, oriundum. Caeterum ex libro ipso apparet, fuisse hominem acrem acerbumque retorum refutatorem, vt ne magni HIPPOCRATIS quidem famae pepercera, aliasque Methodicos in his THEMISONEM atque ASCELEPIADEM, ubique et acriter perstrinxisse.

Methodus

*) V. ESCHENBACHII Schediasma de CELSO non
Medico pratico Lips. 1772. 4.

Methodus ipsa C A E L I I huc redit, vt omnes morbos vel ad *Strictum* vel *Laxum*, vel ad *genus* referat, quod ex *Stricto* et *Laxo* sit compositum: non tam causas remotas, quas dicunt, in morbis tractandis esse spectandas, quam proximas: singula, quae Cel. H A L L E R subtiliter exponit, cum hic in compendium redigi non possint, praetermittere cogimur: sed digna sunt quae legantur. Praesertim cum Cel. H A L L E R V S C A E L I I methodum ubique fere G A L E N I rationi praferendam esse censeat.

XIX.

Supplementa in 10. z. PLATNERI Institutiones Chirurgiae, auctore E R N E S T O PLATNERO I. Z. F. Pars I. Lipsiae impensis I. G. Dyckii 1773. 8. 1 Alph. 9 pl. Tab. aen. 6.

In praefatione huic primae parti Supplementorum praefixa Cl. Auctor medicae historiae discenda atque docendae praecepta quaedam tradit. Recte scilicet monet in historia litteraria medicinae, qualis ea vulgo traditur, non historiam ingenii et experientiae medicorum reperiri, sed librorum tantum titulos et de vitis medicorum ea enarrari, quae pauci nonnunquam momenti sunt, nec ad explicandam veram eorum sententiam, aliquid conferant. Veterum in primis placita absurde explicari conqueritur, idque probat parenchymatis exemplo, qua ratione illud a plerisque scriptoribus explicatur, cum tamen veterum de eo notio H A L L E R I opinioni, de telae cellulofae in formatione corporis humani praestantia, ansam forte dederit. Seiunge re deinde Cl. Auctor a medicina iubet varias disciplinas, quae magis ad physicam pertinentes,
Tom. XX. Pars IV. Yy vulgo

vulgo tamen ad medicinam referuntur, ut botanicam, chemiam cet. Neque historia medicinas vniuersae vnius tantum studio conscribenda est, cum diuersae eius partes diuersos ingenii et imaginationis dotes exigant. Hoc tamen de anatome minus, quam de ceteris medicae historiae partibus valet, quae in placitorum, controuersiarum est, varietate versantur. Cum enim in vniuersum, quod sedulo Noster vrget, in historia medica idearum notionumque potius vicissitudines, quam hominum vitae enarrari debeant, doctrinae summa praestantia ingeniumque scientiae, de qua scribit, accommodatum, in eo esse debet, qui eiusmodi historiam tradit. Neque historia litteraria ad historiae ciuilis exemplum ita effungi debet, vt ordine chronologico vicissitudines enarentur, sed idearum humanarum mutationes et ingeniorum exempla spectanda potius sunt. Scilicet in eo alborandum est, vt medici eius opera cogitatione subtiliores, experientia locupletiores et ad conlilium capiendum prudentiores fiant.

Iam quod ad ipsum Cl. huius Supplementorum Auctoris consilium attinet, ad quod illum insitus erga haec doctrinae medicae partem amor et summa erga Patrem optimum pietas inuitauit, illud maxima laude dignum esse omnes profecto consentient. I. Z. PLATNERI chirurgia enim licet etiamnunc, viginti quinque a prima eius publicatione annis praeterlapsis, inter scripta huius generis principatum fere teneat, neminem tamen fugit ab illo tempore chirurgiam plurimis in locis suisse immutatam et locupletatam. Cl. vero Auctor in his supplementis, quae non annotationes textui subiectas, sed commentarios et libellos singulares sicutum, in recentioribus quibusdam curationibus enarrandis minimis

minime se continuit, quod **HOVTTVVNIVS** in suis annotationibus Belgicae versioni Chirurgiae Platneriana additis fecit, sed tum Pathologiam recentiorum explicauit, tum obseruationes praecipuas commeniorauit, quibus pathologia et curatio chirurgicorum morborum recentior illustraretur, multa etiam adiecit ad veterum medendi rationem pertinentia. Tribus vero fasciculis totum opus absoluturum se esse sperat. Eorum primus sex supplementa continet, quorum primum de inflammatione et suppuratione agit, secundum ad vulnera, tertium ad aneurysma spurium, quartum ad gangraenam, quintum tandem et sextum ad amputationem pertinet. In secundo fasciculo, qui proxime prodibit, cancri, vulnerum capitis, trepanationis et variae oculariae chirurgiae, nec non lithotomiae historia: in tertio vero herniarum, an fistulae et ceterorum praecipuorum morborum pathologia et curatio illustrabitur.

Vt vero ad singula supplementa accedamus, quo Lectores nostri, quid potissimum Cl. Auctor summo studio et doctrina praestiterit, iudicare queant, praecipua, quae ibidem tractantur, indicasse tantum sufficiet, cum nemo certe eorum, qui Paternae chirurgiae praestantiam noscunt, sunt vero eorum plurimi, Filii supplementis facile carere possit.

Disputatur itaque in primo supplemento, quod p. 1. de inflammatione et suppuratione inscribitur, de sede inflammationis eiusque causis, de inflammatione venosa, et de crusta, sic dicta inflammatoria atque origine puris: vt itaque totum hoc supplementum ad pathologiam potissimum inflammatis et suppurationis pertineat. **HALLERI** de p. 6. sede inflammationis in tela cellulosa sententiam ita Cl. Auctor accipiendam esse putat, vt sanguis

ineunte inflammatione in minimis arteriis quiescat, ea vero subsistente statim in cellulas diffundatur.

p. 7.

Veteres iam inflammationem in tela cellulosa collocasse, ex **G A L E N O**, **O R I B A S I O** cet. probat, vt alios superiorum seculorum scriptores tacemus. Hac occasione Cl. Auctor quoque monet, veteres sub *parenchymate vasorum interiecto* telam cellulosam intellexisse. Cl. **B O R D E V** deinde sententia de inflammationis origine et sede examinatur. Inflammationem non ab obstructione oriri,

p. 16.

sed stimulo concitari fusius probat. Oscillationem vasorum minimorum, quae a cordis vi libera propriis viribus sanguinem moueant, et quam plurimi **S t a h l i a n i** et **G o r t e r v s** in primis ac **W h y r t i v s** assumunt, a fano et tranquillo animali Cl. **P l a t n e r v s** abesse contendit. Accidit vero et praeter naturam et ad inflammationem efficiendam

p. 20.

ideo multum conferre potest. Tumor partis inflammatae a sanguinis potissimum intestino motu seu fermentatione aliqua, qua aer expanditur, et

p. 27.

laxitate partium oritur. Venosam inflammationem omnino oriri posse, et obstructions ac inflammations arteriarum, quas sibi plerique videantur oculis cernere, in venis vel saepissime residere, Cl. **P l a t n e r v s** probat.

p. 29.

De crusta inflammatoria fusius Cl. Auctor dilputat, eamque non a calore, sed a cruditate potius sanguinis fieri, cum et in chronicis saepius morbis

p. 35.

obseruetur, afferit. Pus porro non in ipso tumore confici, sed in sanguine contineri et inflammationis stimulo ad locum affectum alluci, contendit. Symptomata quoque, quae vulgo refectioni puris adscribuntur, potius a pure in sanguine retento oriuntur. Eius materiam crustam inflammatoryam esse putat, quae pro circumflexu pure haberri potest. Sine inflammatione quoque

pus

pus oriri posse, contra GRASHUYSIVM alios que monet.

In secundo supplemento, quod ad vulnera p. 53: pertinet, primum de recentiorum, in primis Cl. FABRE sententia exponit, qui organicam restaurationem partium non contingere contendunt. Thrombo arteriam discissam claudi aneurysmatis potissimum exemplo Noster probat. In eo vero efficiendo retractioni carnium et vasorum et intumescentiae telae cellulosa circumpositae, multum tribuit. Ipsum sanguinem in aneurysmate effusum ad arteriae vulnus modica manuum compressione adducere iubet, quo ille in vulnus repulsus atque in eius hiatu, quod parum fluidus est, haerens egressum sanguinis in vase contenti cohipeat. Repte miratur Noster lycoperdon a Patre inter p. 73: remedia contra sanguinis profusionem commendata non reperi. Agarico nullam facultatem inesse putat, qua cetera fungorum genera destituantur, neque ei constringendi vim inesse, sed illum sponsiova tantum sua fabrica ad haemorrhagias sistendas valere, contendit.

In tertio supplemento plura ad pathologiam p. 83. aneurysmatis spurii Cl. R LATNE RVS collegit, ex FOVBERTI in primis et HVNTERI obseruacionibus. PETITI acutum et LAMBERTI suturam recte reiicit. Deinde varias machinas, quas recentiores ad comprimentum aneurysma excogitarunt, describit: ut instrumenti a SENFIO olim propositi emendationem, nec non instrumenta Cl. VALLANT, FOVBERT, ACRELL et ARNAVD, quod ultimum reliquis praefert. Varios deinde modos p. 92. describit, quibus ligatura arteriae in aneurysmatis curatione fit. Neruum in vinclura comprehendi posse monet. Agarici vsum ligature in hoc morbo

Yy 3 praefert,

praefert, cum eo adhibito, arteria, vt Noster putat,
non plane comprimatur.

p. 100. Gangraena non inflammationis effectus est,
neque inflammatio praecedens pro vna et prae-
pua causa eius haberi potest. Ut plurimum ex
interna causa nascitur propter neruorum et
cerebri stuporem, stuporem fibrarum contusarum
et humorum malignitatem nimiamque partium
ignearum commotionem. Hinc curatio quoque vel
maxime a remedii internis petenda est, cum anti-
septica externa parum valeant. Gangraena sicca
non semper chronica est, sed etiam inflammatio-
nibus et putridis febribus superuenit. Nonnum-
quam gangraena critica et salutaris est, qualis ad
nates faepius et dorfi carnes in acutis morbis ori-
tur, neque cum eo genere commiscenda est, quod
fit a diuturno decubitu. Medicamenta et scalpelli
incisiones in hoc genere aliena esse videntur. In
vniuersum monet, scarificationes in gangraena vi-
litate non destitui, eas tamen non nimis profun-
das esse debere.

p. 115. De corticis deinde Peruiani vsu in gangraena
Noster exponit. In sicca quoque gangraena adhi-
beri potest, cum in ea haud raro vasorum
laxitas adsit, eaque saepe a humorum malignitate
oriatur. Non itaque a humiditate et siccitate gan-
graenae, sed a laxitate vel angustia et fortitudine
vasorum certa de recto vsu corticis lex est peten-
da. Alia amara vegetabilia cortici in hoc morbo
substitui posse Noster dubitat. Ab externo corti-
cis Peruiani in gangraena vsu parum sperat.

p. 123. Amplissima est tractatio, quae ad amputatio-
nem pertinet. In ea primum monet post Paren-
tis aetatem chirurgiam in praecidendis membris
mitiorem factam esse, licet nondum vel illis

GVERI Cl. argumentis euictum sit, hanc operacionem plane de chirurgia proscribendam esse. Vulnera post amputationem periculofissimum et gravissimo vulneri colliso interdum periculosius esse, Cl. Auctor putat. Periculi caussam in sanguinis potissimum copia ponit, quae post amputationem ad truncum congeritur, cuiusque pars in vasa vicina repulsa calorem et febrem, vel in ipso trunco stagnans abscessus, gangraenam cet. producit. Accedit compressio membra per fascias, quae liberum sanguinis circulum, quo adeimto bona curatio sperari nequit, et suppurationem magis adhuc impedit. In colliso contra membro vasa magis libera sunt et maior auxiliorum locus est. Vel sanissimos deinde magno periculo expositos esse, si iis collisum membrum recidatur, experientia docet. Interim tamen **BILGVRI** sententiam de inutilitate amputationis non de omnibus valere, variis argumentis confirmat et praecipuas caussas et symptomata, quae amputationem exigunt, fusius explicat. Patendum tamen est in omni hac controuersia universales regulas vix dari posse, sed in singulis casibus peculiari disquisitione et diiudicatione opus esse. Vim globulorum membrum ipsum non at p. 166. tingentium, quae ab aeris explosi potentia pendet, contra Cl. **LE VACHER** defendit.

Quod ad locum ad incisionem in amputatione p. 172. diligendum attinet, monet os, propter rimarum vel fragmentorum metum, supra locum perfratum non necessario recidi debere. Recentiorum opinioni accedit, qui crus ad malleolos sine incommodo amputari posse putant. In ferrae applicatione fulcrum a Cl. **BERTRANDI** propositum commendat. De reliquo melius esse arbitratur inter duo vincula carnes incidere. Licet

- iteratae sectioni a Cl. LOUIS commendatas ferreat, vix tamen ea ossis eminentiam et protrusionem impediri posse sperat. Alia monita lectu di-
- p. 197. gnissima omittimus. Agit deinde de modo, quo veteres arterias compresserint, et cum fascia tortilis plura incommoda habeat atque in primis rektionem carnis post amputationem impedit, eorum opinioni accedit, qui digiti pressum interdum
- p. 198. sufficere credunt. Torcular, cuius inuentio vulgo PETITO vel MORELLO tribuitur, antea iam a SCVLTETO depictum esse probat: arterias quoque ligatura non ad PAREI inuenta pertinet, cum eam veteres iam commendauerint. Resi-
- p. 210. tuisse tamen PAREVM illam negari non potest. Fureps elatere instructus (*valet à patin*), quo in arteriarum deligatione nonnulli vtuntur, iam a GUIL. LEMEAU delineatus est. Omittimus, quae Author Cl. de variis ligaturae modis et cautionibus in ea ob-
- p. 216. seruandis habet. Minus recte facit Cl. POUTEAU, qui carnem et cutem statim post operationem non detrahendas et circa truncum continendas esse putat. Suturae cruciatae historiam Noster deinde narrat, et de fasciis trunco applicandis, situ eius, ratione, qua ossis eminentia uitari possit etc. fusius exponit.
- p. 225. Transit porro ad eam amputationis methodum, in qua carnis segmentum relinquitur (*à lambew*), cuius inuentionem non ad CELSVM et GALLINVM, vt nonnulli faciunt, referri posse ostendit, omnemque huius operationis historiam fusius explicat. In vniuersum tamen huic operationi primum fauet eamque ut crudelem reiicit.
- p. 240. Sexto, quod de excindendis articulis inscribitur, supplemento, primum de humeri excisione disputat, quam non H. FR. LE DRA N, sed FR. SALV. MORANDI, Pater primum tentauit. Vetus oper-

operationis methodos enarrat, BROMFIELDI que
methodum in epitome supplementis addita de-
serbit. Sequitur historia eorum, quae a variis p. 252.
circa femoris in articulo extirpationem proposita
fuerunt, neque omnem spem abiicit, chirurgiam
hanc felici euentu tentari quandoque posse. RAVA-
TONI methodus huius excisionis nullo modo ad-
mitti potest. Crus quoque et brachium nonnulli ut p. 262.
BRASDOR et MOUBLET, de articulo excisci
iusserunt, quorum tamen opinioni Noster non
fauet et veterum loca, a MOUBLETO addita, ab
eo non intellecta fuisse probat. Contra hoc in p. 271.
manu commode fieri potest, si modo cutis ratio ha-
beatur. Digitorum vero phalangas non ex arti-
culo excidit, sed veterum morem fecutus, mallei
potius iactu separat, cum contusionis et fragmento-
rum metus inanis sit.

In tabulis aeneis adiectis variae machinae
a recentioribus excogitatae, v. c. instrumentum Cl.
ARNAVD ad aneurysmatis curationem, delinean-
tur, nec non DAHLII et BROMFIELDII me-
thodus amputationis in articulo humeri cum scapula
iconibus explicantur. Ex quibus aliisque, quae
supra adduximus, satis patere arbitramur, Cl. Aucto-
rem multa non solum ex veterum recentiorumque
scriptis apte ac diligenter collegisse, sed in hac re
quoque ita versatum esse, ut studium non modo
eius, sed et ingenii ac iudicij vis, quae in eo maxima
deprehenditur, satis exinde demonstretur. Optamus
serio, ut volumina reliqua publicare perget, quo
absolutis his supplementis paternum librum cum
suo coniungere et quae nunc dispersa ac discreta
funt, in vnum ac cohaerens opus colligere possit.
Hac enim ratione chirurgi in primis in facienda sua
arte hoc libro eo melius vti posse existimamus, qui

nisi praecepta chirurgiae artis, recentiorum inus-
tis locupletata et emendata uno et systematico or-
dine collecta legant, vix ex eius lectione tantum co-
pere poterunt fructum, quantus alias ex illa in
eos redundaret.

XX.

Synopsis nosologiae methodicae in usum stu-
diosorum. Editio altera, in quarta parte
emendata et adiectis morborum speciebus
aucta. a G V I L I E L M O C V L L E N M. D. et
in Acad. Edinb. Prof. Lugd. Bat. apud Petrum
van der Eyk. 1772. 8. mai. pag. 346.

Prima huius libri editione, quae Edinburgi a. 1769
prodiit a nobis tunc omissa, alteram quem lon-
ge auctior est nunc indicemus. Continet vero haec
synopsis primo s a v v a g e s i i methodum mor-
borum, ex cuius opero genera tantum Cl. c v l-
l e n excerptis, omissis speciebus et synonymis.
Hanc sequuntur LINNAEI et VOGELII genera
morborum, tandemque noua morborum dispositio
methodica, quae ipsum Cl. c v l l e n auctorem ha-
bet. Cum ea Cl. MACBRIDE quoque in plu-
mis usus sit, cuius methodum alio loco recentiu-
mus *) ampliorem enarrationem vix necessarium
esse putamus. Vnicum monuisse sufficiat Cl. c v l-
l e n synonyma recentiorum et species generum
adiecissemus, in quibus saepe Cl. s a v v a g e s i i opero
usus est, cuius vero species in meliorem ordinem
redegit. Plura tamen omisit, alia vero noua re-
emendata adiecit. In morbis localibus, imprimita
vero

*) v. comm. nostr. Vol. hoc p. 430.

vero in speciebus eorum perfuntorie magis, diligentius in morbis vniuersalibus describindis versatus est.

In Lugdunensi hac editione, quae ad nos per-
venit, pauca quoque addita sunt, a Cl. Auctore
ipso suppeditata, quae in Edinburgensi archetypo
desiderantur. Hemitritaeas omnes forte ad remit- p. 187.
tentes pertinere suspicatur. Cum morbus Hun-
garicus saepe etiam ex genere continuarum fuerit,
eum etiam sub hoc genere repetit. Typhus plu-
num specierum Cl. CULLEN esse videtur, quarum
una petechialis est. Monet quoque inter typhum
et synochum limites vix accurate poni posse. *Cy-
nanche thynica SAVVAGESII* raro inflammatoria
est. Ischuriae species nec non asthmatis et dys-
pnoeae, cum caussae insigniter differant, diligentius
imprimis a Cl. Auctore enarrantur.

XXI.

WILLIAM ALEXANDER'S der Arzneykunst
Doctors, Medicinische Versuche und Erfahrungen,
Aus dem Englischen übersetzt. Leipzig, bey
Casp. Fritsch. 1773. 8. i Alph. i pl.

i. e.

GWILIELMI ALEXANDRI M. D. Tentamina
et Experimenta medica. Ex anglico sermone
in Germanicam linguam translata.

Germanicam versionem ideo indicamus, quoniam
prior libellorum in ea contentorum licet An-
glico sermone conscriptus non ad nostros manus
peruenerit, summa tamen attentione dignus
est. In vniuersum quoque practicae cautelae, quas
ex experimentis in vtroque libello enarratis Cl.
Auctor

Auctor proponit, cum receptis vulgo opinionibus in pluribus contrariae sint, omnino merentur, ut veterioribus experimentis veritas priorum experimentorum et quatenus ea ad corpus humanum vivum applicari queant, demonstretur.

Duo vero opuscula Cl. ALEXANDRI germanica versio continent. Primum eorum illud est, quod sub titulo *Experimental Essays* Edinburgi 1768 prodiit, et in quo Cl. Auctor de externo viu antisepticorum, et tinturae cantharidum, nec non de camphorae, castorei, diureticorum, diaphoreticorum cet. vi, experimenta sua enarravit. Alterum quod de caussis putridorum morborum agit Londini a. 1771. publicauit *).

p. I.

Primus commentarius de externo viu antisepticorum remediorum in morbis putridis agit. Puat Cl. Auctor sanationem putridorum morborum omnino multum promoueri posse, si externe quoque remedia antiseptica adhibeantur. Probat hoc experimentis, quae ostendunt, remedia haec cutem penetrare, et sanguini omnino admisceri. Cum vero ex Cl. PRINGLE tentaminibus omnino patet, antiseptica carni putridae applicata, putredinem efficaciter impedire, debilitasque et irritabilitas ventriculi, quae in morbis putridis summa est, saepi internum vium antisepticorum impedit, omnino corticis Peruvianis et nitri vium in balneis in eiusmodi morbis commendat. Nitrum in sanguinem per balneum receptum cum vrina iterum e corpore exit: vrina quoque post vium balnei e decocto

corticis

*) An experimental enquiry concerning the causes which have generally been said to produce putrid diseases. By W. Alexander M. D. London printed for Becket and the Hondt 1771. 8. p. 254

corticis Peruniani evacuata antisepticam vim ostendit. Balnea ex decocto corticis parata febres intermittentes tollere experimentis confirmat. Calor balnei non nocebit. Calorem aëris putredinis causam esse, vel in morbis putridis insignem calorem adesse, refellit. In vniuersum calor animalis non a calore atmosphaerae semper pendet, neque ullus fere caloris gradus putredinem corpori viuo applicatus, in eo producere potest; si modo illud non in aëre inclusio, sed in libero versetur. Aër in primis exspiratione e pulmonibus prodiens putredinem insigniter promouet. Contra Cl. Auctor commendat, ut vapores antiseptici in morbis putridis inhalatione ad pulmonem aegri applicentur.

In secundo commentario de dosibus et virtute p. 59. variorum remediorum Cl. Auctor differit. *Castoreum* calorem non augere vel maxima dosi assumptum, atque paruam vel nullam vim antispasmodicam exferere: *crocum* quoque inertem fere esse, pulsuum numerum non maiorem reddere, nec in sanguinem transfire, experimentis in proprio corpore institutis Cl. Auctor cognouit. Nitri vim refrigerantem experimentis suis confirmat. Cum illud ventriculum vehementer irritet, venenatam quasi vim, si magna dosi adhibeat, ostendit, quod Cl. Auctor p. 80. exemplo symptomatum in femina ex vsu manipuli huius salis ortorum probat. Solutio eius recens praeparata maiorem vim refrigerantem ostendit, longe minorem vero ea, quae iam per aliquod tempus feruata est. In inflammatione vrethrae venerea parum a nitri vsu expectat, cum acres nitri particulae cum vrina excretae, dolorem a laesa vrethra prouenientem, necessario augere debeant.

Camphorae vires narcoticas Cl. Auctor in se ipso p. 96. expertus est, cum largam eius dosin assumeret, ut experimenti huius historia alio loco iam enarrata probat

probat*). Calefacientem ei vim, ut opio, tribuit.
Ad viginti grana assumi potest.

p. 112. Tertio commentario Cl. Auctor de diureticis et diaphoreticis remediis exponit. Tabulam Noster exhibit, in qua vis diuretica, quam varia potus et remediorum genera in experimentis suis ostenderunt, exhibitur. Diuretica a diaphoreticis non separanda sunt, cum eadem remedia sub diverso regime adhibita, mox vrinam, mox vero sudorem moueant.

p. 121. Quod vero ad experimenta attinet, quas Cl. Auctor cum diaphoreticis remediis instituit, nemo negare poterit, ea ita comparata esse, ut doctrinam de sudoris origine et diaphoreticorum vera natura maxime illustrent. Probant enim, calore maxime aucto, nullum sudorem prodire, sed moderatum eius gradum ad eam rem requiri. Hinc aqua frigida nonnunquam, si calor vehementer auctus sit, optimum diaphoreticum est. Sudor fere semper debilitat: hinc actio eius cum actione venaefectionis a Nostro comparatur. Remedia diaphoretica siccata paruam vel nullam vim sudorem mouendi possident, licet calefiant. Fomentorum tepidorum pedibus adhibitorum usum in sudore proliiendo variis experimentis Noster probat.

p. 168. Addita sunt quaedam de tincturae cantharidum externe adhibitae virtute experimenta, quae probant in paralysi frictiones cum ea in parte laeta facta, egregii plane usus esse. Eam quoque in pleuritis Noster non sine fructu adhibuit. Usus vero est tinctura mere spirituosa. Vesicantem quoque vim tinctura haec exhibit, si dosis cantharidum in ea

andia

* vid. *Pbil. Transact.* Vol. LVII. P. I. p. 65. *Comm. nostr.* Vol. XVI. p. 258.

aucta sit, ut itaque eius ope in aegris, qui emplastrorum usum abhorrent, vesicae prölici queant.

Iam ad alterum libellum transimus, in quo Cl. p. 185.

ALEXANDER de caussis exponit, quibus vulgo morbi putridi adscribuntur. Enarrat primum varias opiniones Auctorum de caussis putredinis in corpore animali. Deinde de caloris vi septica disputat et ostendit putredinem ex solo calore non ori, nisi aliae caussae accedant. Ad eas pertinet in primis humiditas, sine qua nulla vera putredo ori potest. Animalium cadavera exhalationibus suis in regionibus temperatis vix putridos excitant morbos. Sudor et materia perspirabilis pulmonum septica sunt. Excrementa vero et vrinam non putredinem promouere, sed potius imminuere et inter antiseptica referenda esse, experimentis suis Noster cognouit. Idem de vegetabilibus putrescentibus eorumque exhalationibus valet. Exhalationes animales corpus quidem debilitare et ad morbos contagiosos disponere possunt, minime tamen caussis putredinis annumerari debent. Exhalationes aquarum stagnantium putridae, in quibus animales et vegetabiles partes putrescentes reperiuntur, et quibus omnes fere Auctores vim putridos excitandi morbos adscribunt, ex Nostri Auctoris opinione id non praestant. Interim tamen concedit humidatem atmosphaerae, per hanc exhalationem productam perspirationem minuere et corpus ad eiusmodi morbos disponere posse.

Putredinem non ab insectis ori fusiū probat. p. 246.

Deinde contra Cl. MACBRIDE disputat, qui absentiam et exitum aëris fixi in corporibus contenti solutionis et putredinis caussam esse, illumque aërem cohaesitionem corporum efficere putauit. Concedit quidem Cl. Auctor in putredine aërem fixum eire, hoc tamen, non ut caussam, sed ut effectum,

seu

seu comitem putredinis considerat. Cibi corrupti, in primis in assuetis, non semper putridos excitare solent morbos. Caro sale condita, quam vulgo inter scorbuti caussas referunt, antisepticam magis vim possidet. Terra motus, quos etiam putridos morbos efficere putant, non exhalationibus eo tempore e terra prodeuntibus, sed metu et terrore inde excitato nocent. Singularem atmosphaerae compositionem pestis caussam esse negat, quae semper contagio propagatur.

p. 351. Tandem de caussis Cl. Author exponit, quae efficiant, ut corpora animalium natura sua ad putredinem tam proclivia, tamen a putredine libenter maneant. Inter has primum motus est, quo in omni natura putrida fermentatio, quae semper quietem requirit, praecauetur. Plurimum quoque alimenta ex vegetabili regno petita conferunt. Motus tamen nimium auctus putredinem producit. In corpore animali putredo oritur: 1) In parte aliqua, si circulus humorum in ea ligatura vel alio modo tollitur; 2) si valida inflammatio processerit, qua etiam vel vasa plane obstruuntur, vel humores in telam cellulosa effusi stagnant et ita in vitroque casu quiete corrumpuntur; 3) morbi putridi vniuersales a contagio, vel a perspiratione impressa, vel motu humorum, aut nimis aucto, ut nimis imminuto et debilitate hac ratione producuntur. Frigus putredinem excitat, motu humorum cohibito, qua re humores fecernentes ad putredinem disponuntur.

XXII.

Practical essays upon intermitting fevers, dro-
psies, diseases of the liver the epilepsy the
colc, dysenteric fluxes and the operation
of calomel. By DANIEL LYSONS M. D.
Bath. Printed by S. Hazard in Cheap-Street
and sold by I. Wilkie in St. Paul's church-
yard London; and by W. Frederick Bath.
1772. 8. mai. pagg. 213. praeter dedica-
tionem, praefationem, contenta et formu-
las medicamentorum.

Summa huius libri, qui et Germanice *) prodiit,
eo reddit, ut Cl. LYSONS in caussas febrium in-
termittentium inquirat, et in methodum medendi,
in primisque radicem serpentariae Virginiana et
corticem, calomelque hic laudet; dein hydropis
caussas et medelam proponat, in eoque disquirat
effectus calomelis, fontis mineralis Bathonensis, pur-
gantium, paracentheseos, scarificationis, setaceo-
rum et fonticulorum; item hepatis morbos ut con-
sideret eiusque infarctus et obstructions, inque iis
utilitatem fontis Bathonensis perpendat et vlcera
in iis contempletur; postea naturam et caussam epi-
lepsiae ut euoluat, inque ea ligaturas membrorum
laudet et trepanationem calomelque; porro ut agat
de colica, dysenteria et de calomele eiusque praepa-
ratione, effectu in genere et in specie, vtrum so-
lummodo ad fluida, an quoque solida penetret.
Finit hunc librum formularum quarundam col-
lectio.

In

*) Leipzig, bey Caspar Friesch. 1774. 8.

p. I.

In vniuersum febres, quae et in singulas corporis humani partes cadunt, deriuat Noster ab impuro aere, cuius a diuersitate pendent febrium differentiae. Inter exempla et ea inuenimus, quae Cl. LIND *) habet. Cortex Peruianus et radix serpentinae Virginiana coniunctim in puluere s. electario optimum praebet contra intermittentes remedium, quod et recidiuas earum arcere dicitur. Cl. FULLER idem remedium laudat in epilepsia. Proportio Cl. LYSONS erat haec: corticis Peruiani 3ij rad. serp. Virgin. 3ij. M. F. Pulu. Dosis erat per bihorium zij s. dr. j. Usus, primis viis purgatis, tempore intermissionis.

p. 32.

Cl. LYSONS exhibet in pertinacibus quartanis, paroxysmo finito, purgans cum calomelie et post eius effectum puluerem antifebrilem **) non multum ante dictum, atque ita febres eum sanasse exemplis probat.

p. 104.

Effectus purgantium fortiorum felices et infelices in hydropicis hic narrantur et exemplis confirmantur. Respiciendum enim est omnino ad secundum hydropis. Sudores vidit Noster aliquoties salutares in hydropicis. Suadet porro et calomel in hydrope et narrat bonos effectus sine salutione, inter quos et diurefin notamus.

p. 138.

Paracentesin, scarificationes, setaceas, fonticulos et vesicatoria in hydrope non arbitratur Noster esse remedia praecipua, sed modo iuuentia. Obstructiones hepatis aliasque in abdomine, a quibus hydrops non raro proficitur, discutit calomel. Praeterea et laudatur aqua Bathoniensis ***) in

*) v. comm. nostr. dec. IIiae Suppl. III. p. 403.

**) v. supra p. 724.

***) v. comm. nostr. decad. I. Suppl. I. p. 32 seqq. in
Vol. VIII. p. 226 seqq.

in morbis hepatis sine inflammatione, quae pari modo in hepate oriri et in suppurationem abire posse narratur hic et exemplo aliisque *) comprobatur.

In epilepsia ligatura in externa parte, quam p. 153. primum occupat, cum Cl. TISSOT **) laudatur. Exemplum commemorat epilepsiae, quae incipiebat in pede, indeque per reliquum corpus caput petebat. Pedem itaque fascia tortili duplice ligabat circa genu pariter, ut in amputatione, et ille conuellebatur fortiter. Tum cum sinister pes eandem sensationem habebat, et ille a Nostro ligabatur. Conuulsiones autem manebant in pedibus et ligatura hac aliquoties praeterea continuata, simulac quid sentiebat aegra, quae solo hoc remedio ab hoc malo liberata est.

Hydatides in cerebro a Cl. MONRO aliisque p. 160. repartae epilepsiam non raro causant. Taurus per trepanationem ita ab epilepsia liberabatur, ut hydatis trepanatione capitinis instituta, euacuaretur. Signum a WEPFERO indicatum, quod hydatidem prodebat, erat pulsatio mallei in cauum locum. Hic media pars frontis primum disquiritur, quae hoc in casu saepe inollis et interdum admodum tenuis est, dein attenditur, ad quodnam latus caput animalis vertitur tum, cum paroxysmus appareat, et inde optime sedes hydatidis potest definiri. Hic morbus epilepticus ab hydatide cerebri armentis in Heluetia valde communis dicitur et a Nostro ideo hic commemoratur, quod putat inde utilitatem redundare posse ad homines, qui eandem ob causam saepe epilepsiam patiuntur.

Zz 2

Calomele

*) v. commun. nostr. Vol. XV. p. 36.

**) v. ib. Vol. hoc p. 702.

p. 177. Calomele usus est Noster cum successu felici in colica et dysenteria. In colica coniunxit cum cardiaco remedio, in dysenteria cum opio. Porro notat Noster mercurium dulcem in dysenteria, ubi exulcerationes s. alias laesiones intestinalium per draistica cet. inducta, adsunt, nihil posse prodesse.

p. 195. Dum de praeparatione mercurii dulcis et vii effectuque vario Noster disputat, e. gr. si non per salivationem agit, per diuresin effectus suos prodit, affirmat Noster cum recentioribus, illum quidem in fluida corporis non agere, minime tamen omnino et sine dubio largitur, illum per stimulum in felida effectus suos edere. Resoluere vero calomel sanguinem experientia stabilit Cl. LYSONS.

XXIII.

Dissertatio inauguralis medica de arenulis in lotio adparentibus, ut infallibili salutaris morborum euentus signo prognostico. Auctore IOSEPHO WENCESLAO TICHY. Prag. 1774. 8. c. fig. pagg. 106. praeter dedicationem, elenchum et iconum explicationem.

p. 30. **N**eminem ante b. MORGAGNIUM arenulas in lotio semiotice considerasse, si excipias diagnosis calculi affirmat Noster, Cl. KLINKOSCHIO autem monente, ille hic has arenulas peruestigit et morbos, in quibus certitudinem bonae prognosticos dant, denominat. Praemissa varia harum arenularum indole, Cl. KLINKOSCHII observationes commemorantur, qui docuit, *naturam harum arenularum esse salinam easque ipsum salem urinam, natum,*

stium, majori ubertate euolutum crystallisatum. qu, morbos vero e tribu putridorum omnesque illas morbos, quos febris putrida comitatur et alii pollucidas solum infallibiliter bona praesagire: niques vero arenulas cuiuscunque indolis sint in urina uigilantium natas incertas esse ad prognosticandum nentum.

Occasionem hanc vrinam arenosam contem- p. 49.
plandi dabat epidemia febris putridae 1771. et
1772. grassata, quae a nimia humiditate, anno
neque caritate inter pauperes potissimum orie-
batur. Varia habebat quidem hic morbus sym-
ptoma, verum tamen ex iis, in quorum vrinis
arenulae albae, splendentes, pertenues videbantur,
nullus periiit.

Variis de sale vrinæ essentiali ex Auctori- bus p. 67.
hic collectis, hæc arenulae lotae aqua frigidissima
et exsiccatae habebant saporem leuissime aut vix
sulfur, nec acidum, nec alcalicum. Figura ea-
rum oblonga in icona est addita. Igne funde-
bantur et in globulum vitreum confluebant, qui
in aere denuo liquefiebat. Spirabant vrinosum
volatile, nec patiebantur mutationem, tum ab
acido, cum ab alcali. In aere siccissimæ per-
sistunt iam per duos annos. Solutio earum
aqua, ferro immisso, turbabatur in laetem opa-
citatem cet.

Natura sua ab essentiali sale vrinæ hæc are- p. 70.
nulae non differunt, et a reliquis vrinæ concre-
mentis e. gr. calculosis facile possunt distingui per
e, quæ paulo ante commemorauimus, experi-
menta. Hoc sal habet principium acidum et al-
calinum, et educitur euoluiturque continuo vi
machinae animalis e corporis humoribus. Hic
disputat Noster de euolutionis diuersitate in fa-
nitate

nitate et morbis, item in coctione, in crisi, in que termino morbi et de usu fructuque huius signi certi virium insurgentium diagnostici et lutaris prognostici. Icones denique Noster adiecit sex, quibus partim has arenulas representat, partim alias e. gr. sabulosas et calculosas.

XXIV.

Noua physico-medica.

Vesontionensis scientiarum academia ad annum 1777. quaerit: *Quae caussæ sint et signa morbi, qui vineas in Franche Comte incipit aggredi, que remedia eum arceant vel iuuent (Quelles sont les causes & les caractères d'une maladie, qui commence à attaquer plusiers vignobles de Franche Comte, les moyens de la prévenir ou de la guérir).*

Eadem academia ad annum eundem praetera proponit: (*Si l'est possible d'établir des moulins à vent ou des moulins à bateaux dans les environs de Besançon & quelle seroit la meilleure forme à leur donner, pris égard à l'impétuosité des vents & à la lenteur de la rivière). Si fieri potest, ut extrahantur molæ ad ventum vel ad naues in regione Vesoniensi et qua forma optima possint instrui, si respicias ad ventum impetum et fluuii lentorem.*

Quid attendere oportet eos, qui his de rebus agere velint cum academia, supra *) indicauimus.

Academia scientiarum et artium Vdinenſis ad annum 1775 praemio, quod est moneta aurea duodecim numorum, praesiguit quaestionem:

Quo-

*) vid. comm. nostr. Vol. XVII. p. 716.

Quomodo solum pluiae beneficiae magis capax redditur atque impediatur, quo minus earum abundans noceat. (Quels sont les moyens de rendre les terres plus propres de recevoir les bienfaits des pluies & d'empêcher, que celles-ci ne nuisent lors qu'elles sont trop abondantes) Commentarii exspectat Secretarius ante iulium dicti supra anni.

Collegium medicorum *Lugdunense Gallicum* ad annum 1776. differt quaestione de herpetis speciebus, caassis, differentiis etc. *). Duplex erit praemium **) et commentarii mittantur gratis ante primum ianuarii 1776. ad Mr. *PESTALOZZI* collegii decanum ad forum St. Petri.

Facultas medica *Parifina* proposuit nuper questionem de peste, peculiari eius charactere, remediisque contra eam ***)). Huius praemium reportauit Cl. NAVIER et Cl. *CHATONS SUR MARNE* accepit l' accessit.

Eadem ad annum 1766. quaerit: estne in variolis declaratis remedium, quo infestum illarum virus infringatur? (La petite vérole étant déclarée, existe-t-il un moyen d'enrager l' activité de son virus). Leges, secundum quas elaborationes scribantur et communicentur, traditae sunt loco iam laudato.

Cl. IOANNES FRIDERICVS GMELI-
NS Tubingae medicinae Professor in Academia
Göttingensi Professor philosophiae ordinarius ac
medicinae extraordinarius electus est.

Illuc etiam IONOCVS EBERHARD, Poliater
Memmingensis, Professor medicinae extraordina-
rius

*) v. comm. nostr. Vol. XIX. p. 159.

**) v. ib.

***) v. ib. Vol. XVIII. p. 720.

rius vocatus est, munus tamen hoc in se suscipere recusavit.

Excellentissimus IOANNES PHILIPPVS JV.
LIVS RVDOLPH medicinae professor publicus
Ordinarius in academia Erlangenſi dictus est.

CL. CAROLVS IOSEPHVS OEHME Medicinae doctor societatis oeconomiae Lipsiensis^{*)} membrum extraordinarium est electus: nec non societatis naturae curiosorum Berolinensis socius.

CL. IOANNES EHRENFRIED FOHL^{**}) academiae naturae curiosorum socius est nunquam cupatus.

CL. IVSTVS GVLIELMVS GÜNZ Philosophiae et medicinae doctor ptochotrophei Waldheimensis post mortem CL. GREIDING medicus est declaratus.

Londini die 12. nouembris 1774 celebris mathematicus PATRICK MURDOCH hanc vitam cum morte commutauit.

Ibidem die 25 nouembris eiusdem anni CL. HENRICVS BAKER F. R. S. inter physicos potissimum clarus obiit.

Celebris Chirurgus CLAVDIUS POUTEAU hoc anno 1775. incipiente Lugduni moriebatur.

CL. GEORGIVS LVDOVICVS ALEFELD medicinae et physices professor publicus extraordinarius natus 1732, Giessae die 20 decembris 1774. phthisi correptus decepit.

Dis

^{*)} v. comm. nostr. Vol. XII. p. 159.

^{**) v. comm. nostr. Vol. XIX. p. 551.}

Die 18. nouembris 1774. e' viuis discessit in
academia, quae *Lundini Gothorum* floret Cl. GUSTA-
VVS HARMENS medicinae Doctor, medicinae et
philosophiae experimentalis Professor, per quadra-
ginta et duos annos: qui et totidem scripsit differ-
tiones, et Senior huius academie erat, septuage-
simo sexto aetatis anno. Ultimus ex HERMANNI
SOERHAAVII discipulis in Suecia. Praeter differ-
tiones scripsit et praelectiones de fertilitate ter-
re fundamentisque agriculturae,

Experientissimus IOANNES ERNESTVS
ERDING ptochotrophei Waldheimensis medi-
cus et variis scriptis clarus *) die 27 februarii
1775. quinquagesimo et nono aetatis anno desit
nuere.

Memoria IOANNIS BAPTISTAE MORGAGNI, Fo-
roliuiensis in Patauino Gymnasio primarii
Anatomae Professoris et Praesidis, nec non
inclytae Nationis Germanicae DD. Artista-
rum Protectoris.

Vt corpus humanum ob formae praestantiam,
partiumque plane mirabilem structuram et
vium corporibus aliis iisque maximis excellere exi-
stuntur, atque homo adeo dudum appellari coepit
μηροσμός: ita inspectio cognitioque illius cor-
poris procul abest, vt Philosopho sit indigna, vt
honorablestima potius ei iudicetur, atque haec
Philosophiae pars, quae in illo *μηροσμῷ* contem-
plando versatur, caeteris excellere dominarique

Zz 5 videatur.

*) v. Aduersaria med. pract. Vol. I. II. III. comm. nostr.
Vol. XVII. p. 488. Vol. XIX. p. 103. Vol. XX. p. 681.

videatur. Etenim si recte summae turpitudinis negligentiaeque putatur supinae, sua negligere et ignorare bona, atque in suis aedibus quasi hospitem esse; certe corporis humani vira et naturam ignorare; non minoris habendum est turpitudinis esse, praesertim cum illius idonea notitia hanc medioctem habeat utilitatem. Quomodo enim fieri potest, ut tuto rectam valetudinem conserues et tuearis, aut amissam labefactataque reficias et restaueres, nisi singularum partium internalium sedem, situm, naturam, usum munusque teneas, sedemque morbi, si quis ortus fuerit, noris? Quapropter summopere laudari debet studium Anatomorum, qui penitus hanc hominis affabre factam machinam perscrutari, indagareque sustinent; praesertim cum res illa per se satis honesta, praestantia, et utilis, non sine multo labore, studio saepissime, et interdum non sine valetudinis vita que discrimine suscipiatur. In hoc genere quamquam omni fere tempore et apud omnes cultas nationes extiterunt viri industria, qui elaborandum sibi diligentius ducerent: in primis tamen Itali nonnulli praecipuam quandam laudem gloriamque hic sunt consecuti. Quis enim est, quem fugiant nomina **EUSTACHII, LANCISII, VESALII, FALLOPII, SPIGELII, BLANCI, ALBERTINI, VALSALVAE**, aliorumque?

Sed in his ob diligentiae laudem, innumerorumque multitudinem et praestantiam aliasque virtutes, opinamus, fere principatum obtinet **JO. BAPT. MORGAGNVS**, qui nuper die 5. Dec. 1771. diem obiit supremum. Igitur hic de Viri vita, scriptis atque inuentis nonnulla commemorare breuiter non alienum a nostro instituto esse videtur.

Est vrbis Forum Liuui, dicta barbare Forli, in parte Status ecclesiastici sita, quam Romaniolam dicit, non modo vetustatis gloria insignis, sed et virorum doctissimorum, ut GALLI Poetae, VIVIDI Historici, GUIDONIS BONATTI, BAINERI ARSENDI, aliorumque multorum, quos MORGAGNVS ipse recenset in Epitola eruditissima ad Senatum Foroliuensem, fama virtute, qui illa patria sunt usi, admodum apud Iulios celebris. In hac nostra IOANNES BAPTISTA, die 25. febr. anno seculi proximi octogesimo altero, ex gente haut obscura Morgagnia originem duxit; quippe cuius absuus AVGUSTVS MORGAGNVS iam ALEONE huius nominis decimo Pont. Max. ciuitatis Foroliuensis beneficio et ornatus, auctore et intercessore CIPRI. NAVARIO vniuersae Franciscanae Familiae Ministro generali, viro doctissimo ac prudentissimo.

Quoniam autem in IOANNE puero matura vis praestantiaque ingenii, amorque litterarum haut vulgaris animaduertebatur; cura suorum famam est, vt in prima statim pueritia eius animus Latinarum Graecarumque litterarum iusta cognitione imbueretur. Atque hominis studium in illis colendis et percipiendis non vanum ac contemnedum fuisse, non modo patet ex amore illarum literarum, quem semper postea praese tulit, (fieri enim nequit, vt quis illarum contemtor existat, qui recte eas percepit,) sed etiam ex Observationibus illis in CORN. CELSUM et SER. SAMONI-
CVM doctissimis, ex Epistolis elegantissime scriptis atque ex dicendi genere, quo est usus. Vbi- que enim in scriptis eius deprehendis miram perspicuitatem, delectum verborum rerumque locis singulis aptum, atque subtilitatem haut medio-
clem, vt omnia accurate collocaret enunciaretque.

His

His virtutibus ornatus Noster, nec neglectis disciplinis philosophicis et mathematicis, quibus recte tractandis ingenium in primis ad subtilitatem ordinemque cogitandi scribendique formatur, mirum non est, quod postea quicquid aggressus est, recte ac cum summa laude tractauerit perfeceritque. Itaque et postea his subsidiis instructus, publica, non sine magno plausu et fructu tironum, libri Hippocraticos interpretari est aggressus. Atque eum diligentem ~~C E L S I Q U I N C T I L I A~~
que lectorem fuisse, vel sola illa oratio indicio est, quae inscribitur *Nova Institutionum medicarum idea*, vbi perfectum atque summum egregie efformauit Medicum, quemadmodum illi Duumviri summum nobis reliquerunt Oratorem. Idem ~~C E L S I~~ assiduus lector fuit, quem cum aliquando continuo rusticationis otio, legisset, inter legendum amplius ducentos lecos, qui in Editione, qua tum vtebatur, erant corrupti, conjecturae felicitate, quam assidua continuaque lectio pepererat, ita restituit, ut postea, quam meliori libro potitus est, quicquid diuinaverat, egregie cum correctioribus libris consentire deprehenderet.

Posteaquam igitur in patria litteris iis, sine quarum idonea scientia nemo vnuquam in caeteris disciplinis et artibus probabiles fecit progressum, aliquamdiu omnem operam sedulo nauavit, sese in Academiam contulit Bononiensem adhuc fere puer, ut hic Botanicen, Anatomicen, vniuersamque cognosceret Medicinam. Atque praeter ~~I A C O B U M~~
~~D E S A N D R I S~~, qui Philosophiam docebat, in primis fideli disciplina vesus est ~~A N T . M A R I A E V A L -~~
~~S A L V A E~~, qui anatomica, et ~~H I P P O L Y T I F R A N -~~
~~C I S C I A L B E R T I N I~~, qui caeteras artis medicæ tradebat partes. His duobus, quos posteriori loco nominauimus, in primis ~~V A L S A L V A E~~, se plurimum debere

debere ubique Noster fatetur; yti est magni et liberalis animi non reticere et dissimulare, quid et quantum aliis debeat.

Hic virtute et doctrina satis perspecta et explorata Noster non modo summos in Medicina consecutus est honores, sed etiam cum Parmam arcessitus esset **VALLVA**, in Praeceptoris locum suffectus est discipulus, prouincia Physico medica et Anatomica demandata; cui muneri ita satisfecit sua diligentia, vigilantia, doctrina, humanitate aliisque liberalitatis laudibus, vt carus esset omnibus et infimis, et superioribus. In his commemorantur in primis **MANFREDI** fratres, et celeberrimus **BECCARIVS**, qui Notrum amarent, colerent, ornarent. Non ita diu post anno aetatis vigesimo primo, et huius seculi quarto princeps Academiae degl' *Inquieti*, vti Itali vocant, *Institutique Bononiensi* electus est. Hac vbe igitur cum et corporibus mortuorum diligenter inspiciendis, et obseruationibus anatomicis recitandis, quae insertae quoque sunt Commentaria Academiae Bononiensis, nomen illustrasset suum, hudemque hominis docti, diligentisque, et viri boni consecutus esset: factum est, vt anno huius seculi undecimo iuuenis honestissimis conditionibus a Senatu Venetorum in Academiam Patainam inuitaretur, vt locum Professionis anatomicae, quem olim **VESALIVS**, **COLUMBVS**, **FALLOPIVS**, **FABRICIVS**, **CASSERIVS**, **SPIGELIVS**, et **VESLINGIVS** obtinerant, adiret. Hunc eundem locum Noster usque ad vitam huius finem, per sexaginta annos summa cum laude et fructu tenuit. Praeclare enim ac sapienter institutum est Pataii, aliisque quibusdam locis, vt munus Anatomices non per singulos deinceps ambulet vagum et incertum, sed vt qui semel illo dignus iudicatus sit, administraret semper.

Hinc

Hinc sit, ut aliquis huic prouinciae, quam amat, et cui adeo par est, omnem operam, industria quo ei possit et velit dedicare. Quod in primis de Anatomices professione longe fructuosissimum est habendum. Etenim nisi quis singulari rei studio flagret, et ob diurnam exercitationem in corporibus inspiciendis et tractandis, atque in minutissimis illis sexcentis contemplandis omni ratione ac conditio ne, sit versatus: vix quicquam obseruationum, quae nouitatis gratia et praestantia sint commen danda, exspectari potest.

Verum enim vero non putandum est, mon
G A G N V M Anatomicum semper illo, quamvis hanc spernendo, stipendio a Patronis Academiae esse nutritum, quod ei ab initio concessum erat. Namque viri virtute et pretio cognito, decem deinceps senatus consulta honorificentissima et liberalissima facta esse constat, quibus vel aliquid noui honori ei accederet, vel stipendi ratio augeretur. Pro quingenis enim aureis, qui quotannis ei concili erant a principio, mox octingeni sunt tributi; et tandem quod plane rarissimum liberalitatis exemplum existimandum est, ad bis mille aureos honorarium est auctum.

Verum accedamus proprius nunc ad mon
G A G N I virtutes, ob quas caeteris omnibus, Philosophiam et Medicinam vere amantibus, merito carus esse debet semper. Igitur primum de inueni tis et meritis videamus, quibus in historia corporis humani vel res plane nouas inuenit, vel perpen tam adhuc creditas refutauit, vel obscuras illustrauit luculenter. Hoc in genere quo tutius incedamus, nec studio viri forte ad comminiscendi libidinem abripi nos sinamus, vestigia Cel. HALLERI ad Methodum Boerhaauianam impressa plerunque persequemur,

Nolit

Noster quidem in muscularum doctrina permulta ab obscuritate et errore hominum, quo tenui et pressa iacebant, liberauit, emendauitque probabiliter: in primis in muscularis genitalium partium anique indagandis illustrandisque insignis viri extit opera et diligentia. Nec minus eruditae et subtiliter, quae MORGAGNI laus non est minima, in muscularum glandularumque per fauces positarum historia permulta correxit: azygon vuulæ eodem, quo DUGLASSIVS, tempore inuenit; ipse staphylopharyngaei originem esse a palato primus cognovit; caeterum cephalopharyngaei, ab aliis iactati, vestigia negat sibi visa esse villa; nec vero abhorret eius contentio propterea, quod nec HALLERO nostro, viro doctissimo et diligentissimo, iste musculus apparuit. Naturam cerebri, tuisque particulas varias, neruorum originem primam, sinus, glandulam pituitariam, aliasque partes observationibus haut spernendis illustravit eximie. Experimenta anatomica, quae de medulla spinali, tuisque dissectis instituit, lectu dignissima sunt in primis ei, qui cupiat cognoscere; quae dissecto aliquo neruo mutationes in corpore soleant eueniunt. In natura cordis multa explicit egredie, ut foramen ouale, eius valuulam, chordulas, et valuulas arteriosas, globulos Arantii, cordis sinus, aures, septum eiusque poros: in quo genere fere eandem viam, quam LANCISIVS olim monstrauerat, et persecutus. Idem de nerui mollis itineribus ad vestibulum, et cochleam multa subtiliter differuit. Glandulas varias, ut thyreoideae appendicem, ventriculos obliuione tam diuturna quasi sepultos, itemque musculos eorumque affectiones exquisitives rarioresque bene explicit, illustravitque iconibus idoneis. Idem de valuula coli, de sinubus valuulis intestini recti accuratius, quam alii, observauit,

vavit, obseruataque exposuit. Per multa cognitum dignissima disputauit de hepatis fossis, ligamentis, situ, partibus, de vesica fellis, eiusque calculis. Ductus contra hepaticocysticos, quos quidam comprehendisse sibi videntur, tanquam rem vanam et commentitiam refutauit. Penis ligamentum, neglectum a recentioribus, glandulas coronae peni, maiores sinus urethrae virilis musculos aut prius indagauit, aut exquisitius descripsit. De uteri culminis, hymene, mucosis sinubus, glandulis subcrenatis, mensium fonte, situ tubarum, et iugis curvatis rem perscrutatus est diligentius; fetuum monstrorum aliquot exempla recensuit; de meatibus sanguinem ad embryonem vehentibus egit copiosissime. Demonstrauit ureterum diametrum in quaalem esse, nec tamen id pertinere ad vim comprimentem iliacorum vasorum. Caeterum capsularum cavitatem plane in dubium vocare sufficiat. Idem aut inuenit aut accuratius descripsit magnum glandularum minorum vim, quae in epiglottide, larynge, lingua, cole, fistula vrinaria, vaginae muliebris ore, articulis, mammis et cute distribuitur sunt. Ut **MALPIGHIA**, cuius opera in primis in glandularum doctrina extitit eximia, sententias de glandulosa viscerum fabrica et natura defensaret, argumentisque nouis confirmaret stabiliretque multa egregie disputauit. Observations, quas Nostrus de ductioli saliualibus, arteria aorta, et eius principio sinibusque, item de foramine caraco, quod vocant, tradidit, neminem poenitebit inquam diligentius cognouisse. Plurima, quibus usus et natura oculorum constat, vel inuenit adhuc incognita, vel aliis iam inuenta ab errore quodum et obscuritate liberauit. Veluti palpebram tertium, carunculae lacrymalis glandulas, vias lacrymam ad nares, exiguitatem camerae posterioris, refutacionem

tionem ductuum conspicuorum ignominatae glandulae, vires musculorum oculi probe et subtiliter proposuit; atque cataractae veram adhuc ignoratam sedem inter primos demonstrauit, allatis **V A L S A L V A E** experimentis, quae ad **M O R G A G N I** sententiam stabiliendam mirifice valent. Caeterum animalium illum moderatorem nerui optici, quem **V A L S A L V A** eius Praeceptor sibi deprehendisse vult est, merito ut rem fictam repudiauit. De animalium structura multa nouis illustrauit observationibus: in primis lectu sunt digna, quae differit de nerui mollis itineribus, vti supra indicauimus, de vestibulo, membrana tympani, eius epidermis, de foramine isto, quod nonnulli in hac membrana fixerunt, de tuba, neruulis minoribus ex hiato aquae ductus exeuntibus. De narium natura non modo poros membranae pituitariae, sinus, nervos olfactarios, musculosque, qui nasum regunt, bene descripsit et explicuit; sed tertium quoque os spongiosum prioribus viri industria addidit. Præterea glandulas sebaceas per totum fere corpus descripsit; de cute Nigritarum experimenta cognitu jucundissima exhibuit: atque omnino eruditio, subtilitate, et numero præstantiaque observationum facile inter Anatomicos obtinet principatum; nullam enim corporis particulam intactam reliquit; atque verissime dici potest, **M O R G A G N I** studio et virtute nouam doctrinae anatomicae affulsiſſe lucem. Quae hominis fuerint merita erga Anatomicen practicam videbimus postea.

Restat igitur, vt nunc paucis deinceps videamus de scriptis viri, quibus rerum præstantissimarum reconditus est thesaurus:

1) In Commentariis Academiae Bononiensis nonnulla anatomica **M O R G A G N I** inserta repetit. Tom. XX. Pars IV. Aaa riuntur.

riuntur. In primis digna existimatur, quae legatur
Epistola illius de vuula, eiusque musculis.

2) *Aduersaria anatomica* priora coepit deinceps edere Bononiae, inde ab anno 1706. 4. sed postea Patauii, usque ad annum 1719. Quo anno ibidem vniuersa duobus voluminibus prodierunt. His in libris fere nullam Anatomies partem intactam reliquit vir praestantissimus, et icones nitidas elegantesque inseruit, quibus cel. HALLERVS secundum locum tribuit post Albinianas. Hoc idem opus repetitum est Lugd. Bat. in eadem forma chartae, anno 1723.

3) In Oratione, de *Nova Institutionum medicarum idea*, longe praestantissima, et dignissima, quae ab omnibus Medicinae studiosis diligenter cognoscatur, quam habuit Noster, cum Patauino in Gymnasio professionem Anatomicas adibat, egregie Medicum perfectum suisque numeris absolutum exhibuit, ad normam CICERONIS et QVINCTILIANI, qui summum efformare temptarunt Oratorem. Prima illius editio facta est Patauii 1712. 4. anno post, quam est habita: eadem repetita est Lugd. Bat. 1740. in eadem forma; atque Lipsiae apud Langenhemium 1775. in 8.

4) In Editione Lancisiana E V S T A C H I I exstat MORGAGNI Epistola, ubi aliquot loca difficiliors egregie, explanantur.

5) *Epistolas in CELSUM, et Q. SER. SAMONICVM, ad BAPT. VULPIVM* nouam CELSI editionem tum molientem, edidit Patauji 1721. 4. quae postea recusae sunt Hagae Comit. 1724. 4. His addidit quinque alias in Celsum, et nouam in Serenum, non minus ingeniosas et elegantes; quae primum inueniuntur in Celsi et Sereni Editione Patauina 1750. Verum postea cum prioribus inseruae sunt Miscellaneis Opuseculis; de quibus postea.

Quantum

Quantum hominis fuerit ingenium, bonis litteris
exultum, licet vel hinc satis intelligere. Nam
refertae animaduertuntur epistolae illae obseruationibus exquisitis minimeque vulgaribus de Editionibus et interpretibus, de locis haut paucis corruptis aut obscuris, quos vel diuinandi felicitate, vel codicum auctoritate, vel **IAC. FACCIO LATI** vii doctissimi obseruationibus castigat et illustrat.
Hic inprimis duo, quae monet, sunt probe tenenda: primum de locis **C E L S I** et **H I P P O C R A T I S**, quae sibi hodie repugnant, docet, ex **C E L S O** potius **H I P P O C R A T I S** libros emendandos esse, quam **C E L S I** interpretationem reprehendendam mutandum. Deinde, quod tenere velimus eos, qui antiqua, vel ob linguarum veterum inscitiam, vel ob aliam quandam stultitiam, spernunt, nec quicquam nisi nouam sapientiam scilicet somniant et sesquipedalibus verbis iactant, criminantes, veteres istos fuisse verueces et fungos inutiles, qui sint misellis relinquendi Scholarum Magistris, tironumque doloribus, **M O R G A G N V S** noster ostendit, a **C E L S O** plura monita esse satis perspicue (nam non ultima **C E L S I** virtus est perspicuitas, sine qua elegantia esse nequit) quae tanquam noua inuenta nuperae aetatis homines rerum imperiti celebrent.

6) Duæ **M O R G A G N I** *Epistolæ anatomicae*, quae prodierunt Lugd. Bat. 1728. 4. praeter alia lectu dignissima, continent in primis præcepta præclaræ de hepatis fossis, ligamentis, situ, partibus, vesica fellea et calculis. Occasionem scribendi illas præbuit controuersia de hepate resuscitata **A B L A N C O**, quam antea **L A N C I S I V S** amicus communis sapienter sopierat atque compo-
suerat. Verum, mortuo **L A N C I S I O**, **B L A N C V S**, acioris ingenii homo in *Historiae hepaticæ* nous,

editione denuo aggredi conatus est MORGAGNI V M, qui hic non modo docte, sed etiam satis humaniter suam defendit sententiam. Verum bonum BLANCVM multo acerbius perstringunt Editores Epistolarum Belgici in prooemio, vbi quoque historia huius controuersiae exponitur.

7) In 10. POLENI Commentario ad Vitruvium, qui Patauia a. 1739. 4. prodiit, insertae sunt Nostris *obseruationes* haut spernendae de nominibus morborum, qui passim apud VITRUVIUM commemorantur.

8) Anno 1740. edidit voluminibus duobus in 4. VALSALVAE *opera*, cum summa cura et diligentia. Hic non modo vitam Praeceptoris luculenter scripsit, cum fructuofissima praefatione, sed et Dissertationes anatomicas XVIII. nouas addidit. In quibus multa historica tractat, veluti de Bononiensibus viris eruditis, in primis Medicis, de vita H. MERCVRIALIS etc. sed etiam exponit de quibusdam corporis humani partibus et vsu, in primis de organo auditus, corde, renibus succenturiatis, colo, fabrica viscerum, morborum sede, oculo, nervis.

9) Ultimum opus, sed quod solum MORGAGNI nomen ab obliuionis iniuria vindicare posset, sunt illi libri *quinque de sedibus et causis morborum per Anatomen indagatis*, qui dissectiones et anatomia duuersiones complectuntur innumerar, medicis, chirurgis, anatomicis profuturas plurimum. Prodierunt primum Patauia a 1760. 4. et paulo post a. 1762. eadem induiti forma recusi sunt Neapole. Cum enim ad morborum naturam, vim et remedia non sufficiat quaedam signa externa obseruasse, et remedia quaedam, quae vius non condemnaret, probasse; sed potius rei magnitudo et grauitas postulet viam certiorem tuioremque, qua ad morbi alicuius notitiam peruenias, maloque satis cognito
recte

reste succurras : semper Medici doctiores existimarentur, diligentiori corporum inspectione per Anatomem esse opus, ut inde de vi et sedibus morborum stabiliretur disciplina, quae libera esset ab ambiguitate, errandique periculo. Igitur ut huic rei consuleretur, anno Superioris seculi vnde octogesimo THEOPH. BONETVS coepit obseruationes anatomicas de sedibus et causis morborum edere, quas inscripsit *Sepulchretum*. Quod opus ineunte hoc seculo auctius repetitum prodiit studio 10. IAC. MANGETI. Verum merito hic liber reprehenditur non via de causa. Primum enim negliguae sunt obseruationes, quae iam tum exstabant, permultae, eaeque praestantissimae: tum multae per incuriam sunt aliquoties frustra repetitae, eaeque non semper optimae; deinde desiderantur indices necessarii, quibus rudi et indigestae moli aliquid auxilii afferri potuisset: denique Scholiorum limbis, quo opus vbique fimbriatum est, ob nimiam amplitudinem est molestus, ob repetitionem earundem rerum taediosus, et ob res futilis, dubias, falsas, itidem repetitas, prorsus ferri non potest sine summa indignatione. Itaque Noster in his libris, in quibus conficiendis, digerendis, expoliendisque quinquaginta amplius annos consumsit, obseruationes veterum et recentiorum in isto Sepulchreto praetermissas et postea passim a viris eruditis factas, studiose collegit, ad suum quamque caput rededit, falsas reiecit, indicibusque idoneis instruxit, atque suis V A L S A L V A E que Praeceptoris obseruationibus praestantissimis locupletavit. Atque ita extitit illud plane diuinum opus, quo probabilis Medicus carere nullo modo potest *).

Aaa 3

10) Anno

*) V. comm. nostr. Vol. XI. p. 677.

10) Anno 1763. omnia MORGAGNI opera recusa sunt Venetiis in Fol. in V. volumina distributa*). Hic in parte ea, quae comprehendit *opuscula miscellanea*, accesserunt Epistolae XIV. historicae, nondum antea editae, quae *Aemilianae* propterea dicuntur, quod non modo pleraque olim scriptae sunt in Aemilia, sed et quod omnes geographiam et antiquitates illius prouinciae illustrant.

In tanta igitur virtutum meritorumque fama mirum non est, si nobilissimae litterarum in Europa Societas de MORGAGNI sodalitate quasi certarunt. Nam praeter Bononiensem Academiam, vti supra significauimus, cuius Princeps est factus, annos duo et viginti natus, quinque aliae eum inter suos cooptarunt Sodales. Sic enim, ao. 1708. Caesarea Naturae curiosorum Academia recepit primum inter sodales, sed ao. 1732. nouo honoris titulo decorauit, nomineque *Adiuncti Praesidis* appellauit. Cooptavit inter suos ao. 1723. Regia Societas Londinensis, et Parisiensis ao. 1731. nec multo post ao. 1735. Imperialis Petropolitana, atque Regia Berolinensis ao. 1754.

Praeterea illustrissimi Medici laudi sibi duxerunt suos libros nomine MORGAGNI inscribere; atque sui ciues Monimentum statuerunt inscriptione honorifica, sed verissima ornatum. Undique homines Eruditi MORGAGNI visendi conuenientique gratia confluxerunt, quos humaniter et benigne exceptit omnes, nec superbe repudiauit, adituque arquit: Proceres eum magni aestimarunt; Principes ipsi illustrissimi eum adierunt consulueruntque, in his ROSEPHVS II. Romanorum Imperator singulari liberalitate eum honorauit. Tres Pontifices R. BENEDICTVS, atque vterque CLE-

MENS

*) Conf. Comm. nostr. Vol. XII. P. III. p. 436 440.

NENS non minus ob doctrinae exquisitae laudem, quam virtutis religionisque studium coluerunt, literis honorarunt, laudarunt, commendarunt. Mores enim animi, ingeniique dotes non modo apparent luculentissime impressi libris, et epistolis cum ad patronos et amicos, tum ad aduersarios et laudum suarum obtrectatores datis, sed etiam ex imagine eius picta, quam intueri non potes, opinamur, quin statim hominem admirari, suspicere, amare et colere incipias, etiam si non aliunde virtus eius notata tibi esset. Aduersarios, quamvis acres, leniter trahabat, et magis argumentis veritatis studio ductus suam sententiam defendere conabatur, quam concivis, ex animi impotentia profectis, conuincere et redarguere. Tirones et amicos omni fide docebat, nee unquam inuidiae cuiusdam caussa, quae humilioribus illiberalioribusque tantum ingeniosis conuenit, quicquam celabat; sed ingenue, quicquid ipsorum scire interesse existimabat, impertiebat. Cum amicis veram et minime infucatam colebat amicitiam; gratissimus semper existebat erga Patronos; cum Collegis coniunctissime sine villa inuidientiae criminationisque peste constanter viuebat; salutis publicae amans, et singulorum hominum studiosus erat.

Quibus rebus omnibus effectum est, ut summorum virorum benevolentiam sibi pareret, omnium amorem conciliaret, munificentiam Serenissimae Reipublicae erga se excitaret, et apud omnem posteritatem nominis immortalitatem certo consequeretur.

Cum MORGAGNVS in ea professione, quae valedudini admodum insidiatur, nisi summa adhibeatur diligentia, tamen ad nonagesimum fere aetatis per venerit annum: facile animum cogitatio subire potest, qua ratione diuina prouidentia hominis

vitam ita produxerit. Praeterquam quod vero a natura corpus robustum natus erat, etiam sedulo evituit, ne quid cibo, potu, omninoque victus ratione committeret, quod firmam labefactare posset valetudinem. Igitur quoque diligenter abstinuit a corporibus mortuorum, et singulis partibus putridis, in primis a quo tempore inspectio corporis eiusmodi perniciosi aliquando ei grauissime nocuerat, corpora, quae vel phthisi pulmonali, vel variolorum lue perierant, sedulo tanquam pestilentialia fugit, praesertim cum ipse nunquam variolis infetus fuisset. Haec ipsa est causa habenda, cur in libris illius frustra quaesieris obseruationes de utroque isto malo. Cum subinde laboraret arthritide vaga, quae dicitur; vel ob hanc vel ob alias causas quasdam nunquam passus est, sibi venam aliquam secari.

Index scriptorum a. b. MORGAGNIO editorum.

- Aduersaria anatomica omnia. Patav. 719. 4. c. f.
 Epistolae anatomicae duae. L. B. 728. 4. c. f.
 In A. C. CELSVN et Q. SER. SAMONICVM
 epistolae, Hag. Comit. 724. 4. mai.
 VESALII opera cura i o. b. MORGAGNI Tom.
 I. et II. Venet. 740. 4. c. f.
 Noua institutionum medicarum idea L. B. 740. 4.
 De sedibus et causis morborum per anatomen in-
 dagatis libri V. Tom. III. Venet. 762. fol.
 Opuscula miscellanea in tres partes diuisa. Venet.
 763. fol.
 Opera omnia, Vol. I — V. Venetiis 763. fol.

Continua.

XXV.

Continuatio indicis scriptorum physico medicorum, quae anno 1772. prodierunt.

D e fenomeni della circulazione osservata nel giro universale de' vasi de fenomeni della circulazione languente; de moti del sangue indipendenti dall' azione del cuore & del pulsar delle arterie. Dissertazione quarto dell' Abbate SPALANZANI. In Modena 8.

10. FRANC. SPAVENTI diss. de frequentioribus cordis maiorumque vasorum morbis internis Vienn. 8.

JACOBI SPONII diss. de utilitate numismatum in physiognomia Lips. 8. (Ex Gallico sermone in latinum vertit T. BRANDMVELLER.)

M. BALTHASAR SPRENGERS vollständige Anfangsgründe des Feldbaues oder Einleitung in die gesammte Landwirthschaft nebst den vorläufigen Kenntnissen aus der Mathematic und der allgemeinen und besondern Naturlehre. Stuttgard 8. 2 Theile.

Eiusd. nützlicher und getreuer Unterricht für den Land und Bauermann auf die Jahre 1770 - 71 - 72. oder allgemeiner Ländwirthschaft Kalender, nach den besten Erfahrungen unsrer Zeiten zusammen getragen ib. 4.

10. CHRIST. E. SPRINGERS Professor der Cameralwissenschaft zu Erfurt oeconomische und cameralische Tabellen mit Anmerkungen und einen Vorbericht. Fr. und Leipz, 8.

10. S. FRANC. STAEHLING diss. methodum generalem aquas medicatas examinandi sistens. Posonii 8.

FRANC. ANT. FERTIN. STEBLER progr. sistens historiam trium seculorum medicae Ingolstadiensis facultatis. Ingolstadt. 4.

GEORGE WILHELM STEIN praktische Anleitung zur Geburthshilfe in widernatürlichen und schweren Fällen zum Gebrauch der Vorlesungen. Cassel 8. m. K.

Eiusd. kurze Beschreibung eines neuen Geburthstuhls und Bettess sammt der Anweisung zum vortheilhaftem Gebrauch desselben mit Kupfern. Nebst einer Anzeige seiner Vorlesung über die Entbindungskunst. ib. 4.

ANTON STOERKS Abhandlung von der Einpfropfung der Kinderblättern. Wien 8.

CAROLI STRACK obseruationes medicinales de colica piertonum maximeque ob arthritidem. Franc. et Lips. 8.

IO. FRID. STROMEYER diss. de plantarum solanacearum ordine. Götting. 4.

Essais ou reflexions intéressantes relatives à la chimie, la médecine, l'economie, le commerce avec une dissertation sur la quaestio[n]: si les causes des maladies de l'ame et des nerfs ont toujours leur siege dans le cerveau? Par Mr. OTTON GUIL.STRUVE. a Lausanne 12.

ERNEST. ANT. NICOLAI diss. sistens analysin chemicam aquarum Ienenium Resp. Georg. Adolph. Succow Ienae 4.

Eloge historique de JEAN de VAUX célèbre chirurgien de ce siècle par Mr. SUE à Paris 8. mai.

PETER SWERTNER diss. inaug. sistens casum de hernia crurali incarcerata et letifera, Gotting. 4.

GERARD. L. B. VAN SWIETEN commentarii in HERRMANNI BOERHAVII aphorismos de cognoscendis et curandis morbis. Tom. V. L. B. 4.

Tentamina theoriae mathematicae de phaenomenis magneticis Auctore J. H. VAN SWINDE N. Specimen primum sistens principia generalia ac nouam

nouam punctorum indifferentiae et puncti culminantis theoriam. L. B. 4. c f.

T SYDENHAMS Anweisung zur Cur der mehren Krankheiten nebst einer Beschreibung derselben. Nürnb. 8.

HIER. TARGIONI TOZZETTI raccolta di opuscoli medico practici Florent 12. Vol. I, Chymiae elementa in aphorismos digesta, a **LUDOVICO TESSARI**. Accedit eiusdem prodromus de phlogisto in coloranda corporum superficie. Venetiis 8.

CHRIST. HENR. THINCKEL Abhandlung über die von der Naturforschenden Gesellschaft in Danzig bekanntgemachte Aufgabe: von der besten Art die Pflasterung der Straßen und die Unterhaltung derselben in einer großen Handelsstadt einzurichten und den wohlfeilsten Mitteln die Reinlichkeit der Gassen zu bewerkstelligen. Leipzig. 4.

LEOPOLD. THONHAUSER diss. sistens analysin aquarum Egranae, montis Falconis, Veneti, Pouhout, Stecknitzensis. Vienn. 8.

Essay on epilepsy, in which a new theory of that disease is attempted, from which the proximate cause is investigated and indications brought from thence, shewing clearly the consistency of the method of cure By **W. THRELFAL M.D.** Lond. 8.

S.A. TISSOT Anweisung, wie man sich bey graffirenden und anfleckenden Krankheiten zu verhalten hat. Leipzig 8.

DE KERGVELIN TREMAREC Königlichen Schiffslieutnants Beschreibung seiner Reise nach der Nordsee, die er in den Jahren 1767--1768. an die Küsten von Island, Grönland, Faroe Schottland etc. gethan. Leipzig. 8. maj.

D. W. TRILLER opuscula medica ac medico philologica antea sparsim edita, nunc autem in vnum collecta atque digesta ab Auctore prius recognita, nunc castigata et emendata, vt et indice rerum memorabilium copiosissimo instructa. Vol. III. Fr. et Lips. 4.

Eiusd. progr. de variis veterum medicorum oculorum collyriis, quorum memoria in priscis lapidibus inscriptis adhuc superest. Viteb. 4.

Eiusd. exercitatio medico critica ad emendandum obscurissimum haec tenus et corruptissimum quendam HIPPOCRATIS locum ex libro de septimestri partu desumptum. ib. 4.

Eiusd. diss. inaug. de morbis puerperio solutis.
Resp. Io. George Alaud ib. 4.

Eiusd. progr. inaug. ad illustrandum ambiguum quendam et obscurum HIPPOCRATIS locum ex libro praceptionum de probi medici officio in conseruanda potius, quam immutanda natura ib. 4.

L' hydroscope & le ventriloque, ouvrage dans lequel on explique comment il se peut faire, qu'un jeune provencal voie a travers la terre: par quel artifice les ventriloques peuvent parler de maniere que la voix paroisse venir du coté, qu'ils veulent. Par Mr. L' Abbé SAVRI à Paris 12.

VACHER V. DE LA FEUTRIE.

Recueil de mémoires & d' obseruations sur la perféctibilité de l' homme par les agens physiques & moraux. Par Mr. VERDIER Doct. en médecine à Paris 7.

SAM. VERESTOI DE QZER vid. p. 562.

RUDOLPH. AVGUST. VOGEL academicae praelectiones de cognoscendis et curandis praecipuis corporis humani affectionibus. Gotting. 8. maj.

Eiusd. diff. inaug. sistens obseruationum medico chirurgicarum bigant. Resp. Io. Fridr. Tolle ib. 4.

Neue Erfahrungen über das Verfahren bey der Inoculation der Blattern. Aus den französischen des Herrn GATTI. Mit einer Vorrede und einigen Beobachtungen herausgegeben von D. E. G. WAGLER Hamb. 8.

10. ERN. IMMAN. WALCHS Naturgeschichte der Versteinerungen. Beschluß des ersten Theils. Nürnb. 8.

Eiusd. antiquitates medicae selectae. Ien. 8.

L'art de faire & d' employer le vernis ou l' art du vernisseur auquel on à joint ceux du peintre & du doreur. Ouvrage utile aux artistes & aux amateurs, qui veulent entreprendre de peindre, dorner & vernir cet. Par. Mr. WATIN. à Paris 12.

1. A. VON WASSERBERG. von den Nutzen und der Weise die Luft rein und die Städte und Häusser rein zu halten, besonders bey Gefahr ansteckender Krankheiten. Wien 8.

CHRIST. EHRENFR. WEIGEL diff. obseruationes botanicas continens. Resp. Maur. Ulr. Willich Gryphisw. 4. c. fig. aen.

Eiusd. diff. obseruationem chemicarum et mineralogicarum partem II dam sistens. Resp. Iac. Theod. Pyl ib. 4. c. fig. aen.

WEIKHARD vid. p. 382.

FRID. AVG. WEITZ vollständige Auszüge aus den besten chirurgischen Disputationen aller Academien nebst Anzeige der neuesten chirurgischen Bücher und einen Anhange chirurgischer Neuigkeiten vierter Band. Leipzig und Budissin 8.

10. JAC. WELLS *Forschung in die Ursache der Erhitzung des ungelöschten Kakhs etc. nebst Gedanken über die Erhitzung bewürken sollende Feuermaterie* Wien 8.

Médecine primitive, ou recueil des remèdes choisis et éprouvés traduit de l'Anglois de WESLEY de la 13e édition revu & augmenté considérablement. à Lyon. 12.

10. C H R H. WESTENDORF diss. inaug. de optima acetum concentratum eiusdemque naphtam conficiendi ratione vtriusque affectionibus ac vsu medico. Gotting 4.

Universal botanist and nurseryman; containing description of the species and varieties of all the trees, shrubs, herbs, flowers and fruits arranged according to the Linnaean system and illustrated with elegant engravings. By WETSTON Voll. 2. London. 8.

An essay on the diseases of the bile etc. By WILLIAM WHITE F. S. A. Lond. 8.

10. PETER WIELS *Bemerkungen über den innerlichen nützlichen Gebrauch der Krähenaugen und des weisen Vitriols in gefährlichen Krankheiten.* Aus den Lateinischen ins Deutsche übersetzt Wittenb. 4. (f. a.)

ARNOLT WIENHOLT diss. inaug. de inflammationibus occultis viscerum hypochondriacorum in febribus bilioso putridis Gotting. 4.

A treatise on the medicinal virtues of the waters of Aix la Chapelle and Borset By I. WILLIAMS. Lond. 8. maj.

JACOB WINTERL V. FABRY.

Trauerrede auf den Freyherrn von SWIETEN
von IGNAZ WVRZ, nebst dessen Portrait.
Wien 8.

A treatise on the dysentery with a description of
an epidemic dysentery that happened in Switzerland
in the year 1765. Translated from the original german of JOHN GEORGE ZIMMER-
MANN M. D. cet. By c. R. HOPSON M. D.
Lond. 8.

J. VERARD ZEVIANI della multiplicazione
delle linge con l'arte di far i carbone. In
Verona 4.

ANTON ZEPPLICHALS *Einleitung zu der Berg-*
mannischen Kenntnis des Erdballes. Erster Theil
der die unterirdische Geographie enthält. Breslau 8.

Contenta in hac parte.

I.	Noui commentarii Gottingenses Tom. III. et IV. p.	597
II.	SCHREBER plantarum verticillatarum vnilabiata- rum genera et species	615
III.	LINNAEI sistema vegetabilium per MURRAY	620
IV.	Instruction sur les sages femmes par Mr. DI- DELOT	627
V.	Garçon & fille hermaphrotides	632
VI.	DE HAEN rationis medendi Tom. XV.	633
VII.	SCHROEDER von den Wirkungen der Eicbeln etc.	636
VIII.	Succincta medicorum Hungariae et Transilua- niae biographia centur. Ima	638
IX.	Journal de médecine, chirurgie, pharmacie cet. par Mr. ROVX Tom. XXXVII. et XXXVIII.	644
X.	L'art du coutelier expert en instruments de chirurgie IIde partie par PERRET	655
XI.	LUDWIG diff. de aethere varie moto caussa di- versitatis luminum	657
XII.	SCHIFFERMÜLLER Versuch eines Farbensystems	665
XIII.	LAMBERT Beschreibung einer mit den Calauschen Wachse ausgemahlten Farbenpyramide	667
XIV.	SCHAFFER elementa ornithologica	669
XV.	PEREBOOM diff. de paralysi imprimis nervea	672
XVI.	Aduersaria medico practica Vol. III. Part. I--IV.	674
XVII.	Traité d' epilepsie Par Mr. TISSOT	698
XVIII.	CAELII AVRELIANI acutorum mörborum libri III. et chronicorum libri V.	703
XIX.	PLATNERI supplementa in IO. Z. PLATNERI in- stitutiones chirurgiae	707
XX.	CVLLEN synopsis nosologiae methodicae	716
XXI.	ALEXANDERS medicinische Versuche und Er- fabrungeu	717
XXII.	LYSONS practical essays upon intermitting fevers, dropfies cet.	723
XXIII.	TICHY diff. de arenulis in lotio apparentibus, vt infallibili signo cet.	726
XXIV.	Noua physico medica	728
XXV.	Continuatio indicis physico medicorum scri- ptorum, quae 1772 prodierunt.	747

I N D E X.

A.

*A*bdominalium viscerum situs irregularis morbi maxime complicati causa p. 304. situs irregularis

677

*A*bdominis vulnus sanatum in grauida 650. viscerum observationes 693. hydrops. ib.

*A*bieris folia equis noxia

401 sq.

*A*blactationis terminus 647

*A*bortuum placentas extrahendi instrumentum 398. regulae 629. eorum cauillae ib.

*A*blectus, eorum sedes eos que tractandi modus 406. eos aperiendi modi varii 210 sqq. de iis regulae 211. ad maxillam inferiorem varos aperiendi locis contraversus 401 sq. ad vmbilicum ex metastasi lactea

401. in mammula recens natae 690. in encepsitalo

692

*A*bsinthii extracti usus in obstrukione hepatis 135

*A*caciae species quaedam 462

*A*canthocephalum, notum verum genus 12

*A*cer, arbor, eius species variæ definitæ 220 sq. semi-natio 227. succi usus ib.

*A*ceti usus externus in lochiis foetidis 325

*A*chras sapora contra calculum

530

*T*om. XX. Part IV.

530

*A*cdi marini ortus 336 sq. nitroci ortus ib. phosphorei ortus et natura 337. vitriolici natura 336. acidum calcis vid. *Calx*.

*A*cidularum Egranarum natura 511

*A*cipenseris rutheni L. anatome viscerum 14

*A*damas, eius fusibilitas 331. docimasia 342

*A*donidis apenninae et vernalis differentia 19 sq.

*A*dversaria medico practica Vol. III. P. I.—IV. 674

*A*ether Frobenii, de eius præparatione monita 205 sqq. aetheris densitas 657. de eo vi ignis moto 659. vi electrica moto 660

*A*etitiae rariores in Holsatia reperti 114 sq.

*A*etna mons, de eo scriptores 469. eius memorabilia 470 sq. altitudo ib. sq.

*A*garici usus in sanguine sistendo dubius 408. 711. muscosi incrementum 117

*A*gaues americanae usus ad linteæ et papyrum 251

*A*gricolarum liberorum educationi expositioni optima præmium constitutum 149

*A*gropyrum, graminum genus 10

*A*grorum quietis cauillarum expositioni præmium constitutum 148

*A*ikin, I. Essay on the ligature of Arteries 351

Bbb d' Ail-

D' Ailhaud pulueris formula		Amphibiorum historia	35
133. effectus noxii ib.	399	Amphimierinae epidemicæ	
		curatio	59
Aitken's, John, Essays on se-		Amphitrite, vermis, eius cha-	
veral important subjects in		racter genericus 234 sq.	
Surgery	359	fasciculata 243. reniformis	
Albrecht Io. Sebast. obiit	555	ib.	
Alcali salis analysis seu partes		Amputatio membrorum, de	
constitutiuae 259. minera-		eius necessitate monita 405	
lis natura 337. volatilis na-		sq. 408. de eius institu-	
tura et ortus	ib.	nis modo annotationes 408	
Alcedo Dea Ternatensis, avis	34	sq. cruris, de ea monita	
Alefeld Geor. Lud. obiit	730	409. 411 sq. cruris supra	
Alexanders medicinische Ver-		malleolos, eius methodus	
süche und Erfahrungen	717	et machina truncu reflecto	
Althaeae vis emolliens dubia	51	adaptanda 352 sq. semoris	
Alui obstructio diurna a po-		et cruris, de ea monita	
lyposa concretione 317.		363 sq. humeri in articulo,	
pertinacissima per plures		eius modus 409 sqq. de ea	
menses	115	monita	712
Alumen, eius terrae disquisi-		Amstelodamensis societas	
tio 24. usus in rheumatismo	324.	medicae seruandis ciibus	
plumosum quid?	337. crudi usus internus	dicatae fundatio 369. institu-	
	521	ti thes. et praem. ib. the-	
Amaurosis eiusque species à		sis et praem. ad ann. 1775.	
diuersitate pupillæ 613.		370	
cura	ib.	Amygdali differentia a persi-	
Amazonarum animalia et		ca 221. species quaedam	
plantæ	533	ib. culturae in Gallo-Pro-	
Ambræ griseæ ortus	33.	vincia expositioni prae-	
335. analysis chemica	338	mium constitutum 145	
Iq.		Anas nyroca seu vrinator 4	
Ammoniaci salis colligendi		Anatomia, de ea addiscenda	
modus in Zolfatara 252.		monitum	512
decompositio ope calcis		Anatomico-chirurgicae obser-	
333. spiritus usus internus		vationes	301
noxius 108. eius partes		Anatomico practicae obserua-	
constituentes et cum his		tiones 108 sq. 110. 282 sqq.	
experimenta	598	317. 426 sqq.	
		Ancylosis in ea remedium	
		nouum	637
		Aneurysma ingens aortæ ex-	
		teriorius disruptum 104 sqq.	
		brachii, de eo oblitera-	
		tiæ	

- tio 357. in crure ex fractura
 ortum ib. aneurysmata
 sponte orta, de eorum cura-
 ratione monita 411. sputum
 711
Angelicae noua species 18
 Angina, eius differentia et
 signa 297. maligna epide-
 mica infantum cum febre
 scarlatina, eiusque curatio
 395 sq. Croup dicta 611.
 in inflammatoria broncho-
 tomia 654
*Anglicae societatis artium,
 opificiorum et mercaturae
 institutum et historia* 365
 Animalcula infusoria, de iis
 in aqua marina experi-
 menta 494
 Animalium historia 31 sqq.
 variorum organorum vita-
 lium varietas 209 sq.
 Animalis corporis vigor et
 debilitas 674. eius compara-
 ratio cum vegetabili ib. in
 eo suetio et motus particu-
 larum mixti declaratur ib.
 Animi morborum sedes sae-
 pius in abdomen quam in
 encephalo 94 sq.
 D'Anse de Villoison lo. Caspar.
 societatis Gottingensis cor-
 respondens et academiae
 Berolinensis sodalis 554
Anthracum species et curatio
 407
Antimonii docimasia 345
 Antisepticorum usus in putri-
 dis morbis 718
 Antiae lacteae seu mamma-
 lis descriptio et usus 101 sq.
 Anti Highmooriani caries et
 abscessus 407
 Aortae arcus usus 43. aneu-
 rysma ingens exterius dis-
 ruptum 104 sqq.
 Aphrodite, vermis, eius cha-
 racter genericus 234. pun-
 etata 242 sq. plana 243
 Aphtharum in neonatis usus
 647
Apium antarcticum, planta
 465
 Apoplexiae diuisio 97
 Apum cultura, quae singulis
 mensibus in ea fieri et mu-
 tari debent 319 sq.
 Aquae calor, de eo obserua-
 tiones thermometricae in
 America, institutae 271. ex
 profundò mari tollendae,
 ut cum alia non commisce-
 tur, inseruiens instrumentum
 272. glacialis usus in
 haemoptysi 398. marinae
 calor et grauitas specifica,
 de ea experimenta 272.
 marinae in magna profun-
 ditate calor, de eo expe-
 rimenta 483. vires 535.
 lux seu splendor, unde 328. 465. in balneis tepi-
 dis usus 406. medicatae
 variae in Bohemia 510 sq.
 medicatae iuxta Teischem
 in Bohemia, de iis experi-
 menta 509. earum usus
 Stecknizenses vid. *Steckni-
 zenses*. minerales Galliae,
 earum enumeratio 54. ve-
 geto mineralis Gouardia-
 nae usus in ophthalmia 403.
 in vulneribus 424. vitae
 vid. *Spirinus vini*. aquae
 reginae Hungariae praef-
 paratio et usus 640

- Aquaeductus auris humanae**
 internae, vestibuli, scalae
 tympani 538
Aranaea, tarantulae similis,
 eius praesagia 462
Arbor mali hieme florens
 327
Arbore insculptae literae et
 ligno deinde obductae 270
Arborum plantarium Harbec-
 cense 218 sqq.
Ardesia tegularis vid. Schistus.
 recentis vsus 522
Arenularum in lotio natura
 726. eae signum prognos-
 ticum certum salutaris
 morborum euentus 727
Argenti docimacia 28. mine-
 ralisatio 346. minerae qua-
 dam ad Nagyagam 500.
 507
Argillae partes constitutiae
 331
Ari vulgaris radicis stimulus,
 contra eum remedium spe-
 cificum 74
Armoraciae succi expressi vsus
 in rheumatismis 135
Armstrong's, Iohn, medical
 Essays 137
Arnauld, George, obitus 373
Arsenicum, quid sit? 254.
 256. eius docimacia 343.
 effectus in mineras 255.
 mineralisationem metallo-
 rum non efficit ib. nativum
 quid? 256. eius pro-
 prietas ib. quibus in mi-
 neris reperiatur ib. cur in
 plurimis minérís adsit? 254.
 257. eius noxa in metallis
 257
Arteriae brachialis laesio sin-
 gularis sine subsequente
- haemorrhagia 485. in ea
 ligatura 648. eius vsus in
 vniuersum 654. innomina-
 tae varietates 44 sq. thyro-
 ideae imae descriptio anat.
 43 sq. varietas 44. tonsilla-
 ris haemorrhagia et liga-
 tura 358
Arteriarum haemorrhagias na-
 tura quomodo listat 358.
 ligature noua methodus
 359. ligature nervo non
 ligato post amputationem
 methodus et vsus 408 sq.
 411. 418. pulsus vid. Pal-
 sus.
Arthritis, in ea remedium 53.
 nouum 637. eius causa
 acrimonia subacida 138.
 haereditaria febre quartan-
 tana curata 70 sq.
Articulorum contusiones ea-
 rumque curatio 413. eos
 excindendi ratio 714
Asae foetidae vsus in asthma-
 te spasmodico 458. in con-
 vulsionibus 527. effectus
 ib.
Aselepiadis syriacae cultura
 et vsus 329
Asphalti indoles varia 217.
 hinc olei virtus dubia ib.
Asthma periodicum siccum la-
 natum 107. humidum, in
 eo remedium 558. topoh-
 sum in eo nouum reme-
 dium 637
Asthmaticorum morborum ge-
 nera et species 447
Astrorum influxus in C. H.
 affirmatus 58
Atreta 648
Atrophiae remedium nouum
 637
 Aubray,

Anbray, ab acad. reg. chirurg.		Bassi, Ferdinand. obit	373
Parisina praemium accepit	372	Beireis Godofr. Chph. prof.	
Aues, earum historia	33 sq.	therapiae et botanices	
669. quaedam descriptae		Helmstadiensis	553
7. IO. II. rariores II. praeparandi et in museis conseruandi modus	486.	Berger, Christ. Io. med. chirurg. et artis obstetriciae	
earum genera, ordines, classes, characteres, imaginesque	488.	prof. in acad. Kilon.	372
669. earum genera in Germania	670	Bergius Chr. Io. Professor chirurgiae et artis obstetriciae Kiloniensis	554
Aurelianus Caelius, acutorum morborum libri tres et chronicorum libri quinque	703	<i>Berlinische Sammlung zur Be-förderung der Arzneywissen-schaft, der Naturgeschichte, der Haushaltungskunst etc.</i>	
Aurum tarditas, in ea reme-dium	135.	1 und 2ter Band 314. 3 und	
fractura	538.	4ter Band.	525
nerui	539	Berolini societas physica in-stituta 142. eius leges et membra	ib.
Aurum laruatum	28.	Betulae species variae	221.
eius ge-nesis et lotio in Banato	500.	seminatio et vsus	227.
minerae ad Nagyagam	346.	succi vsus in podagra	134
500 sq. 502.		<i>Beyträge zur Wassergeschichte von Böhmen.</i> 1ster Band	507
B.			
Baker Henr. obiit	730	Bilis varia	694
Balneorum variae species et vsus	55.	Bituminum natura	338
vsus in febribus		Blankenburgenses musci in-crustati	526
138. frigidorum vsus in-signis in morbo neruoso		Bohemiae hydrologia seu fon-tes medicati	507 sqq.
280 sq. tepidorum vsus in melancholia hypochondria-ca	390.	Boracis ortus et praeparatio	
tepidorum ex aqua marina vsus 406. in vaporo-sis affectionibus	517	338. vsus in menstruis cien-dis	97
Bang Ian. nerorum ceruicalium anatome	546	Bories, a societate reg. scient. Monspeliensi praemium accepit	144
Barth, anat. prof. Vindobon.	373	von Born. Ignatz. Briefe über mineralogische Gegenstände auf seiner Reise durch das Temeswarer Banner, Sieben-bürgen etc.	496
Basaltes, lapis, eius natura et decimasia	24. 342.	Botanicae obseruationes	9.
origo	529	16 sqq.	

C.

- Beum morbus contagiosus,
 de eius historia, praeser-
 vatione et curatione moni-
 ta 367 sqq. iuis inoculatio-
 nis vsus dubius 367 sq.
 Bourbon Lancy thermarum
 vsus 653
 Bracheriorum puluinaria, de
 iis monita 401
 Brassica, eam contra erucas
 tuendi modus 273 sq. eius
 vsus in pectoris morbis
 136
 Bromfeild's, William, Chirur-
 gical obseruations and ca-
 ses. Vol. I. II. 404
 Bronchiorum polypi 611
 Bronchotomiae vsus in angi-
 na 654. bronchotomus no-
 vus 656
 Bruxellensis soc. cael. reg. sc.
 thesis ad ann. 1775. 550
 Bucholtz, Guil. Henr. Se-
 bast. societ. scient. vi-
 lium Moguntinae socius
 ord. 150
 Bucquet, Introduction a l' etu-
 de des corps naturels, tirés
 du regne mineral. Tom.
 I. II. 329
 Bunii bulbocastani maioris et
 minoris differentia 18
 Buphthalmi salicifolii et gran-
 diflori differentia 21
 Burdegalensis acad. reg. scient.
 thesis et praem. ad ann.
 1776. dilatum 147
 Büttner, Chph. Gottlieb.
 Secbs seltene anatomisch chi-
 rurgische Wahrnehmungen
 301
 Butyri liquati vsus antido-
 tus contra vermes gordios
 288
- Cacaliae species quaedam 27
 Cacao seminum differentia
 310. oleum eiusque vsus
 ib. examen chemicum 311.
 fructuum cortex, de eo ex-
 perientia ib. comparatio
 cum coffeea 312. effectus et
 vsus ib.
 Cachexiae, morborum ordo,
 eius genera et species 448
 sq. in ea remedium 637
 Caæti floris foecundatio apol-
 line 317
 Caesareæ sectionis necessitas
 et institutio 64 sq. feliciter
 institutæ obseruatio 67 sq.
 in vna femina septies insti-
 tutæ obs. 399
 Calcareae terræ ortus et ana-
 lysis 339
 Calcareai lapidis species 22.
 metamorphoses 23. solidi-
 tas unde? 339
 Calcareorum montium in Ita-
 lia strata 248
 Calcis viuae acidi natura 263.
 effectus in salem ammonia-
 cum 333
 Calculi, eorum genesis et
 frequentia 425. nucleus li-
 gni frustulum 654. ex tu-
 more subdutto sub umbilico
 rupto elapsi 303. fellei et
 renales, eorum analogia et
 origo 115. 696. biliarii per
 anum excreti obs. 61 sqq.
 intestinales, de iis obser-
 vationes 353. renales de iis
 obseruationes 426 sqq. eo-
 rum ortus 99. signa 425.
 429. sublingualis obs. 326.
 vesicae in feminis curatio
 416. 58. quinquaginta octo
 vna

- vna vice ex vesica pueri extacti 113. intia velicam et incestintum rectum 415. in vtero ib. contra eos remedium 53. 530. pulmonum in duobus fratribus 697. fellei ib. sectio vid. *Lobotomia*.
 Calendarium florae Carlsronensis 273
 Caluae volumen varium 692.
 hydrops ib.
 Camelorum gibberis caussa 22
 Campechenis ligni decocti
 vsls in diarrhoea 457
 Camper, ab acad. reg. chirurg. Parisina praemium accepit 146
 Camphora, de ea cum salibus acidis et alcalinis commista experimenta chemica 400.
 eius vsls in mania 213 sq.
 in morbis exanthematicis vsls noxious 135. in acutis vsls 678. vires narcoticæ 719. calefaciens vis ib.
 Canarium semicircularium vsls 542. auditus caussa 543
 Cancer, morbus, in eo remedium 52. 459
 Cancerorum tumorum substantia duplex 49
 Canini machina ingeniosissima ad vim magneticam auggendam 556
 Cannae radix in ulceribus capitis lactantium 647
 Cannabis, num et quomo do brassicam contra erucas ueatur? 273
 Cantharidum vsls et abusus expositioni praemium constitutum 370. externus in paralysi 720. in aliis morbis ib.
 Capitis sinistri lateris ictus cum secuto stupore paralyticō in corporis latere dextro 401. tumores varii in neonatis 354. 647
 Capra saigt, animal 8
 Carbonum ligui vis electrica 486 sq.
 Carcinoma, contra id vnguentum 134. remedium nouum 637. per totum corpus ferre saeuens 681
 Cardamine antiscorbutica 465.
 antiepileptica 690
 Cardui nova species 117
 Cariei maxillæ inferioris sannaæ casus 302. parietalium pinguis conducunt 650. ossis femoris sponte fracti caries venerea 691
 Carlinae specierum quarundam differentia 20
 Carlsronensis florae calendarium 273
 Carpaticorum montium saxa et mineralia 506 sq.
 Carpini species quaedam 222
 Carthami tinctorii floribus incendi lanas experimenterat 614
 Cascalotte, acaciae species 462
 Castaneæ sylvestris utilitas 92
 Castor moschatus animal 325.
 Castorei vis antispasmodica parua 719
 Cataplasma aduersus vermes infantum 52.
 Cataractæ operatio per extractionem, de ea monita 71 sq.
 Cathete-

- Catheteris applicatio, de ea
 cautelae 415
 Causticorum vsus et abusus
 in offsum exfoliatione 412.
 pone aures applicatorum
 vsus in morbis oculorum
 99
 Cauteriorum antiquitas 55
 Cellulosae telae sensibilitas
 probata 422. 424. 599
 Cera a Calau composita 667
 Cerebri abscessus epilepsiae
 causa 203 sq. commotio-
 nis curatio 405. 418. defec-
 tus in fetu 397. hernia-
 rum cura 49. infundibulum
 543 eius via et vsus 544
 leq. ganglia v. neruos,
 Cereolorum praeparatio et
 vsus 416
 Ceruicalia ganglia 546. ne-
 xus cum neruo intercostali
 ib. seqq.
 Cervus camelopardalis, ani-
 mal 472
 Chaerfolii virtus antihydro-
 pica 133
 Chamaemeli virtus emolliens
 dubia 51, antisептика et an-
 tifebrilis 534
 Chamaeropis humilis foecun-
 datio 325 sq.
 Chamlon, ab acad. reg. chi-
 rurg. Parisina praemium
 accepit 146
 Champeau, ab acad. reg. chi-
 rurg. Parisina praemium re-
 portauit 146
 Chappe d'Auteroche, Voyage
 en Californie 460
 Charpentier Ia. Frid. Guil
 societ. Gottingensis corre-
 spondens 554
 Chauzier, ab acad. reg. chi-
 rurg. Parisiensi praemium
 accepit 146. 372
 Chelidoni succi vsus in ver-
 rucis 265
 Chemiae utilitas in oecono-
 miam 93. sublimioris insti-
 tutiones 258
 Chionanthus Virginica 222
 Chirurgicae obseruationes
 709. et casus 351 sqq. 404
 sqq. chirurgica pharmaco-
 poea 46. 50 sq. chirurgicum
 compendium 46. chirurgica
 instrumenta 655. noua 656
 Chlamydiae noua species eius-
 que vsus 466. 468
 Chlorosis in ea remedium 637
 Chocolatae praeparatio et con-
 servatio 310. effectus et
 vsus 312 sq. americanae
 praestantia ib. vsus in mor-
 bis 312 sq. detrimentum
 et noxa 313. mangonisanio
 ib.
 Chondropetalum, nonum gra-
 minum genus 230
 Chuchelensis fons medicatus
 in Bohemia, eius natura
 510
 Chymische Abhandlung von
 Salpeter 261
 Cicuta effectus et vsus in
 cancro mammae 654. 397.
 648. in scrophulis ib. in
 morbo curaneo 652. in gra-
 vida et eius fetu 681
 Cinnabaris minerae variae
 501
 Citrii mali acinorum virtus
 contra ascrides 136
 Clathrorum noxa 635
 Clauaria militaris crocea 114
 Clau-

Claudicationis periodicae cau-	
sa et curatio	412 sq.
Olehra alnifolia	222
Cysmatum frigidorum vsus	
in colica hysterica	644
Cobalti docimasia	343 sq.
Cochleae terrestres circa	
Wismariam et Thangel-	
stedt reperiunda	324
Coecum intestinum cum ap-	
pendice vermiciformi ano	
excretum	402
Coffeae seminum comparatio	
cum cacao	312
Coitus frustranei effectus	285
Colicæ neruofæ Indiae occi-	
dentalis curatio	457 sq.
Collin, Matthias, institut.	
physiol. et materiae med.	
prof. Vindobon.	373
Colorum systema	665. pri-
marii ib. obscuriores	666.
colorum mixtio ib.	667.
nomina	ib.
Colostri in neonatis noxa	102
Columbae radicis vsus in cho-	
lera	457
Cometarum. vsus et effectus	
in solem et planetas	290.
cometae a 1771. vni orbita	
et motus conditiones	291
Commerson, obitus et lega-	
tum	151
Commune sal v. sal	
Conchylia, eorum museum	
systematicum	122. testacea
vid. Testacea.	
Contrafissuræ	649
Contagium variolosum vid.	
Variolæ.	
Continentium febrilium natu-	
ra et caussa	81
Convulsui motus a vermis	
73. a scolopendra	535. gra-
vidarum djuersi	685
Coralliorum origo dubia	530
Corallina vulgaris officinalis,	
de eius natura experimen-	
ta chemica 204 sq. eius	
anthelmintica virtus ab odo-	
re bituminoso	205
Cordis vis, motus et actio	
432 sq. varietas in variis	
animalibus 209 sq. leonis	
anatomie 13. ventricoli va-	
tui 693. in iis polypi	ib.
Corium praeparandi idque	
flavu et rubro colore, ut	
Turcae, inficiendi modus	
	366
Corneum griseum ignis ope-	
findendi modus improba-	
tur	504
Cornua animalium quid sint?	
	33
Corporis humani systemata	
varia 431. actiones et vires	
	432
Corpora naturalia seruandi ra-	
tio 536. lucentia	657
Corsica flora aucta	119
Corticis Perouiani vsus	678
Coryli species	222
Corunnius Dominic. de aquae	
ductibus auris humanae in-	
ternae	538
Crantz. Henr. Ioach. Nepum.	
a munere prof. instituit.	
physiol. et mater. med. se	
abdicavit	372
Crataegi species quaedam	
	222
Crellius Flor. Laur. Frid. me-	
dicinae theoreticas et ma-	
teriae medicas professor	
Helmstadiensis	553
Bbb 5	Crocus

Note

Note

- Crocus non exaestuans remedium** 719
Croup anginae species 611
Cruris fracturae inseruiens machina 363. amputatio vid. *Amputatio.*
- Crusta inflammatoria** 710
Crystalli, earum origo et formatio 24. de earum generatione obs. 503 sq.
- Cuculi fons medicatus in Bohemia** 511
Cucurbitularum vsus 56
Cullen synopsis nosologiae methodicae 716
Cuprum natuum et mineralisatum 27. eius decimalia 27. 346. tractabile reddendi consilium 499. eius minerae circa Saskam repetitundae 498. mineras in Noruegia torrendi modus 286. scoriae vid. *Scoriae.*
- Curculio** 536
Curcumae vsus in ictero 678
Cuticulae manus secessus spontanei casus 494
Cyperus, graminum genus eiusque species 231
Cyprinus, piscis, eius character genericus 348. familiæ et species definitæ ib. sq. species quaedam 277.
chalcoïdes 15
- D.
- Daemoniaci.** 635
Dasypus, de eo obseruata 31
Dauci sylvestris vsus in calculo 319
Daurica v. Hirundo.
Debilitates, morborum ordo, eius genera et species 446 sq.
- Dentitio difficilis, in ea gingivae incisio laudata** 412.
retardata et accelerata 648
Dentium extractioni inseriens instrumentum emendatius 364 caries unde 650
- Diaphyses ossium cylindricorum laesae et curatae** 675
Diaphragmatitis vid. *Parenchymatis.*
- Diarthoea applicato cauterio curata** 69 sq. cruenta neonatorum non letalis 690
Didelot instruction pour les sages femmes 627
Digestio laesæ 515
Dippelii oleum vid. *Oleum.*
- Divionensis acad. scient. thes. ad ann. 1776. dilata** 144
Diuretica a diaphoreticis non sunt separanda 720
Dobritschanus fons medicatus in Bohemia 510
Dolores, morborum ordo 443. eius genera, species et varietates ib. sqq.
Dossie's, Robert, Memoirs of agriculture and other oeconomical arts Vol. I. II. 364
- Dragearum Keyseri effectus dubius** 53
Dysenteriae reciduam præseruandi remedia 98
- E.
- Eberhardus Iod. professionem Gottingensem recusauit** 729
Ebur Sibicum quid? 321
Echinorum genus 605. mammillatorum aculei sunt lapides iudaici. ib.
Effignio.

Eliorium nocentium genera ut causa morborum ICO.	
effluvia	659
Igranarum acidularum natura	
511. 673	
Eisen. Io. Geo. nummum ac- cepit	555
Electricitatis in paralyti vslus	
458. 637	
Electrica materia	659
Emeticorum noxa in morbis gravidarum 65. vid. vomi- toria.	
Emollientium vslus in priapis- mo et retentione urinae	
652	
Emphysema a fractura costar- um	
414. 418	
Encephali consistentia triplex	
693	
Enteritis, de eius curatione monita	299
Entomolithus paradoxus	
525. ii ficti iudicantur 605	
Epidemici morbi a 1771. et 1772. in circulo Iglauiensi grassati, eorum symptomata et cauслae 56 sqq. pro- gnosis 58 sq. curatio 59. prophylaxis	
ib.	
Epilepsia, eius natura, cau- ſae eique medendi metho- dus 94 698. eius prognos- sis 700. in ea remedium specificum 93. 700. Chro- nica, in ea remedia 280. 700. ex carie ossis occipitis et abscessu cerebri oriunda 203. specifica periculosa	
701	
Equorum morbus ex abietum foliis, eiusque remedium	
401 sq.	

Erinaceus auritus, animal 8.	
Exleben, Io. Christ. Polycarp. societ. reg. scient. Gotting. membr. extraord.	10
Erysipelatis natura 82 sq. di- stinctio 296. genus singu- lare eiusque curatio 407	373
Euaporatione soluta materia	
659	
Excretionum nimiarum cau- ſae et curatio	456 Iq.
Exfoliatio v. effa.	
Exophthalmiae casus	356
Exostosis ad maxillam infe- riorem extirpata	301 sq.
F.	
Fabarum semina combusta in haemorrhagiis uteri	520
Fabricius, Phil. Conr. obiit	
373	
Fasciae tortilis vslus	714
Faure, acad. reg. chirurg. Pa- risinae socius	371
Febris, quid sit? 81. 293. eius cauſae ib. acuta ex suppressione menstruorum orta 395. acutae neruosaes sporaticae symptomata et species 87. amphimerinae epidemicæ curatio 59. ar- dens, de eius curatione monita 295. biliosa, de eius curatione monita et reme- dia ib. lentaes neruosaes natura, cauſa et curatio 87 sq. 688. vrticata singularis 644. lactea letalis 650. mi- liaris lactea 654. de variis febris speciebus monita practica 687. contigentes 688. irregulares ib. hemi- tritaeae	

- * * *
- * * *
tritaeae ad remittentes per-		
tinent	717	
Febrium natura et curatio		
685. ordines, genera et		
species 80. genera, species		
et varietates 438 sqq. 685.		
declarationi optimae pre-		
mium constitutum 147. in-		
dicationes et medela 293		
sq. in iis remedia externa		
294 sq. catarrhalium caussa		
proxima 295. continentium		
natura et caussa 81. conti-		
nentium putridarum distin-		
ctio et natura 84. in iis		
signum certum 726. exan-		
themeticarum natura ib.		
gastricarum natura et di-		
stinctio 85. inflammatoria-		
rum curatio, de ea monita		
455. intermittentium con-		
ditio et caussae 88 sq. 294.		
in iis remedium 97. lenta-		
rum chronicarum et neruo-		
sarum differentia, signa et		
caussa 296. neruosarum		
caussa 137. atactarum seu		
neruosarum character et		
natura 85 sq. caussa et cu-		
ratio 86 sq. putridarum spe-		
cies, caussae et curatio 83.		
remittentium distinctio et		
natura 84 sq. febrilium sym-		
ptomatum mitigatio 294. in		
quartana et lenta nouum		
remedium	637	
Fellea vesicula cum duodeno		
arte coalita	694	
Femoris fracturis inferuen-		
tes machinae variae 362 sq.		
fractura symptomatibus sin-		
gularibus stipata 355. fra-		
ctura in iuuene venereo		
	691	
Ferbers, Joh. Jacob. Briefe		
aus Wüschblond über natür-		
liche Merkwürdigkeiten die-		
ses Landes 244. Idem histo-		
riæ naturalis professor in		
Mitauensi gymnasio 553		
Ferrum, eius docimasia 27		
345 sq. natuum nudum		
dubium	27	
Ferulas parandi et in fracturis		
applicandi modus	414	
Fetus monstruosus sine cerebro		
397. caput inusitatum 544.		
fetus obseruationes 646.		
gemelli 648. monstrulosus		
650. fetus inquietudo in		
vtero a cicuta 681. fetus		
mors ex grauidae convul-		
sionibus salua matre 684.		
semiosseus in ovario sinis-		
tro repertus 110. humani		
vita	606. 630	
Ficus Cayannensis vis medica		
400. succi lactei virtus an-		
thelmintica 63 sq. usus et		
dosis	64	
Fimi generum et usus in Gal-		
lo. Prouincia expositioni		
praemium constitutum 145		
Flatum ortus	515	
Flora Corsica aucta	119	
Florentiae noua academia		
practicarum disciplinarum		
fundata	250	
Florentinae acad. agricultutæ		
(Georgofili) theses et pre-		
mia ad ann. 1774. 148 sq.		
Fluminis aliueum dato loco		
profundiorem reddendi mo-		
dus	274	
Fluor albus, in eo remedium		
136. in eo injectiones vi-		
les	100	
Fluoris		

Spatis seu mineralis
Wall. natura 339. eiusque
acidi examen chemicum
275 sq.

Fluxus hepaticus vnde 651
Pomenta frigida in hysterica
colica 644

Fomicali administratio et vsus
55. in capite et intra co-
stas vsus 405. in pede vsus
in obstructione catamenio-
rum 398

Fontes soterii vid. *Aquae me-
dicatae*.

Foramen ouale in adultis
apertum 48

Forceps Cl. Viet inutilis 650
Fomicali species singularis

466
Fossilium rerum reductio ad
genera cet. 604

*Fracturae ossium, earum cau-
lae* 360. iis medendi mo-
dus 361 sq. 413 sq. patel-
lae cura 413

Fraxini species quaedam 223
Frigoris gradus in freto Hud-
sonis 486

Frumento siccando apta aedi-
fatio 282. frumenti ma-
cerationis in lixiulo vsus
contra rubiginem 366

Fucus giganteus 465
Fuirena, nouum graminum

genus 233
Fulgoris effectus singulares

214
Fulminis effectus salutaris in
homine quodam 463

*Fungos in cera, fundendi mo-
dus* 316. *campestrum* et
elathrorum noxa 535

Fundendi metallâ machina

557

Funiculi ligatris circa eam
cautiones 646

G.

Gadus pisces, Nawage Russis
dictus 7. *virens Linn.* eius
piscatura in Norvegia 269

Galegae florum vsus 264

Galliae aquarum mineralium
recensio 54

Gangliorum vsus in nervis
472 sq. *certicalium et tho-
racicorum descriptio et va-
rietas* 41 sq.

Gangraena, eius ortus 456.
intestini ilei subitanea
109 sq. non inflammatio-
nis effectus 711. *sicca, cri-
tica, salutaris* 712. *remedia*
contra eam ib.

*Garçon et fille hermaphrodi-
tes* 632

*Gastritis, eius exitus peculia-
ris* 298

*Gemellorum partus singula-
res* 106. 402. 648. *eius si-
gna dubia* 106 sq.

Gemmorum natura 342. *color.*
vnde? 24

Generationis theoria 48

Genu tumor albus 406. tu-
morum sub patella incisio

407.
*Gerhard, societ. physicae Be-
rolinenensis socius* 143

Gigantes Patagonici 464 sq.

471 sq.
Gilchrist Ebenez. obiit 555

Giraffae, animalis descr. 320.

472
Glandularum obstrukiones,
in iis specificum 93. 636.
articularium contusiones
effectus et curatio 413

Glandum

- Glandum testarum praeparatio virtus et usus in obstru-
ctionibus glandularum aliisque morbis 636
- Gleditsch, societ. physicae Borolinensis socius 142
- Glirium nouum genus 5. 8.
- Gmelin Sam. Gotrl. obiit 555.
- Gmelin Io. Frid. medic. et philosoph. Professor Gottingenensis 729
- Goeze vertit germanice Trembley de polypis et Geer de insectis 557
- Gordii vermes vid. *Vermes*.
- Gordonia, nouum arboris genus 495
- Gottingensis societ. reg. scient. theses et praemia ad ann. 1775. et 1776. 371. 552. noui comment. Tom. III. et IV. 597
- Gouan, Ant. illustrationes et obseruationes botanicae 16
- Gradlitzensis fons medicatus in Bohemia 511
- Graminum descriptiones et icones 228. genera noua 229 sqq. species 230
- Granites natura et analysis 341
- Grauidarum pulsus, ex eo fetus sexum dignoscendi modus 399 sq. in iis concubitus noxa 524. grauida a natuitate 526. iuuenis gravidus ib. circa grauidas monita 628 in grauida vulnus abdominis sanatum 650
- Green, obitus 468
- Greding Io. Ern. obiit 730
- Gruner, Christ. Godofr. censura libror Hippocrateorum 127. societ. scient. utrium
- Moguntinae socius ord. 150
- Guldbrand doctoris honores est adeptus, cum nuptiae regii principis essent 553
- Gummi carannae usus 264. guttae usus largior commendatus 50. kikekunmalum, loock et galda, eorum via cardiaca et discutiens 265. sarcocollae usus externus ib.
- Gunner Io. Ern. obiit 556
- Günther. Frid. Christ. mortuus 151
- Günz Iust. Guil. Waldheimensis ptochotrophei medicus est factus 730
- Gymnoti electrici vis magnetica 325
- Gypsi natura et analysis 340. gypsi Wall. phosphorecentia unde? 333
- H.
- Haase Io. Gottlob diff. de gangliis nervorum 547
- Haemoptysis, de eius curatione monita 299. 457. aqua glacialis sanata 398
- Haemorrhagiae, earum species 442. arteriarum, eas quomodo natura fistat 358. 711. veteri eiusque distinctio et cura 520. fistendae instrumentum 656
- Haemorrhoides, de earum caussis et curatione monita 300 sq. ex vagina veterina exitum molientes 103. catcae; in iis remedium 133
- De Haen. Ant. rationis mendendi in nosocomio pratico Tom. XV. 633
- Haganac

Maganæ societatis doctæ et patriotarum thes. et piaem. ad ann. 1774.	370	Hermaphrodites Garçon & fille cet.	632
Hahn, Io. Dan. Orat. de vſu venenorū in medicina		Hermaphroditus ad sexum virilem pertinens 14.	632.
	307	ad femininum ib.	
Halotrichum, ſal.	24	Herniae incarcerated gangre- næ naturæ ope sanatae	
Hanow Mich. Chr. obiit	556	399. sphacelosæ curatio	
Farmens Gustau. obiit	731	649. intestinalis et connatæ complicatæ operatio	
Har-mensis societ. scient. comuentarii Tom. XIV. 203. theſis in a 1777.	551	feliciter curatae caſus	
Hasselquistia, planta	18	421 ſqq. abſcessu ſolutæ, vbi ex rupro intellino mul- ti vermes exierunt, caſus	
Hawkesworth's, John, Ac- count of the Voyages by the ordre of his present Majesty for making Disco- veries in the southern he- misphere cet. Vol. I. II. III.	463	75. ſcrotalis incarcerated operatio 396. herniarum cerebri cura 49. inguinalis mira hiſtoria 654. congeni- ta cum dēſcenſu tēſticuli	
Helix ianthina et violacea	465	694	
Hellebori nigri extracti vſus in mania	280. 529	Heronis fons vid. <i>hydrauli</i> .	
Hell ſocius exterus societ. Gottingensis 554. de vi ma- gnetis medica	556	Hewſon, Guil. obiitus	373
Helmintholithi	605	Hildanorum tuſſis et febris	319
Hemerocallis noua ſpecies eiusque vſus	466. 468	Hill, Io. noua horti Malaba- rici editio indicatur	152
Hemicrania a verme in nare hospitante	113	Hippocastani corticis eiusque	
Hemiplegiae cauſa externa	649	fali vſus febrifugus	115
Hepar sulphuris vid. <i>Sulphur</i> .		Hippocrates, quod ſecuerit	
Hepatis abſcessuum poſt lae- ſionem capitis ortus 456.		corpora humana, negatur	
abſcessus 651. fluxus hepa- ticus v. <i>fluxus</i> in eo cystis		131 ſq. Hippocrateorum	
et materies lapidea 653		librorum censura 127. ge- nuinos a ſpuriis diſcernendi	
I Heritiſer, ab acad. reg. chi- rurg. Parisina praemium acepit	146. 373	notae 129. genuinorum re- cenſio 131	
		Hirundo Daurica	538
		Holmia theſis et praemium	
		ad nouam ſocietatem agri- culturae conſtituendam ad	
		ann. 1775. deſtinatum 149	
		ſq.	
		Holothuria physalis.	465
		Homo troglodites	30
		Humeri	

- * * *
- Humeri luxati reductionis modus 356. 411. 418. in articulo amputationis modus 409 sqq. articuli immobilitatis cauſa et curatio 414
 Hunauld, Petr. Diff. sur les vapeurs et les pertes de Sang. 513
 Hungariae montium iuga eorumque mineralia et fodinae 505 sqq.
 Hyæna, animal 323
 Hydatides in cerebro epilepsiae cauſae 725
 Hydrargyri fodina fertilis 245
 Hydrauli pneumatici Schenmiiensis descriptio 614
 Hydrocephalus rarer eius curatio 648
 Hydrologia Bohemica 507
 Hydrophobiae ab ira ortae casus 318. sanatae casus 108. contra eam remedium 649. 654
 Hydrops sanatus 652. in vario hydrope telorptio 682. remedia varia 724. ovarii vid. Ovarium.
 Hypericum Kalmianum 223
 Hypochondriaci mali sedes et curatio 100. in eo nouum remedium 637
 Hystericu[m] mali curationis caſus 396 sq. 516. 651
 Hystrix cristata 31. hystrici ſimilis homo 526
- I.
- Iaculi muris descriptio 537
 Ichthyologiae Lipsiensis specimen 347. Hispanicae fragmenta 111
- Ieterus, in eo remedia 99. nouum 637. eius cauſa in neonatis 646
 Ieiuni intestini singularis cum rene coniunctio 428
 Ierboae noua species 466
 Ignis subterraneus in effendiendo puto conspicuus 215. ignis 659
 Igniuomus mons vid. Mons
 Illei intestini gangraena tuberculata lethalis cum signis insolitis 109 sq. Appendix 694
 Illicii Linn. noua species 495
 Incrastantiu[m] vsus in febribus inflammatoriis 98
 Indicas leuis historia 111
 Indo-um in Vera cruce statu[re] et ratio 461
 Infantum educationis physicae expositioni praemium constitutum 370. morbi eorum classes et genera 454
 Inflammationis cauſa et theoria 435. 707. effectus in sanguinem 493. curatio, de ea monita 456
 Inflammationum ordo, genera et species 441 sq. differentia 82. 709
 Inflammatoria crux 710
 Inoculatio variolarum, de ea obſervationes 306 contra eam epistolae 116. eius vsus dubius 368. Iuis bonitiae, eius vsus dubius 367 sq. morborum quorundam 530. quando est instituenda 687
 Insecta colligendi modus 139. eorum nouae species 10. necandi modus 527. 532
 Intesti-

Ileostinorum sub calculi se-
tione e vulnere prolapsus
415. habitus varius 693

Ipecacuanhae vsus in dysente-
ria 457. in haemoptysi ib.

Irritabilitas partium C. H.
597. 607

Ichiadicum malum, in eo re-
media 133

Ilencensis agri plantae 117

Islandicae plantae 114

Italiae res naturales notatu-
digniores 244 sqq.

Iuglandis species quaedam
223

Iuniperi baccarum infusi vis
lithontriptica 134. olei de-
stillati vsus in gonorrhoea
ib.

K.

Kaempferi amoenitatum ver-
sio germanica aucta 557

Kaieput olei virtus antispas-
modica 136

Kaolin vid. Terra porcellana.

Kermes mineralis vsus in pe-
ripneumonia 398

Klinkosch Ios. Thad. progr.
sistens hydrocephalum ra-
tiorem eiusque caussam
523

Koelreuteria, nouum plantae
genus 15

Kongl. Vetenskaps Acade-
miens Handlingar för Aor
1771. Vol. XXXII. 265

Krascheninnikoua, nouum
plantae genus 15

Tom. XX, Pars IV.

Kratzenstein Chr. Gottlieb
Decanus Hafniae est crea-
tus 553

Kretschmar, Sam. obitus 151

Kühn, Aug. Christ. kurze An-
weisung Insekten zu samm-
len 139

Kyllinga, nouum graminum
genus 231

L.

Labii leporini curatio 49. 646

Lac ex mammis puerparum
educendi antlia eiusque
vsus insignis 101 sqq. ro-
seum in mamma puerperae
396. ficus Caiannensis, eius
virtus anthelmintica 63 sq.
vsus et dosis 64. lactea me-
taстasis 650. insignis in ab-
domine paracentesi cura-
ta 70. asinum artificiale

536

Lacerta gecko 35

Lactatio fetus, num a matre
fieri debeat? 402, eius im-
pedimenta 645

Lagotis glauca, planta 9

Lamberts I. H. Beschreibung
einer mit dem Calauischen
Wachse ausgemahlten Far-
benpyramide etc. 667

Lange, Io. Henr. miscellae ve-
ritates de rebus medicis.
Fascicul. I. 133

Lapis corneus vid. Corneus.

Laruas insectorum quaerendi
et colligendi modus 139.
nutriendi et conseruandi
modus 140

Cce Larus

Larus crepidatus, noua species	465
Lassus, ab acad. reg. scient. elegant. litterar. et artium Lugdunensi praemium accepit	143
Ledi decocti usus externus in scabie	265
Legumina combusta in haemorrhagiis veteri	520
Leo, de eo obseruata 31. eius musculi et nerui 12. cordis et vasorum anatome	13
Leske, Nathanael. Godofr. Ichthyologiae Lipsiensis specimen 347. Idem professor historiae naturalis Lipsiensis	554
Lethargi singularis curatio periodicus	533
Lichtenberg reg. sc. soc. Gottingensis sodalis	554
Lichtenstein Georg. Rudolph. professor medicinae extraordinarius Helmstadiensis	553
Lienis ruptura 302. obstrutio ex quartana 533. præternaturalis	593
Lientaud, medicus primus Regius	373
Limnanthemum peltatum, novum plantae genus	9
Ligatura in epilepsia 702.	725
von Linne, Car. vollständiges Natursystem von P. L. St. Müller. I. 2. und 3rer Theil 28. systema vegetabilium secundum classes, ordines,	

genera, cet. Edit. XIII. auct.	620
Liquor anodynus mineralis Hoffm. eius definitio 207. de eius praeparatione monita 205 sqq. fumans extanno et mercurio sublimato paratus, eius qualitas 109. nitri fixi vid. Nitrum.	
Lithanthracum fodinas degendi rationi expofitae praemium constitutum 148. in fabricas manuarias commodorum et damnorum expositioni praemium destinatum	145
Lithanthrax, quid? 338. vitriolicus	ib.
Lithotomiae noua instrumenta 657. operatio feliciter peracta 302. sectione laterali methodus 415. ad eam pertinentia instrumenta ib. 418 sq. in feminis ratio 416. lateralis	653
Locusti	537
Lolii temulentii usus externus in carcinomate	265
Londinensis societatis medicorum thesis et praem. ad ann. 1775.	147
Lophii piscatorii anatome	36
Ludwig, Christ. Gottlieb, memoria s. vitae descriptio 153 sqq. scripta 182 sqq.	
Ludwig, Christ. diff. de aere varie moto cauſa diversitatis luminum	657
Lugdunensis acad. reg. scient.	81

- et artium theses et praem.
 ad ann. 1775. 143 sq.
Lugdunensis colleg. medie.
 Gallic. qu. et praem. ad
 ann. 1776. 729
Luis indicae historia 111. Bo-
 vinae auxilium 536. Bouil-
 lae agri Bernensis 609. in
 venerea nouum remedium
 637
Luminis existentia et varie-
 tas et theoria 657
Lunae influxus in G. H. affir-
 mattur 58. in menstrua
 519
Lulus ingenii 515
Luxatio completa partis supe-
 rioris radii 74. brachii 649
Lychnanthus volubilis, no-
 rum plantae genus 8
Lycoperdi usus 711
Lylons practical essays upon
 intermitting fevers dropsties
 ect. , 723
- M.
- Macbride's, Dau. methodical**
 introduction to the theory
 and practice of Physic. Vol.
 I. II. 430
Madrepota petrefacta in mon-
 te Hungariae reperta 509
Magnesiae doctrinaria et spe-
 cies 344 usus singularis
 518
Magnetis artificialis usus me-
 dicus 324. 556
Malti infusi usus in scorbuto
 459
- Malus hieme florens** 327
Mathmae scirrhosae amputa-
 tio, post eam vulneris de-
 ligatio rara utilis 400. can-
 crosa amputatio in graui-
 da 681
Mammarum papillatum fissu-
 rae, in iis remedium 134.
 scirrhi, in iis remedium ib.
 abscessus 645. duritiei re-
 medium. ib.
Mania, de eius curatione mo-
 nita 459. 529. cortice pe-
 ruquiano curata 212 sqq.
 camphora sanata 214
- Manis Linin. noua species**
 483
Manha, ex quanam arbore
 colligatur, eiusque differen-
 tia 487
Mantuanae acad. reg. scient.
 thesis et praem. ad ann.
 1775. 147
Manuel de jetune Chirurgien.
 Tome I. II. 45
- Margae usus et differentia**
 318
Marmot album producendi
 modus 484
Marmorum antiquorum divi-
 sio 253
Marocquier, ab acad. reg.
 chirurg. Parisina prae-
 mium accepit 146
de la Marqué, iun. ab acad.
 reg. chirurg. Parisensi pree-
 mium reportauit 146. 379
- Marrubii pulueris usus in**
 asthmate humido 135
Cee a Martin

Martini Bonavent. obiit	555	Meliloti virtus emolliens dubia	
Martini, Friedr. Heinr. Wilh. neues systematisches Conchylien Cabinet 2ter Band	122.	Menstruus fluxus in infante neonato obseruatus	122.
societ. physicæ Berolinens. socius et Secretar.	142	nimius de eius curatione monitum	300.
Massiliensis acad. scient. et artium thes. et praemia ad ann. 1775. 1776. et 1777.	145	eius suppressio- nis restitutæ casus	398.
Mauquest de la Motte vid. <i>de la Motte.</i>		in eo lunae influxus.	519
Maxillarum in homine cohae- sio singularis	465.	Mercurii docimasia	343.
exostosis		dulcis in parua dosi vsus in morbis venereis	315
vid. Exostosis.		sq. præcipitati albi præpara- tio et vsus	289.
Mead, Rich. monita et præ- cepta medica. Auctore Cli- fton Wintringham	96	sublimati sapor fortior unde?	334.
Meckel, Io. Frid. tractatus de morbo hernioso congenito singulari et complicato felici- citer curato	421.	vsus in morbis venereis	50.
obiit	555	53. cum aqua cocti vsus in lue venerea	136.
Medicamentorum diuisione	264.	in amau- rosi non prodest	613.
specificorum obseruationes	678	eius varius vsus et effectus	726
Mèdicinae theoreticae et pra- cticae systematica introduc- tio	430	Mersi	634.
tironibus in- feruentium librorum enu- meratio	511	rémedia eorum ib.	
histo- riae tractandæ ratio	707	Metallorum genesis, mixtio- nes et partes constitutuæ	
Medicorum Hungariae et Transylvaniae vitae	638	25	sq. 259.
Medullæ spinalis commotio	649.	natura et docimasia	343.
compressio	689	ea fundendi ma- china	
Melancholiae hypochondriacæ sanatae casus	399	557	
Melancholico maniacorum et epilepticorum sectiones	677. 689. 692	Metaftasis purulenta mare- riae singularis	216
Mili pulueris vsus in prolapsu intestini recti	264	Meteororum influxus in ve- getationem declarationi praemium expositum	145
Millefolii vulgaris albi summi- tatum infusi virtus antispas- modica	72. 74. 398	Mictus cruentus a calculo	
Millepedum virtus	52	696	
Mineralisantes substantiae		Mili pulueris vsus in prolapsu	
		intestini recti	
		264	
		Millefolii vulgaris albi summi-	
		tatum infusi virtus antispas-	
		modica	
		72. 74. 398	
		Miltedum virtus	52
		Mineralisantes substantiae	
		255. 333. 336	
		Minera-	

Mineralium classes	23	cauffa et cura 78. sacri ca-
Mineralogia systematica et practica 22. eius elementa 329. decimasticae elemen-		sus 458
ta 335		
Mineralogica descriptio mon-		Morborum sistema naturale
tiuum in banatu Temeswa-		78 sq. varium 717. systema-
riensi, Transyluania, Hunga-		ctica distributio 435. 438 sqq.
ria superiori et inferiori		ordines 435 sq. signa 436.
497 sqq.		therapia generalis 437.
Minerarum diuisio 330. quo-		clases 438. genera, spe-
ad formam 255. ordi-		cies et varietates ib. sqq.
nes et genera 23. cupri		symptomata vniuersalia
Forsdalensium in Noruegia		433. partialia et sexus ib.
torrendarum modus	286	symptomatum differentia
Molluscorum species nouae		435. morborum quorun-
465		dam inoculatio 530. morbi
Monnet, Diff. sur l' Arsenic.		sinuum frontalium 604. eo-
254		rum cura ib. neonatorum
Monspelensis societ. reg.		645 sqq. nigri differentia
scient. thes. et praem. ad		649. oculi nouus morbus
ann. 1775. dilatum	145	651. epidemicus 652. putri-
Monstrorum bicorporeorum		dorum cauffae 721
origo	7	
Monstrosus fetus sine cerebro		Morbilli parum differunt a ro-
397. 648		feolis 687
Montis igniuomii seu sulphu-		Morgagni Io. Bapt. memoria
rei in insula Iaua effectus		l. vitae descriptio 731. eius
tristes	218	scripta 746
Montium iugorum in banatu		Mori foliorum secundorum de-
Temeswariensi, Transylua-		spoliationis aut decadentiae
nia et Hungaria tractus et		expositioni praemium con-
descr. mineralogica 497 sqq.		stitutum 148
calcareorum versus Vngariam,		Moribundos erga officium
Austriam et Styriam		677
tractus 245. Vicentinorum		Mortuae similis femina 515
Veroneniumque natura,		Moschi cum cortice Peruia-
diuisio et strata 247 sq.		no misti vsus in hydropho-
Morbi definitio et natura 77.		bia 108
Ccc 3		Motus intestinus et progressi-
		vus in febre 686
		de la Motte, Guil. Mauquest.
		Traité complet de Chirur-
		gie.

gie. 3. Edit. augmentée par Mr. Sabatier. Tom. I. II.	235 sqq.
	multiplicationis modus 236
	sqq. euolutionis ratio 237 sqq.
Moxae vsus in ischiade 133	monstra coeca 238, morbus
Mozart, puer musicus 484	239. elinguis ib. barbata
Müller, Otto Frid. von Wür- meru des süßen und salzi- gen Wassers 233	ib. serpentina ib. coeca
Müller, Phil. Ludw. Statius vollständiges Natursystem des Ritters Carl von Linné. I. 2. und 3ter Theil. 28	240
de Münchhausen, Otto L. B. obiit 150	Narcissi species quaedam 19
Murdoch Patr. obiit 730	Natri natura et ortus 25. 337
Murray, Io. Andr. bibliotheca medico-practica edenda in- dicatur 153. enumeratio librorum praecipuorum medici argumenti 511. edi- dit Linnaei systema 620	Naturae perfectum sys- tema num sperare liceat 324, vniuersale conditur 527
Mus suslicus 3 sq. 10, talpinus 10. eos delendi ratio 537. iaculi descriptio ib.	Naturalia v. corpora, Nauier reportauit praemium a facultate med. Parisina
Musca vegetans europaea 114	729
Musci v. Blankenburgenses.	Neifeldii, Ern. Ierem. ratio medendi morbis circuli sanguinei 291
Musclorum pedis in adipem degeneratio 397	Neonatorum morbi 645. diar- rhoea cruenta non lethalis
Musices insignis peritia in puero 484	690
Mustelæ nouæ species 5. 6. flu- viatilis liquoris hepatis vsus in maculis oculorum 99. putorii capessendæ ratio	Nephritis, in ea remedium
326	134
N.	
Nais, vermis, eius character genericus 234. proboscide- a, eius desc. et anatome	Nephrotomiae naturalis ca- sus 426 sqq.
	Nereis, vermis, eius character genericus 234 sqq. variega- ta, eius partium descr. 240
	sqq. verrucosa 241. filata
	242. margaritata ib. macu- lata ib. viridis ib. crassa ib.
	Nerui intercostalis cervicalis dextri inprimis lateris descr. et icones 37 sqq.
	546 sqq. de eo eiusque ra- mulis variis obss. 39 sq. ner- vulorum mollium descr.
	40 sq. neruorum cardiaco- rum anatomica descr. 37
	sqq.

onis et	
dus 236	
237 sq.	
morbus	
barbata	
coeca	
240	
m 19	
25. 337	
ystema	
324.	
527	
emium	
arisina	
729	
ratio	
circuli	
291	
diar.	
thalis	
690	
dium	
134	
ca-	
sqq.	
acter	
iega.	
240	
filata	
acu-	
ib.	
realis	
eris	
sqq.	
ra-	
mer-	
ser,	
co-	
37	
qq.	
sqq. auditorii	539. ganglia
	546 seq. eorum usus triplex
	548. humana, equina, bouina deque iis experimenta
	ib. eorum structura 549.
	sensus 550. ganglii ciliaris
	usus ib.
Nervorum et cerebri stupor	
gangraenae causa	712
Nervosae febris natura	86.
causa et curatio	87
Nervosorum morborum sedes	
in abdomine saepius quam	
in encephalo	94 sq.
Neubauer, Io. Ern. Descriptio	
anat. nervorum cardio-	
rurum Sect. I. 37. Descr. anat.	
arteriae innominatae et	
thyroideae imae	42
Nicolum, metallum, eius na-	
tura	334. 344
Nicolas, Manuel de jeune Chi-	
rurgien. Tome I. II. 45. 47	
Nidrosiensis societ. scient. vid.	
Noruegica.	
Nierop, Gerard. Specimen	
med. inaug. de contagio va-	
riolo ex obseruationibus	
indagato	304
Nigua, infectum	461
Nitri generatio naturalis et	
mixtionis ratio 261 sq. cry-	
stallationis ratio 263. par-	
tes constituentes 25. acidi	
partes constitutiae 263.	
usus in rheumatismo 457.	
vis fulminans unde? 337.	
fixi liquoris virtus diureti-	
ca et usus in scabie 121.	
vis refrigerans 719. in ma-	
gna dosi venenata quasi vis	
ib. solutio recenter parata	
fortior ib. vrethrae inflam-	
mationi venereae noxium	
ib.	
Nolleston, fil. ab acad. reg.	
chirurg. Parisina praemium	
acepit	146
Noruegicae societ. reg. scient.	
thes. et praem. ad ann.	
1774.	148
Notes on Mr. Will. Bromfeild's	
two volumes of chirurgical	
obseruations and cases. By	
D. A. S.	417
Noua acta physico medica	
academiae Caes. Leopol-	
dino - Carolinae naturae	
Curiosorum. Tom. IV. 103	
Noui commentarii acad. scient.	
imperialis Petropolitanae.	
Tom. XIV. XV. XVI.	3
Nummularia, planta	17
Nymphae permagnae mulie-	
rum Hottentottorum	467
Nymphae albae et luteae	
usus ad lac reprimendum	
528	
O.	
Obseruations sur le cacao et	
et sur le chocolat.	309
Obstetricum in usum institu-	
tio	627
Oculi luxationis casus	356
Odores nocentes v. Effluvia.	
Oedema molle et durum	
unde	683
Oehme Car. Ios. societ. oeco-	
Ccc 4 nomi-	

noticae Lipsiensis et nat. curios. Berolinensis electus est sodalis	688
Oleum animale Dippelii, eius vsus in epilepsia dubius	76.
asphalti vid. <i>Asphaltum.</i> succini vid. <i>Succinum.</i>	
Ontario lacus americae me- morabilia	271
Ophthalmiae inflammatoriae differentia	297
Opii vsus in mania	459.
in morbo spasmodico conuul- siuo	279.
in concussione et compressione cerebri	405.
vsus externi vis anodyna	402.
vsus et abusus in haemorragiis	299.
contra podagrum	528
Orbitae tumoris extirratio et caries	356 sq.
Orchidis morionis conue- nientia cum Salep Persico	
289. vsus in morbis variis	
ib. sq.	
Ornithologiae elementa	669
Oryzae morbi cuiusdam eius- que medelae expositioni praemium constitutum	147
Ossa fossilia in rupe Gibralta- riensi reperta	494
Ossium emollientis singularis caulus	459.
morbi, de iis an- notationes	412.
nudorum exfoliatio, de ea monita	
403. fracturae vid. <i>Fractu- re.</i> praeternaturalia in fe- tu	
544. cur in fetu connaf- cantur?	545.
denudata sine exfoliatione consolidata	
652. ossa temporalia cum frontali connexa	654.
cyclindrica laesa et curata	675.
eorum exfoliatio ib. noui ossis incrementum	676
Ossicula vera in pia matre	
691. in cerebello spinosa	
ib.	
Otaiti, insulae, incolarum vi- vendi ratio	466.
plantas	
	468
Oua gemella, quid sint?	6.
ouuum simplex gemellife- rum	
ib.	
Ouarium, in eo ferus semios- seus repertus	110.
eius tu- moris insignis caulus	282
sqq. ovariorum hydropis	
distinctio ab ascite et tym- panite	98.
in eo crines	
	694
P.	
Pampano, pisces	461.
Pannonicum sal alcali mine- rale	530. 643
Papiliones capiendi modus	
	139
Paracenteseos vsus in meta- stasi lactea in abdомine	70
Paralysis insanabilis caulus	
104. neruae descriptio et curatio	672.
muscularis de- scriptio	
ib.	
Paraphrenitidis notio	82.
de eius curatione monitum	
	298
Paraplegia ex fractura verte- brarum colli	
	688
Parisien-	

<i>Parisepsis</i> acad. reg. chirurg. praemiorum ad ann. 1774. distributio 146. 371 sq. thes. et praem. ad ann. 1775.	146	<i>Peregrina</i> , noua mustelae species	6
<i>Parisinae</i> facult. med. qu. ad ann. 1776.	729	<i>Perret</i> I. I. l' art du coutelier expert en instruments de chirurgie Part. II. Sect. I. II.	655
<i>Parkinson</i> , Sidney, Journal of a Voyage to the South-Sea 467. eius obitus.	468	<i>Perinaei</i> rupturam in partu cauendi consilium 400 sq. 403. 650	
<i>Partus</i> , eum ciendi remedium 134. laboriosus cum ruptura vaginae et colli vteri obs. 67. gemellorum singularis 106. 402. 630. Forcipe terminatus 106. diuisio et signa 628. monita 631. partus felicior absolutus vtero fere plenarie prolapsus 650		<i>Peripneumonia</i> , de eius curatione monita 297. spuria	652
<i>Pastinaca lucida</i> , planta 18		<i>Perspirationis insensibilis</i> theoria	48
<i>Patagoniae</i> gens gigantea 464 sq. 471 sq.		<i>Peruviani</i> corticis usus in affectionibus hysterics 73. in asthmate periodico secco 107. in epilepsia 458. in mania 212. 214. in variis vulneribus et ulceribus 408. nutricti exhibiti usus in febre intermitente pueri lactantis 397. in gangraena externe et interne 712. in febris	
<i>Patauinae</i> res naturales notatu digniores	246	724	
<i>Patellae</i> corpusculorum cartilagineorum noxa et curatio 412. fracturae medendi modus	413	<i>Pestis medela</i>	526
<i>Pectoris</i> vulnus insigne sanatum 217. in cavitate praeternaturalia	693	<i>Petrefacta</i> praecipua, eorum raritas et pretium 321. humana, de iis relationes 463. ignotum 526. rarum ib.	
<i>Pelissonus</i> , societatis physicae Berolinensi. socius	142	<i>Petropolitanae</i> acad. scient. noui commentarii Tom. XIV. XV. XVI.	3
<i>Penis imperforatus</i> impotentiae causa	648	<i>Peysilhe</i> , ab acad. reg. scient. Lugdunensi praemium accepit	143
<i>Pereboom</i> , Cornel. ab acad. reg. scient. Berolinensi praemium accepit 372. de paralysi in primis neruea diff.	672	<i>Phantasia</i> immoderata laedit vires corporis et animi	683
		<i>Pharmacia chirurgica</i>	50

<i>Pharmacopoea chirurgica</i>	50	Piscis Rua appellatus	277.
sqq.		viuiparus, de eo obseruata	
<i>Philander, animal nouae Hollandiae</i>	466		462
<i>Philosophical Transactions for the Year 1770. Vol. LX.</i>	469	Piscium quorundam descri- ptiones 11. species nouae III. partes diuersae in de- scriptione eorum attenden- dae	
<i>Phrenitidis notio varia et na- tura</i> 82. <i>de eius curatione</i> <i>monitum</i>	297		347
<i>Phthisis, de eius curatione</i> <i>monita</i> 455. <i>in ea incipien- te remedium</i> 135. <i>pulmo- nalis, eius ortus</i> 299. <i>con- tra tussim in ea nouum re- medium</i>	637	Pix liquida contra luem bou- nam 528. contra clanos	
<i>Physeter catodon Linn.</i> 488			533
sq. <i>macrocephalus, eius vſus</i>	33	Placentae extractio 629. septo diuifa	650
<i>Physices cum agricultura co- gnatio</i>	321	Plantarum physica 321. 602. villi sugentes 207. genera noua III. 620 sqq. species nouae, mutatae et emenda- tae 17 sqq. 111 sq. species nouae 120. species quaedam sibiricae 12 sq. icones 16. ra- riorum descriptiones et ico- nes 228. 602. lucentes 664. incrementum in terra ve- getabilibus destituta 113 sq. plantae agri Isenacensis 117. Islandicae 114. verti- cillatarum vnlabiatarum genera et species 615. no- tio 616. vſus medicus 619. oeconomicus	620
<i>Pigmenti, fin noir d' Alle- magne, praeparatio</i> 92. coe- rulei mentio	ib.		
<i>Pilorum ortus, differentia, na- tura et vſus</i> 208. disquisi- tio microscopica 209. ana- lysis chemica	ib.		
<i>Pilulae antinephriticae</i> 134. lithontripcticae, earum for- mula	53		
<i>Pimpinellae species quaedam</i>	19		
<i>Pinealis glandula in ea lapilli</i>	691		
<i>Pini species variae definitae</i>			
223 sq. <i>vſus</i> 227. gemma- rum infusi virtus medica	324	Platner Ern. supplementa in lo. Zach. Platneri institutio- nes chirurgiae Pars I. 707	
		Platina, de ea obseruationes	
		334 sq. eius docimasia 347	
		Pleuriditis ratio et curatio,	
		96 sq. cauſa et curatio, de ea monita 298. symptoma- tiae curatio	649
		Pleuronechten capiendi et sic- candi	

candi modus	286.	soleas	
Linn. generationis modus			
	317		
Plumbi docimasia	28.	346.	
aceto soluti vsus internus			
noxius	51		
Podoliensis fons medicatus in			
Bohemia	511		
Pohl Io. Ehrenfr. academiae			
naturae curiosorum socius			
est dictus	730		
Polypi aquarum dulcium et			
salinarum	233 sqq.		
Polyposa concretio intestini			
recti	317.	in vena portar-	
rum singularis	108 sq.		
Polypus vteri ligatura curatus			
400.	vteri et narium, eo-		
rum differentia quoad ra-			
dices ib.	bronchiorum		
611.	vteri polypi cum in-		
versione vaginae feliciter			
extirpatus	650		
Popowitsch Io. Sigism. Valent.			
obiit	556		
Pontean Claud. obiit	730		
Prognosticum signum in vrina			
	726		
Protypa	604		
Pruni familiae et species	224.		
vsus et noxa	227		
Puerperis inseruiens antlia			
mammalis eiusque vsus			
	101 sqq.		
Pulmonalium venarum et ar-			
teriarum magnitudo et nu-			
merus	396		
Pulmonum ruptura	302.	mor-	
bis chronicis medendi me-			
thodo optimae praemium			
expositum	144.	varietas in	
variis animalibus	210.	in bo-	
villa hue	610.	hydrops	635.
dextri pressio ab aere elas-			
tico	693.	adhaesio ib.	
pul-			
monum superficies varia			
ib.			
Pulsus arteriarum causâ con-			
trouersa	314.	in grauidis	
vt signum sexum embryo-			
nis in vtero definiendi	399		
sq. 651.	de eo obserua-		
nes			
	644		
Pulueris antarhritici Ductis			
Portlandiae formula et vsus			
53.	eius vsus in arthriti-		
de dubius			
	457		
Pumicis formatio		335	
Pupa folliculosa singularis			462
Pupillae angustatio spontanea			
non pender a ganglio cilia-			
ri	550.	eius diuersitas amau-	
rofis diuersam fistit			613
Purgantis drastici abusus		651	
Puris ex tumore thoracis ex-			
tero copiosa per expecto-			
rationem euacuatio	60 sq.		
purulentae materiae meta-			
stasis singularis	216.	origo	
709.	sine praegressa inflam-		
matione			711
Purpura veterum, quid sit?			
	465		
Putredinis causae	721.	eam,	
quid arceat			722
Pyri familiae et species	224		

Quarta.

Q.

- Quartana pertinacior aquae
frigidae immersione sanata 399
Quarzi natura et docimasia 340
Quassiae radix, de ea experientiae 322. experimenta
chemica ib. sq. eius usus et
virtutes in morbis 323
Quercus species nonnullae
225. cultura et seminatio
227. transplantatio 228

R.

- Radii partis superioris luxationis completae obs. 74
Raphania, morbus 266. eius
causae ib. sqq. ei medendi
methodus 278 sqq.
Raphanus raphanistrum Linn.
quod morbi spasmodico
convulsui causa, negatur
266. rusticanus vid. *Armo-
racia*.
Reichel, Io. Dan. Observatio-
nes de calculis renalibus
425. de magnetismo in cor-
pore humano 556
Reiske, Io. Jac. obitus 374
Refonitus de luesionibus va-
riis per eum factis obserua-
tiones 402 sq.
Resorptio venosa et aqua-
rum in vario hydrope 682
Restio, graminum genus eius-
que species 230
Rhabarbari cultura in Anglia
366 sq.

- Rhachitidis curatio, de ea mo-
nita 413. 648. in ea reme-
dium nouum 637
Rheumatismi natura 83. 138
de eius curatione monita
457. dysentericus ib.
Ribesii rubri baccarum usus
228
du Roi, Ioh. Phil. diè Harbke-
sche wilde Baumzucht. I und
2ter Band. 218
Ros mellitum frumenti ut
causa morbi spasmodico
conuulsiui 269
Rosae species et variae et no-
vae 225
Roseolae v. *morbilli*.
Rottboell, Christ. Friis, de-
scriptionum et iconum, ra-
tiores et pro maxima parte
plantas nouas illustrantium
Liber I. 228
Roux, A. Journal de médecine,
chirurgie, pharmacie cet. Supplément à l'année
1770. I.—VI. Cahier. Tom.
XXXIV. 60. Tom. XXXV.
et XXXVI. 395. Tom.
XXXVII. et XXXVIII.
644
Rua piscis 277
Rubiae tintorum usus in vl-
ceribus capitis neonato-
rum 647. in rhachitide 648
Rubiginis frumenti ortus et
praeseruatio 366
Rudolph, Io. Phil. Jul. profes-
sor medicinae Erlangensis
730
Ruellia clandestina, planta zo-
Ruricola-

Ruricolarum liberorum educationis expositioni optimae praemium constitutum 149
Rutae vis antidota 264

S.

Sagar, I. B. Mich. historia morbi epidemici circulo Iglauiensi et adiacentibus regni Bohemiae plagis obseruatis annis 1771. et 1772. 56
Sage, Elemens de Mineralogie docimastique 335
Sal ammoniacum vid. *Ammoniacum*.
Salia acida vid. *Acidum*. neutra, quid sint? 337. de salium solutionis phaenomenis variis experimenta et obseruationes 489 sq.
Salep orientalis et suecici conuenientia 289 sq. vsus in variis morbis ib. sq.
Salicis excrescentiae 328. vestitae ramorum iuniorum generatio singularis 326 sq. corticis vsus antisepticus dubius 368. albae corticis vsus in febribus 319. cortici et quassiae substitutus 530
Salinae in monte circa Torda 502 sq. earum origo ib. Marmarosenses 504
Salmo leucichthys, noua species 15
Sanguinei circuli morbi 292 sqq. sudoris casus 215
Sanguis eius partes constituentes 432. ruboris cauffia

ib. rubor ab aere 491 membranae phlogisticae ortus 436. 492 sq. de ea experimenta 492 sq. 710. ex vena missus, de eo experimenta 490 sqq. eius crassamenti partes 491. serum, de eius natura experimenta ib. sq. lymphae coagulationis cauffiae ib. sq. de ea experimenta 492. contra profusionem caudae et remedia 711
Sarcocele, eius definitio et caufiae 118 sq. differentia ab hydrocele 652. 654
Sarco hydrocele, de ea obseruationes 117. cur in teste sinistro frequentius quam dextro occurrat? 118 sq.
Saucerotte, ab acad. reg. chirurg. Parisiensi praemium reportauit 146. 372
Scabies, in ea vnguentum 133. epidemica noua ei per diuresin medendi methodus 120 sqq. in ea remedium nouum 637
Scarificationis profundae noxa in partibus sphacelatis 408
Scarlatina febris, eius natura 85. epidemica cum angina maligna eiusque curatio 395 sq.
Schaarschmidt, Aug. *Verzeichniß der Arzneymittel zur allgemeinen Cürmerbode* 263
Schaeffer lac. Christ. elementa ornithologica cet. 669
Schiffermüller Ignaz *Versuch eines Farbensystems* 665
Schistus,

- ♦♦♦
- Schistus, eius decimafia 340.
tegularis, eum effodiendi
et praeparandi modus 289.
eius usus in serpigne 538
- Schoenus, graminum genus
eiusque character 232
- Schreber Io. Chr. Dan. plan-
tarum vetricillatarum vni-
labiatarum genera et spe-
cies 615
- Schroeder Fr. Ios. Wilh. von
*den Wirkungen der Eicheln,
Verstopfung der Driesen
im menschlichen Körper auf-
zulösen* 636
- Schroeter vocatus est Rinte-
lium 554
- Schütte, Io. Henr. obiit 150
- Scirrus mammarum, in eo
remedium 134. ad venam
portarum singularis 108
sq.
- Scirpus, graminum genus,
eius character et species
231 sq.
- Sciuri historia naturalis 328
- Scolopendra forficata deglu-
tita 535. inde conuulsio-
nes ib
- Scopoli, Io. Ant. principia mi-
neralogiae systematicae et
practicae 22
- Scoriarum a cuncti ex mine-
ra eliquatione residuarum
usus ad muros construen-
dos 286
- Scriptorum physico medico-
rum quae a. 1768. prodie-
rant, indicis supplemen-
tum 188 lqq. indicis de a.
1769. supplementum 194
lqq. de a. 1772. index 374
lqq. indicis de a. 1772. con-
tinuatio 558 747
- Scrophulae, in iis remedium
specificum 93. nouum 637
- Scrophulosis, de eorum cura-
tione monita 459
- Seroti tumoris insignis sana-
tio 353 lq. tumores in neo-
natis vnde 647
- Secalis cornuti usus noxius
dubius 269
- Secundinarum humanarum
varietas 611
- Sedi acris usus in scorbuto
134
- Seelandina soc. vid. *Vlissin-
gensis*.
- Selig, Chr. Frid. Chymische
Abhandlung vom Salpeter
261
- Selle, C. G. rudimenta pyre-
tologiae methodicae 77
- Senegae radicis usus in peri-
pneumonia 456
- Sensibilitas partium C. H.
597
- Sensuum internorum et ex-
ternorum morborum gene-
ra 449
- Serious considerations on so-
me remarkable passages, in
a work lately published by
Mr. B. 419
- Serpentum fascinatio 535
- Sexus morborum classis, or-
dines et genera 453 sq.
Sidren

Sidren Ion obseru. circa infundibulum cerebri cet.	
	543
Silicis origo	24
Simarubae vsus anthelminticus	64
Simiarum historia naturalis 318. 532. species quaedam 30 sq. defectus ossiculorum auditus	318
Sinuum frontale morbi	604
Sitis ingens in hydrope malum signum	99
Solanum conglomeratum esculentum	367
de la Sone, Medicus Regius	373
Soporis in febribus cura	295
Spangenberg Petr. Rudolphi. Professor medicinae ordinarius Butzouienis	554
Spasmodicorum morborum genera et species	443 sq.
spasmodico conuulsui epidemiici morbi causiae	266
sqq. ei medendi methodus	278 sqq.
Spatum fusibile, eius natura	339
Specifica num dentur?	137
Spermacoce capitata, planta	112 sq.
Sphalax, novum glirium genus	5. 8. 325
Spigeliae anthelminticae vsus contra vermes	288
Spina ventosa, de eius curatione monita	412 sq.
Spirituosorum vsus in hypercatharsi a drasticis	401
Spiritus aethereus Froben. de eius praeparatione monita	205 sqq.
mineralis aquarum definitio 508. vini expressis suis facti analysis et utilitas 91 sq. idem sanitati non nocet ib. spiritus germinantes	519
Splenitidis signum	298
Spongiae species rariores in Italia	486.
vsus in fistendis variis sanguinis profluviis	
357 sq. in ulceribus	358
Squali species variae et anatome	36
Stanni docimasia	346.
solutio in acido nitri	334
Stecknizensis fontis medicata natura partes constituentes et vsus	508 sq.
Stein, Georg. Wilh. kurze Beschreibung einer Brust oder Milchpumpe	101
de Steinhauß, Clem. Aug. prof. med. extraord. in acad. Francof. ad Viadr.	
	150
Sternbergenis fons medicatus in Bohemia	510
Sterni laesiones variae et fracturae	403
Stibium mineralisatum capillare	26
Stirpes quaedam rariores de his obseruationes	602.
navae	621 seqq.
Struve, Otho Guil. Effais ou reflexions	

reflexions intéressantes relatives à la chimie, la médecine, l'économie et le commerce	90	Sytdium altile, planta	466.
Suber combustus in haemorrhagiis vteri	520		468
Submersi v. mersi.		T	
Succincta medicorum Hungariae et Transyluaniae biography	638	Tabes in ea remedium novum	637
Succinum in mari ad Aetnam reperiundum 471. eius usus in oculorum debilitate	136	Taenia, eius natura, sedes, symptomata et curatio 68 sq. contra eam remedia 327. 455. de ea observationes et experimenta 327	
Suctio et modus particularum mixti 674. venarum suctio	682	Tarantulae morbus vis venenata negatur	487
Sudoris sanguinei casus 215. sudoris theoria 720. eius remedium	ib.	Taraxaci succi usus in maculis cornea	264
Sueci boni thesis et praem. ad ann. 1775.	149	Tartari emeticci usus in excretionibus nimiis 456. in haemoptysi ib. in rheumatismo ib. sal in duritate mammarum	645
Suecicae acad. reg. scient. acta ad ann. 1771. Vol. XXXII.	265	Tela cellulosa quomodo sedes inflammationis	709
Sulphuris partes constituentes 25. vis roborans et usus 134. hepatis usus ad detegendam vinorum mangonisationem 109. usus in scabie aliisque morbis 121		Temperamentorum differentiae	434
Suppurationis sedes et causae	709	Tendinis achillis rupturae rationis modus 363. ii consentiunt	598
Surmasne accepit l' accessit a facultate med. Pariliina	729	Tenthredo lutea, de ea obs.	140
Suslick, muris species 4. 10		Tepliani fontis medicati descr.	510
Sympathiae partium C. H. canalia	550	Terebinthinae oleum ad necanda insecta	527
		Terebratilitorum diuisio	529
		Terrae, earum ordines et genera 23. absorbentis primitiuae natura 339. porcellanae natura et analysia	339
		Terroris	

Terroris effectus singularis	319
Testaceorum dispositio systematica	123 sqq.
Testiculi morbos exstirratio	353. sq.
Testiculi descensus in recens natis	647.
puero cum hernia incarceratione	694
Testudinis mydae anatome	35
Teschemenii fons salutaris,	
eius natura et usus	509. sq.
Thermometricae obseruationes	
circa calorem aquae	
in America institutae	271.
in Suecia	272
Tibiae fractura eiusque coali-	
tionis per 36. septimanas	
impedimentorum remotio	
	355
Tichy diff. de arenulis in lo-	
tio apparentibus, ut infalli-	
bili morborum signo	727
Tiliae species quaedam no-	
vae	225
Tilling, Io. Christ. mortuus	151
Tissot traité d'épilepsie faisant le tome troisième du	
traité de nerfs et de leurs	
maladies	698
Tonsillaris arteria v. Arteria.	
Torcular nouum	656.
de eius usu	714
Tomentillae radicis usus in	
lue bouina	369
Tragopogon asperum et pi-	
croides, quomodo differant	
	20
Transsylvaniae noua vniuersitas literarum Lutherana	372
Tras commentatio chemica	
	602
Tritici usilago, contra eam	
remedium	281
Tumores varii in capite infantum neonatorum	354.
varii	690
Turcosa ex manu feminine	331
Typhus famelicus, morbus epidemicus, eius causia et symptomata	56 sqq.
prognosis 58. curatio	59
V.	
Vaccini stercoris usus in contracturis articulorum a raphania	280
Valeriana usus in epilepsia	
458. specificus	699
Valuularum semilunarium	
margo albidior	42.
vnde formetur?	ib. sq.
Vapores quid?	659
Vaporosorum affectuum distinctione	514 seqq.
curatio 517. 651. contagium et haereditarium malum	517
Vari et valgi, eorum causa et curatio	354
Variolarum stadia	296.
pustularum aperturæ utilitas ib.	
artificialium cum naturalibus similitudo	305.
reditus affirmatus	306.
negatus	687.
nouum remedium	637.
num in internis causatibus?	dubium 687.
in oculatio vid.	Inoculatio.
Variolosi contagii natura obseruationibus indagata	304
	sqq.
Varocquier, ab acad. reg. chirurg. Parifina praemium accepit	372
Vegetabilia noua nascuntur	
602. eorum comparatio cum animali corpore	
	674

¶¶¶

Vegetatio nucleorum ceraso-	
rum in ventriculo	649
Venarum suetio	682
Venaelectio, ei inferiens	
nouum instrumentum	326.
in acutis instituendae ratio	138.
eius vsus in pleuritide	97. 137.
in febribus inflammatoriis ib.	vsus et abusus in
febribus intermittentibus	
294. in febre biliosa	295
Venena, quid sint?	307.
eorum genera et species	ib.
vsus et abusus in medicina	
308. et antidota	532
Ventriculus, quomodo in	
eum liquida per foissam na-	
salem possint immitti	71.
in eo vclus fistulosum	650.
cystis carcinomatica	ib.
ventriculus variae magnitu-	
dinis	693.
situs peruersus	ib.
eius inflammatio vid.	
Gastritis.	
Verhandelingen uitgegeeven	
door de Hollandsche Maat-	
schappye der weeten-	
schappen te Haarlem. XIV.	
Deel.	203
Vermes, aduersus eos reme-	
dium specificum	63 sq.
per nares excreti	113. 116.
ex hernia, abscesso soluta,	
egredientes	75.
infantum, aduersus eos cataplasmatis	
formula	52.
gordii in pil-	
cibus et hominibus descri-	
pti	287.
eorum in homini-	
bus signa	ib.
de iis obser-	
tiones et experimenta	287
sq. contra eos remedia	288.
aquarum dulcium et sali-	
narum, eorum genera et	
species	233 sqq.
Vermiculi ex poris cutaneis	
extremitatum inferiorum	
excreti	73
Verminalae affectiones, de	
iis obseruationes	66.
cum motibus conuulsivis	73
Vernalium euacuationum no-	
xa	133
Veronicae species quaedam	
	9. 17
Verrucae, contra eas reme-	
ditum sympatheticum	316
Vertebrarum lumbarium sub-	
luxatio	403.
post colli fra-	
cturam paraplegia	688
Vesicatoriorum vsus in febre	
acuta ex supprestione men-	
struorum	395.
in pleuritide	298.
in variis morbis	
138. loco dolenti applica-	
torum	653
Velontionensis sc. acad. qu.	
ad ann. 1777.	728
Vespertilionum species qua-	
dam illustratae	327.
vespertilio Surinamensis fan-	
guinem fugens	315
Vesutii montis descriptio	251.
mineralium ex eo eruptio-	
rum differentia	ib.
Vini vsus in febribus neruosis	
138. spiritus vid.	<i>Spiritus.</i>
vini adusti vsus contra ver-	
mes	525
Vipera, eiusque vsus	35 sq.
Vis mortua et insita	607.
muscularis neruosa	608.
neruea	674.
Viscerum obstruktiones in iis	
nouum remedium	637
Vita, quid sit?	34.
eius differ-	
entia	ib.
Vitrioli genesis	24.
albi vsus in	
artibus expositioni praemium	
constitu-	

constitutum	371.	coerulei	
vsus in cholera	458.	in te-	
ib. martis ortus	334.	tano	
oleum dulce, de eius praep-			
paratione monita	205	lqq.	
Viuerrae species et varietates			
31. narica	525.	ichneumon	
	536		
Vlissingensis Seelandina art.			
et sc. societatis qu. ad ann.			
1776.	551		
Vldinensis sc. et art. acad. qu. et			
et praeem. ad ann. 1775.	728		
Vlmi species quaedam nouae			
226. cultura	228		
Vmbilici vitia	646.	ad eum	
cystis carcinomatrica	650		
Vnguenti Werlhofii vsus con-			
tra scabiem	133		
Vogel, Rudolph. Augustin.			
obiiit	150		
Vomitus niger, morbus	462.		
cruentus, eius caussa pro-			
xima et prognosis	299	sq.	
ex nucleis cerasorum	648		
Vomitoria in amaurosis	613		
Vrethrae morbi eorumque			
curatio	416.	casus, vbi per	
eam sanguis et faeces pro-			
dierunt	397		
Vrinae effluxus per vmbili-			
cum	326.	arenulae in ea vt	
signum	726		
Vrinariae vesicae morbi, de			
eorum curatione monita			
299. septo distincta	652		
Vrticæ vrentis foliorum de-			
cocti vsus in arthritide va-			
ga	136.	nigrae succus ex-	
pressus contra haemorrha-			
gias vteri	520		
Vsilago tritici, contra eam			
remedium	281		
Vteri vaginae procidentia sa-			
nata	107.	ruptura, in ea	
auxilium	648		
Vulturis albicillæ mors a pisce			
maiori	286		
Vulnus sclopetarium singula-			
re lethale	485.	pectoris v.	
Pectus.	in iis restauratio		
partium	711		
		W.	
Well, Io. Iac. historiae natu-			
ral. prof. Vindobon	372		
Wentzels, Carl. Friedr. Ein-			
leitung zur höbren Chymie			
1ster Theil.	257		
White's, Charles, Cases in			
Surgery with Remarks.			
Part I.	351		
Wieland, thesin et praemium			
ad ann 1775 publicauit	149		
Wintringham, Clifton, moni-			
ta et praecepta medica Rich.			
Mead aucta et illustrata			
edidit	99		
Wismuti docimasia	345		
		X.	
Xiphiae pisces descriptio	275		
		Y.	
Yart, Abb. consilium de dia-			
rio academiarum variarum			
Galliae instituendo	141		
		Z.	
Zeolites, lapis, eius natura et			
docimasia	341.	de eo ob-	
servata	332		
Zinci natura et docimasia	344.		
partes constitutiae	259.		
calaminaris docimasia	345.		
florum externus vsus	536		
Zolfatarae montis descriptio			
	252		
Zoophytum nouum	315		
Ddd 2		Emen-	

Emendanda.

P. 10. lin. 23. T. XVI. lege T. XV. p. 16. lin. 12. so-
cios l. socios. p. 18. lin. 1. subprorumbens l. subprorumpens.
p. 21. lin. 29. grandiflora l. grandifloro. p. 26. lin. 22. curata
l. curatus. p. 33. lin. 1. praeditum l. praeditus lin. 19. terestriam
l. terrestrial. p. 55. lin. 11. ididem l. itidem. p. 56. lin. 3.
quorum l. quarum. lin. vlt. accedebat l. accedebant. p. 59. lin.
7. typhi l. typho. p. 62. lin. 14. turbabit l. turbabat. p. 111.
lin. 19. piscibus l. piscibus. p. 114. lin. 6. quae l. quas. p.
117. lin. 19. spicisis l. spicis. p. 118. lin. 20. suum l. suam.
p. 146. lin. 28. SANCTEROTTE l. SAVCEROTTE. p. 164. lin.
29. 1773. l. 1737. p. 184. lin. 14. 752. l. 757. p. 191. lin. 23.
Rental. l. Rintel. p. 198. lin. 15. SANDRAST l. SANDRART.
p. 218. lin. 28. intersecti l. intersecta lin. 29. destructi l. destruc-
tiae. p. 219. lin. 19. trecentae l. trecentas. p. 221. lin. 14.
ea l. eas. lin. 26. Betulae pumilas l. Betula pumila. p. 241. lin.
26. conueniens l. conuenienti. p. 317. lin. 3. hoco l. hoc. p.
334. lin. 28. Goslardii l. Goslatii. p. 341. lin. 1. calci l. calcis.
p. 364. lin. 11. a commendat l. commendat. p. 366. lin. 16.
codice l. cortice. p. 367. lin. 20. tantam l. tantum. p. 371.
lin. 31. 1775. l. 1774. p. 376. lin. 1. Wissenschaften l. Wissen-
schaften. lin. 25. oeconomisbee l. oeconomischen. p. 386. lin. 17.
BADE lege BODE. lin. 21. vſesol l. vſefol. p. 387. lin. 19.
PREVILLE l. PREVILLE. p. 390. lin. 7. F. A. S. l. F. R. S. p.
407. lin. 27. Anthraces l. Anthracis. p. 408. lin. 31. AITKEN
l. AITKEN. lin. vlt. p. 360. l. p. 358. p. 431. lin. 6. morbum
l. morborum. p. 462. lin. 26. parallelis l. parallelis. p. 498. lin. 23.
hexaedare l. hexaedrae. p. 516. lin. 1. spiritus l. spiritus. p. 518. lin.
14. fapone l. sapone. p. 546. lin. 3. notiam l. notitiam. p. 547.
lin. vlt. primis l. inprimis. p. 601. lin. 4. synhesin l. synthein.
p. 617. lin. 17. vertico l. vertice. p. 625. lin. 24. linica l. sini-
ca. p. 627. lin. 23. duo l. duorum. p. 630. lin. 20. alterum
l. alterumue. p. 634. lin. 22. qua l. quae. p. 637. lin. 19. iun-
ctam l. iunctum. p. 648. lin. 18. ortum l. ortae. p. 654. lin. 1.
reperta l. reperto. p. ib. lin. 9. destitutis l. destitutus. p. 655.
lin. 26. delectus et maior cura l. delectum et maiorem curam.
p. 690. lin. vlt. et l. gru— p. 691. lin. 1. mentis deleatur. p.
708. lin. 22. huius l. horum. p. 729. lin. 6. 1766. l. 1776.

•
5.
22
m
j.
a.
l.
p.
n.
n.
3.
T.
u.
4.
n.
p.
is.
6.
f.
m.
7.
9.
p.
N
am
13.
in.
17.
in.
ni.
am
in.
I.
55.
am.
P.